

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

Књига 124

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2011

(Приредио Ђорђе Оташевић)

Алма

Београд, 2012

СРПСКА БАЈКА

Не тако давно и далеко иза седам брда и мора, већ ту у околини, живео је један богат човек. Његово велико богатство је било надалеко познато, а имао је три ћерке. Мале принцезе су од малих ногу истицале кандидатуру за највеће проблеме у његовом животу. И већ са четрнаест година прва ћерка одлази са бившим робијашем, осуђиваним за разбојништва и пљачке. Богати човек је био потпуно поражен. Комшилук и родбина се смеју!

Још није ни стигао да се помири са тим, шта му је прва ћерка урадила, од друге добија још веће изненађење. Његова миљеница је тешка зависница. Где је погрешио? Шта је коме учинио нажао? Питања на која није могао да добије одговор, а која је себи постављао у болу и конфузији, док је миљеницу смештао на клинику за одвикавање од наркотика. Одељење, најтежи случајеви. Комшилук и родбина се смеју!

И наравно, остала је још једна, која вероватно није желела да заостаје за сестрама. Њен порок је била проституција, девојка лаког морала. Са њом човек није знао како да поступи. Наизглед најлакши проблем, али није имао методу којом би је спречио да настави са тим. Полако се предао. Ипак свака бајка има срећан крај. Комшилук и родбина, смејали су се и ликовали до краја свог живота... а и дуже!

ДОК КУЦА

Врата радње се отварају уз оглашавање звона.

Старац скреће свој благ поглед са рада и гледа кроз муштерију.

– Помаже Бог!

– Бог ти помогао!

– Јесте ли...?

– Изволи.

У избораној шапи појави се округли привезак на сребрном ланчићу и старац га положи на муштеријин бели длан.

– Колико сам дужан?

Нехајним покретом кажипрста, уз скоро нечујно „клик“, он откри унутрашњост привеска – сат. На лицу заигра грч.

– Али... он и даље не ради!

– Он ради савршено, као што је направљен и навијен. Такорећи, као сат.

– Ма видим да ради, али жури!

– Не жури, него мери своје време.

– О, свезнајући, дивим се твојој мудрости, али и ја журим! Само ми реци, може ли се поправити или не?

– Нема шта да се поправи!

– Побогу, па знаш на шта мислим! Може ли се средити тако да иде у корак са другима?

– Не може. Такав је какав је. Могао би да испрати већину једино када би се покварио, али би у том случају брзо и престао да ради.

– Био би исправан кад би се покварио? Само ја могу да добијем такав поклон.

– Има вас још...

– То треба да ми буде за утеху? Значи, мораћу да га растопим.

– Не!

– Зашто не? Бескористан је.

– Добио си само један. Можда нећеш добити друге.

Усне уступише место погледима. Чуо се само ритам зидних часовника и њихових клатана.

– Па шта да радим с њим?

– Прати га, док куца. Нађи људе са сличнима и увидећеш да је исправан.

– Али..

– Тачност сата не зависи од времена, већ од друштва у ком се оно мери. Пронађи друштво за које си направљен и навијен.

Муштерија затвори песницу и сат са њом. Затим га спусти у леви џеп своје кошуље.

– Запамти. Док куца.

ЈЕДНОМ КАД СЕ ПРЕСЕЛИМО СА КАНАРЕВОГ БРДА

Једном кад се преселимо са Канаревог брда и кад почнемо да живимо у нормалној згради са лифтом, једна мала чаролија у животу нашег старијег сина ће сасвим ишчезнути. Лифтови више неће бити егзотика. Лифтови ће постати реалност и провод у њима неће више бити тако изузетан. Нећемо више говорити: „Ако нас будеш слушао, ићи ћемо лифтом.“ Нећемо више узвиквати: „Вииииии!“ и „Полећемо!“ кад лифт крене. Наш старији син више неће успаничено трчати до лифта само да би пре нас притиснуо дугме. Лифт ћемо користити, али никад нас више возња лифтом неће водити до Марса и Месеца. Једном кад се преселимо, једна чаролија ће се угасити. Чаролије ће се временом гасити све више зато што старији син одраста и неће то више имати везе само са станом на Канаревом брду и са лифтом.

Једном кад се преселимо у зграду са лифтом, трудићемо се да наш старији син и даље остане убеђења да нас покретне степенице одвозе на далек пут. Трудићемо се да у покретне степенице не престане наш старији син да верује. Успеће нам то, надам се, јер се никад нећемо преселити у зграду са покретним степеницама.

Лепо је кад се верује у чаролије. У тај чаробни лифт смо некако веровали са њим и ми.

ИСЦЕПАНИ ФРАК

Свирао је као да води љубав, опходио се према клавиру као према жени. Савио би леђа, надвио се над диркама и приближио им се, скоро их додирујући врхом носа са којег би, обично током трећег или четвртог чина, ритмично капале велике грашке зноја. Прстима би миловао ту слоновачу, подсећајући тако на неког великог љубавника који би сличним, ако не и истим покретима миловао бокове своје изабранице те вечери. Прво би спустио јагодице на дирке, не подижући их неколико тренутака, а онда започео плес по њима, стално бежећи са једне стране клавира на другу и пружајући једнаку пажњу црним и белим деловима тог тела под собом. Како би време одмицало, умарао би се: његово уживање би константно расло, а имао би и осећај да би и клавир све дубље дисао и понављао његово име уздицајима који би постајали све гласнији и бржи. Не би му било битно што је био већ у тим годинама када се жене, присности и љубави могао сетити само на основу фрагмената сопствене историје коју је памтио и која би му, поред своје несталности и све чешћег бега у нестварно, била једина утеха. Чак би и црни фрак, који му је некад уливао поверење и чувао леђа на сваком концерту, памтио кроз маглу. Не би преиспитивао своје садашње стање, само би га прихватао као такво и радовао се музици. На крају, после четири или пет бравура, одмакао би се, сачекао аплаузе који никад не би дошли – јер би увек свирао сам у музичкој сали локалне психијатријске установе – и одлазио у своју собу да би му дали нову дозу медикамената након којих би многе сате утрнут

провео у стању обамрлости, сећајући се свог клавира и минута без лекова, схватајући да би једино тада био способан да размишља бистро и заборави деменцију која би га сваког дана све брже сустижала.

САН

...Сањао је како једног прохладног, вјетровитог али сунчаног јесењег дана, шеће оронулом средње-европском језгром свога града, разгледавајући временом девастиране орнаменте, кипиће, ступиће и пригодне натписе по прочељима кућа. Повремено би нешто биљежио у свој овећи блок, украшавајући ту и тамо своје биљешке цртежима. Студирао је повијест умјетности те је желио прикупити аутентичну грађу која није била бункерирана по неприступачним музејским спремиштим или, у мањој мјери, изложена увиду јавности трипут тједно од 8 до 14 сати, већ се – готово самосвијесна самозатајно изложене естетике своје слободе, спрам ускладиштених примјерака, сама нудила по улицама и трговима родног града. Управо док је с фасаде једног правог архитектонског блага – неодржаваног, јасно, јер људи у животу углавном чезну за сасвим другом врстом вриједности – дубоко задубљено, ментално изолиран од остатка свијета око себе, концентрирано скицирао неке прастаре масонске симболе; шестар, кутомјер, трокут, пентаграм, Соломонов печат... „крајичком“ слуха што му је ваљда инстинктивно још одржавао везу са околином, зачује гласни, незнано коме упућен, упозоравајући крик распознавајући тек ријечи: ...пријеп... човјече... склони се... а онда га, попут непрозирне чакуре, обавије тама и он утоне у нешто, сну слично.

...Сањао је како једног прохладног, вјетровитог али сунчаног јесењег дана, шеће оронулом средње-европском језгром свога града, разгледавајући временом девастиране орнаменте, кипиће, ступиће и пригодне

натписе по прочељима кућа. Повремено би нешто биљежио у свој овећи блок, украшавајући ту и тамо своје биљешке цртежима...

ПОВРАТАК У ДЈЕТИЊСТВО

Улице и куће старе и мијењају се као и људи. Тог нисмо свјесни ако их свакодневно виђамо, као што често нисмо свјесни мијена нас самих. Да бих задржао сјећање и предуприједио заборав, улицу у којој сам проживио рано дјетињство годинама сам фотографирао истога дана, четири пута годишње. Мислио сам да ћу тако сачувати од заборава и људе који су обиљежили тај период мога живота. Но нисам. Да вам се у сјећање врате нека лица, често је потребно осјетити одређен мирис, чути специфичан звук, препознати име. Управо се то десило. Уз коментар на фотографију улице објављену на facebook-у, препознао сам презиме и послао поруку:

„Давно, давно, кад сам имао мање од седам година у сусједству куће у којој су становали моји родитељи била је кућа у којој је живио неки „чика Беренек“. Имена му се не сјећам. Говорило се да је Чех. Био је метеоролог и још га видим како у рано јутро, у кућном халџетку, излази из куће у врт, и у малој метео-станици од бијело обојеног дрвета, читава инструменте и празни посуду с кишницом. Осим при јутарњим изласцима у врт, нисам га виђао. Не памтим друге чланове његове обитељи... Било је то у Травнику негдје око 1953–55. и све до јучер, док нисам прочитао Ваше име, нисам га се сјетио нити мислио о томе. Хвала што сте ме вратили у дјетињство.“

Услиједио је одговор:

„Да, мој дјед по оцу је Чех; Алоис Беранек; бавио се које-чиме, али, метеорологијом, колико знам, није;

бака (Пољакиња) и дјед, преселили су у Зеницу 1936. г. из Сарајева; и тако је у том граду челика, рођена и моја маленкост; а Травник.... С Травником сте ви мене вратили у дјетињство; увијек сам вољела поћи у тај градић; испуњавао је све моје бајковите, маштовите дјечје сање; стога, хвала и вама!“

ЗАШТО САМ ТАКАВ, НЕ ЗНАМ

Нисам те никада питао. Углавном си ти питала. Ја сам одговарао и причали смо о мени. Ја сам био вјероватно главна улога. Кажем – вјероватно. Ријечи одлазе на хиљаду страна, ријечи долазе са хиљаду страна. Зато се моја вјероватноћа као јединог смањује. Зна да боли и да не боли. Кажем био. У међувремену почех мало више да читам, мало мање да пишем, мало дуже да оклијевам. Мало које доводи до нечег онако великог. Великог као омања кућа. Омања, са двије или три собе. Собе од којих се једна или двије не користе. Једна која се користи, прљава је и несрећна и у њој је само столица за једно. Једно које ће вјероватно остати са прашњавим траговима стопала на поду око столице – те једине. Траговима утабаним у срж дрвета, дрвета које је трпљело корака и корака, у круг. Круг као исто, круг као поново. Поново ћу урадити исто и поново нацртати круг. Или ћеш ти нацртати круг а ја ћу сједјети и посматрати како то радиш. Вјероватно на столици. Или на поду. Можда паднем са столице. Можда ме и гурнеш. Лактом, ногом, ријечи. Али ћу вјероватно пасти. Слабашан сам, мали. На столицу се пењем рукама, ногама, вучем се, развлачим. Не бацај ми труд, бољеће ме да га гледам како се разбија о прашину. Прашину, или остатке костију оних који бијаху гурнути. Гурнути као нешто збиља непотребно, стављени у заграду као ријеч вишка. Вишак, онај који се ставља у оставу па искористи по потреби и према расположењу. Оном које се мијења као облаци у облачном дану. Дан или ноћ, не видим. Не видим, мрачно је. Зашто? Нема одговора. Враћамо се на помену

вјероватноћу. Вјероватно ћу касније добити моје свјетло. Не интересује ме објашњење зашто не можеш, али ја га хоћу одмах назад. Одувијек је било моје. Бесправно ми га одузимаш. Врати, чекам у прабини. Јер ипак склизнух. Да, са столице. Има од тога неколико ноћи или дана. Јер не знам да ли је дан или ноћ. Можда и недеља дана? Више? Дуго сам доље, предуго. Гониће те због тога, осудити, презрети. Можда и ја чак. Или ћу опет сквичати на поду око твоје столице, у прабини. Зашто сам такав, не знам.

СНАГО

Сјећам се када смо уз свјетло шкиљаве петролејке читали ријетка писма која су од њега долазила, „из свијета“, како су стари говорили. У трошној кући плакали смо сви. Моја мајка Маја највише. Одгајила га је, његовала и чувала, од када му је мајка умрла, убрзо после порођаја. Ђевер јој је био. „Е, мој Снаго, мој школовани сине!“ понављала је уз плач. Тако га је звала. И за остале ђевере и заове имала је своја имена: Вилка, Златка, Душа, Злато...

Свечаност у души обузимала је сву чељад у кући када је издалека долазио. Вољен. Увијек радо очекиван као прољеће после дуге, хладне зиме. А он... Исијавао је ведрину и љубав. Све му је код нас било мило и лијепо.

Када је завршио факултет прориједише се долазци. И када би дошао, увијек је било узгред. Приклањао се једном брату. Другог је запостављао. И није то крио. Отуђеност је постајала све већа. Једнога дана за моју мајку проговори, опоро: „види ону глибару!“

За снахе је налазио друге називе: „погануље.“ Овај је био најблажи... Бирао је вријеме кад ће се то најбоље чути. Када смо сахрањивали брата, највише нас је заболело.

На ово се морала ставити тачка: „од данас, нигдје гдје се сакупљају дјеца твоје браће, за тебе нема мјеста!“ рекох му опоро, а душа ми замрије. Морао сам. И би тако.

Гледам га како посрће кроз живот. Сам. И они ко-
је је створио далеко су од њега. Они који су га волели
болно испраћају његову самоћу.

Не знам ко ће за њим заплакати! Моја мајка Маја
на све ово само рече:,, Е, прешколовао се мој Снаго!

Жељка Башановић

ПРАВИ УГАО

Дванаест усправних шипки дели простор на две половине.

Лежим одмах ту, поред.

Разбацане гужаве чаршаве покрива прашина. Никога није било дуго.

На сликама је другачије, кад сам их видела пре десет дана, деловало је чисто, мирисало је на снег.

Ваљда због угла, шта ли?

ТРАНСФОРМАЦИЈЕ

Он је корачао у сусрет својој трансформацији. А та трансформација сама у себи се мењала и претварала у најразличитије облике, стања, чак особе. Зар је могуће све да буде тако помешано у трансформацији једне особе – то питање се развукло по путу којим је пролазио. И тај пут постао је огледало промена за које није ни знао да постоје. Сумњао је чак да су те промене само речи. Онда до њега одједном стиже звук његовог живота, толико одбеглог у све те различите промене, да од њега као самог људског бића остадоше само речи. И то оне које описаше самостално и независно од њега све ове чудне догађаје.

Понекад су личили на моју представу о њима. Имали су танак глас, пријатан поглед, некада гледали своја посла а некада и туђа... Све у границама нормалности. Носили су торбе средње величине и изгледали као ја. Нисам правила разлике. То је то. Сви су као ја. Сви ми личе на моју представу о њима.

А онда је закуцала поноћ, принцеза се претворила у чистачицу, кочија у бундеву... И све тако редом. Око 6 увече било је баш као у бајци, сви су весело плесали, забављали се, дружили, ћаскали, лаштили подове чврстим корацима. Вољела сам њихове чврсте кораке. Личили су на моје представе о њима. Онда је око 8 почело мало нешто да се мијења, тек понека ситница. Бал је постао другачији, плесали су мало слободније, више су млатили рукама и паф – једна се нађе у мом ребру. Рука, тј. лакат мог пријатеља. Опростила сам, мислила сам: случајно је! Око 10 добила сам још један па још један, и још један, у ребро, у сису, у мишку, од пријатеља, кума, родбине и ихааа. Бајка је кренула стрмоглаво. Почеле су да блиједе моје представе о њима. У поноћ све је било баш као што сам требала да претпоставим кад сам тек стигла на бал. А ко ће то знати, нико, баш нико. И зато је неопходно да прођете један плес, један dance, један move по лакираном паркету са мноштвом лаката у ребрима. Да, да, од пријатеља, кумова, родбине... И онда почну да блиједе ваше представе о њима. А заиста су некада личили на моје представе о њима.

Заиста јесу.

НОВИ НАРАШТАЈИ

Нисмо зрели, наравно, и никада нећемо сазрети. Јер, шта добијамо тиме? Да будемо забринуте што сутра можда нећемо имати за рачуне, што нам је комшијска мачка опет у дворишту, што нам се пробушила гума на колима, што су нам дали мање кромпира него су наплатили. Боље је сада када бринемо о томе што ће можда једног дана слетети ванземаљци, што ће свет остати без воде, што афричкој деци треба хране и родитеља, што ће се сунце можда једног дана угасити. То је осећај када лебдиш изнад сваког дана и бдиш над онима који то ни не слуте. То је осећај када си препун живота и знаш да ћеш једног дана мењати свет.

Јурата Богна Серафињска

ОНА

Бра ју је угледала изненада. То је било шокантно. Дакле, тако сада ствар изгледа. Стара, дебела жена са ретком седом косом. Обучена у јакну од орталиона и у ципелама мушкога фасона.

Чак је до јуче у подсвести Бре изгледала као згодна, елегантна, провокативна заводница – особа коју је било боље избећи. Бра радије није хтела да је види такву. Не, никада јој није тако нешто пожелела... Упркос свим проживљеним непријатностима...

Стара жена јој је пришла, тешко ходајући и почела је да је поздравља са изразитим задовољством. Да, то не подлеже сумњи – то је она, претходна жена њеног мужа. Ухватила је за руку Бру и држала дуже него што треба.

– Пренос додире – не! – Треба зауставити подивљалу машту! Треба гурнути тај проблем негде на дно, покопати га, посути, замазати!

И ту се не ради о оној жени са којом се муж Бре развео пре много година. Ради се о Бри. Управо данас – гледавши на ту другу, већ одавно неважећу – Бра је схватила ужас неизбежне временске пролазности и тога да ће доћи време када неће моћи препознати себе у огледалу. То неће бити већ данас или сутра, али доћи ће тај дан. Дан у којем ће се Бра да пробуди као стара жена.

Превела с пољског: Олга Лалић-Кровицка

КАКО ЗАБАВИТИ ДРУШТВО

Како добро забавити друштво, а не бити досадан, заморан, тенденциозан или увредљив. Пуно је идеја, мало оних правих. Можда је најсигурнији и најбезболнији начин, шалити се на свој рачун, али, ни у томе не ваља претеривати, а и тема се брзо исцрпи.

Вицеви. Добро решење за оне талентоване који знају да их причају. Друга категорија боље нека остане у улози слушаца, јер је за такву врсту анимације потребан таленат.

Само, нису ни сви вицеви безопасни. У ширем друштву, држати се што даље од политичких, да се уместо очекиваног смеха, не би десила сасвим другачија емоција.

О недостацима и квалитетима појединих народа, боље је не причати, ако нам структура присутних није савршено позната.

Шта нам, дакле, остаје?

Наравно, незаобилазни, и увек добро дошао...
SEX!

Секс, та вечита, неисцрпна тема, та узвишена пожуа. Неодољива потреба. Окупација мисли и ... Шире. Чин истинске љубави, или кратко оргазмично задовољство. Спајање два тела у узвишено задовољство. Омиљена тема у друштву. Страсна, али без острашћености. Не зависи од политичке припадности и партијског опредељења. Она постоји за себе, делује по себи, иде у прилог свима, осим фригиднима и импотентнима, али, овај део прескачем, да не направим други пут исту грешку (таквих тема се такође клонити, безбедније је). Те

категорије ме не занимају, јер нисам од „тих“, а нисте ни ви, чим читате моје текстове.

Што ме баш радује.

ТАБЛА УПОЗОРЕЊА

У једном, по мало заборављеном српском граду, на уласку у гробље стоји табла: „Забрањен улаз псима!“ Проблем представља то што пси не умеју да читају, па, се кад-кад, као и до сад, међу гробовима вијају и бесомучно лају...

У неком, по мало заборављеном српском граду, нажалост, још увек има људи који не умеју да читају. Ал' и те како знају да лају, а Бога ми, и да уједају! Таблу упозорења на њих још нико до сада није поставио. Чувајте се, ако вас случајем којим пут у тај заборављени град нанесе – улазите на сопствену одговорност!

Нек вам је Бог драги на помоћи!

ЈЕДАН ОВАКАВ ДАН

Ноћ. Црна ноћ. Не спавам још. Уз већ хронични бол у леђима и лијевом кољену успијевам да и даље вртим негдје у себи данашње слике, звукове, информације. Уистину, један чудесан, невјероватан дан. Нисам га могао избјећи. А и како бих. Све оно што се неконтролисано одвијало и одвија око мене указивало је да је било неминовно да се појави изненада један овакав дан.

Један овакав дан буде да би се окренула страница плоче, да би се другачије разговарало, да би се све окончало, да би се нешто започело, да би се нешто одлучило, да би свануо нови дан, да би дошло прољеће, да би се смртно посвађало, да би се лудо заљубило, да би се родило, да би се умрло...

Један овакав дан не подсјећа ни на шта друго. Један овакав дан се не заборавља. Један овакав дан зна се чекати деценијама.

Много бих изгубио да сам преспавао један овакав дан. Наставак?! Ко то још зна???

Валентина Николић Радивојев

ТРИ НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ О ВЕЛИКОЈ ЉУБАВИ

ВЕЛИКА ЉУБАВ

В. Љ.

ВЕЛИКА ЉУБАВ

Постоји.

ВЕЛИКА ЉУБАВ

Траје.

УБИСТВО ИЗ НЕХАТА

Са литице се пружа поглед на равницу, сличи случајном острву које изгвирује из океана, свратишту усамљеника. Доле, под литицом, зјапи равница, непрегледна, моћна. Тишина се хвата у коштац са плахим ветром. На листу папира тек контура женског лика, на месту замишљеног пејсажа.

Папир, истргнут из руке неуког сликара, плута у слободном паду, доле, ка свеприсутној равнини. Човечје тело се стрмоглављује за њим. Жели да додирне тло пре свежих линија женске силуете.

Туп ударац са врха литице се не чује, ни ромор кише док брише оловку са папира који нехајно пада. Он тло дотиче бео, испран, без иједног доказа на њему.

КАД ОСТАНЕШ САМА

Останеш сама. Наместиш кревете. Извадиш веш из машине и простреш га да се суши. Обришеш под купатила, онако успут. Склониш остатке доручка са стола. Одлучиш шта ћеш кувати и укључиш шпорет. Поспредиш још мало, јурећи горе-доле по кући, овде су патике, тамо папуче, овај прекривач не стоји добро, крпа није на свом месту... Провериш ватру, температуру и притисак у систему за грејање. Додаш још мало дрва и помислиш како их треба донети из гараже.

Пре но што чујеш шкљоцање браве на вратима, успеваш само да отвориш прозор и удахнеш. Дубоко.

БРАТ БРАТУ

Узмемо ли у обзир све те природне и животне лепоте које смо (ни криви, ни дужни, али ни заслужни) искусили свим својим чулима, те томе додали креативност наших десет прстију и све позитивне промене које смо нанели човечанству, потом одузели сва признања и захвалнице, аплаузе и похвале, а самим тим и срећна узбуђења која су нас често лишавала драгоцене енергије – може се рећи да живимо прилично срећан живот.

Милан Влајковић

НАИВНОСТ

Веровао сам, скоро, у све.

Неког момента схватио сам да постоји ту једна
тајна.

Хтео сам да је одгонетнем.

Одгонетањем добио сам сумњу – у многе истине.

Сада, само, имам дилеме ... И у ништа више не верујем..

ЉУДИ КОЈИ ЖИВЕ ОД РЕЧИ

Шта ако сам закаснио? Ни лево, ни десно, човека, да прође, нема, а ја се шепурим на овој хладноћи к'о нека сека успијуша, док он, вероватно, тражи јефтинији паркинг.

Знао сам да ће ово пиљење у неисправан дисплеј да ми замени прву јутарњу цигарету, о којој маштам последњих шест месеци, али нисам био сигуран да сам добро испрао уста од пасте за зубе, нарочито углове који се неконтролисано запене увек кад... А тек поболевајућа сањивост из погледа, трнци који нису само од хладноће... о, Боже, и кафа ми је постала ужасна!

Шта ако ме не препозна? Нема шансе, овакав паћеник на јутарњем мразу, па још са гомилом папира у рукама, које није ни покушао да сортира, не, не пролази незапажено – прилазио је унезверено, по томе сам знао колико му требају.

Прва изговорена реч, дакле, моје име, склопи посао. Очекивано. А он, он се као умудрио, видим, бира једноставнији начин да би, бранећи своје присуство, стигао до разлога нашег сусрета, али се, ето, отело опширности: „Држећи се обећаног, примих на себе ...“

Уздао сам се у урођену стрпљивост, правио се да слушам и саветодавни монолог још једног лицемера, поново размотрио сценарио самоубиства, да нешто не крене наопако, јер други имају животна осигурања, а ја дилове од којих ће брижни изгубити душу, док се блажени он, не без страха, надао, да је моја одлука коначна и неопозива. Узвратих да је донорска картица уз мене,

да ћу испоштовати договорено место и време, а остали процедуре.

Ако још неком затребам, нека ме тражи у Милошевом левом плућном крилу, јер сам, закључих спокојно на поласку, све ваљане органе успео на време да продам.

БУРА

Шуме стољетни борови, лепећу палме. Сударају се усидрене барке. Све се увија и тресе. Чак и звијезде као да трепере од буре. Пробуђен лупом и шкрипом расклиманих прозора, један стари Албанац излази на пусту улицу, згурен, закукуљен. Начини пар корака до своје златарнице, па се маши за кваку да провјери јесу ли врата закључана. Увјерен да је све у реду, још се осврне око себе и плуне, а онда врати на спавање.

Данијела Вучевић

ДВЕ РЕЧИ

Сав устрептао, младић загрли и пољуби своју девојку, а затим јој нежно шапну на уво: „Волим те, медена моја!“ Пошто је девојка ћутала, заљубљени младић је узе за руку, значајно погледа и упита: „Када ћеш и ти мени рећи две речи које ће нас заувек спојити?“ На то му она одговори: „Чекала сам да сам то схватиш, али кад већ инсистираш, рећи ћу ти одмах. ТРУДНА САМ!“

ТАТА ЈЕ ОТИШАО У ПОНЕДЈЕЉАК

Тата је отишао у понедељак јер мама није испеглала његове бијеле кошуље. У кофер је сложио плаве, рекао да мрзи лијене и неуредне жене и бацио кључеве на стол. Мама је отворила фрижидер и рекла: „Остале смо саме.“ Или можда: „Остале смо без путра.“ Намазала је уста црвеним ружем, покупила татине кључеве са стола и рекла да ће доћи касно. У уторак сам довела црног пса. Подијелили смо хладан ручак, сјели на тресјед и плакали. Није више било марамица, само татине бијеле кошуље на дну ормара. Једном смо обрисали сузе, а на другој је заспао црни пас. У сриједу је мама рекла да пси и људи не могу живјети заједно. У четвртак сам га одвела у парк. Тата је стајао на дрвеном мосту у бијелој испеглаој кошуљи. Примио ме за руку и рекао: „Мораш изабрати.“ У петак је мама продала црног пса, тим је новцима купила путар и чоколаду. Појела сам чоколаду, руке обрисала бијелом кошуљом и изабрала ноћ.

СТАРА КЛУПА И МАЛИ ПРОЗОР

Јутро је. Магла је. Спуштала се целу ноћ. Сад нас је зграбила и неће нас пустити до петка. Тако кажу тете са временске прогнозе. А данас је среда. Три дана под димном завесом. Стојим на прозору и гледам у бело. Сигурна сам да на београдском аеродрому имају потешкоћа са авионима који не могу да слете на писту. Никада нисам летела авионом. У наредних неколико сати цела нација биће обавештена о броју саобраћајних несрећа изазваних овом временском непогодом. Прво ће нас известити о оним најгорим, које су однеле животе. Онда ће се осврнути на оне у којима је било само лакше и теже повређених. После детаљних извештаја црне хронике за протеклу ноћ и јутро, остаће нам да чекамо и чујемо шта је даље донео овај хладни јануарски дан. Дан који ће на крају бити највећи, а можда и једини, кривац за трагедије.

„Крива је магла!“, рећи ће људи.

А испод мог малог прозора живи један храст. Испод његове огољене крошње лежи једна стара клупа. На клупи седи једна бака и чека. Сваког јутра она изађе напоље, седне на клупу и посматра. Подигне понекад поглед увис, климне главом и поздрави ме. Махнем јој.

Свет поздравља са своје клупе.

Ја то чиним са свог прозора.

Свакога дана већ петнаест година.

Да можемо, отиснули бисмо се далеко одавде. Оставили иза себе стару клупу и мали прозор. Ипак, болест и старост учинили су своје.

Блокирали нам пут.

А и магла је велика, па данас свакако не бисмо далеко стигли.

Ионако ће цео град до петка живети баш као ми.

Непомично. И у страху.

МИЛИЦА

Милица је лежала у шок-соби. Била је бруцош на италијанистици, јединица. На запуштеним гвозденим креветима лежало је, јаукало, мрмљало тринаест жена. Или једанаест. Она је стално звала, стално, стално, стално:

- Сестро, сестрице, обуци ми чарапице.
- Али имаш чарапице, Милице.
- Ноге су ми хладне. – Био је мај.
- Милице, Милице...
- А јесу ли беле моје чарапице?
- Јесу, беле су – сестре су је покривале, ушушкавале, нежно.

Две или три недеље ноћи, како је било? Једне од ноћи, када је изгледало да све спавају, позвала је девојку која је лежала поред ње, тихо, упорно, тихо... Окренута леђима, будна, није јој се одазивала, није смела, плакала је.

Милица јој је ујутру рекла:

- Звала сам те ноћас, ниси ми се одазвала.
- Не знам, нисам те чула – лагала ју је. Девојчине очи су без престанка бесомучно поигравале, као да су се обе зенице откинуле од упоришта и сада, помахнитале, узалуд траже ослонац. – Спавала сам, а и не чујем на једно уво.

– Ја бих волела да не чујем као ти. – Милица је била непокретна...

Како је онда могла да јој каже да ју је, у тој соби, стид што може да хода? Ослањајући се о зидове.

МИШЈИ НАКОТ

Гладан, и шворц к'о црквени миш, обраћам се пријатељима и познаницима да ми позајме неку цркавицу, да некако преживим. И увек добијам исти одговор: – Шворц сам к'о црквени миш! Најзад схватих да је враг однео шалу и да су се, код нас, црквени мишеви итекако намножили. Срећом, мали су па се хране мрвицама, и тако преживљавају. Страхују само да их не потамане њихова сабраћа – канцеларијски пацови. Има их много, похлепни су и халапљиви. Увукли су се у своје рупе, па глођу ли, глођу! Сваку одлуку која задире у њихову животну и интересну сферу, за трен ока погрицкају и претворе у мртво слово на папиру. Вешто избегавају мамац. Не плаше се дератизације. На све су имуни. Имају само једну мору: Приморани су да се претварају у „слепе мишеве” и жмуре пред огромним пацовима који подривају и пустоше земљу. Крупни су и моћни. Веома прождрљиви. Просто незасити. Оглодаше све живо! Кад их мишоловка шчепа за реп, изазову велике потресе и око њих се подигне огромна прашина. Створи се неподношљива ситуација, па до изражаја дође имунитет. И пацовски канали. Онда се појави „миш бели што срећу дели”. Све се стиша и смири. Прича о њима се приведе крају и добије епилог: „Тресла се гора, родио се миш!”

ТАЈНА КАПИЈА

Зашкрипела је својим тајновитим криком. Изнад ње кикотао се велики крвави месец. Требало је проћи. Препустити се далеко у непознати свет. Вране, стари весници смрти, стражарили су на највишим стубовима. Грактали. Њихов глас успевао је да језиво пробуди гробљанску тишину. Требало је проћи. Хладан поветарац тукао је његове беле образе. Осетио је да нема избора. Заборачио је и нашао се у својим најгорим патњама. Место, зло, нешто што ће га вечно окруживати.

Сумрак. Зимско јутро уобличио је и последње снежне пахуље. Било је хладно. Капи његовог зноја претварали су се у иње. Руке су му подрхтавале. Загледао се у јато врана. Полако, прилазио је капији, која се полуотворена, лагано клатила на ветру, шкрипећи и правећи мистичну музику, знану само становницима гробља. Посматрао је линију. Линију између живота и смрти. Окренуо се. Назад није било ничег што би га зауставило да не оде, а напред, напред је био само мрак, тишина... Само та тишина. Могао је да чује откуцаје срца, његово гласно удисање опорог ваздуха, грчење сваког мишића на телу. Требало је проћи.

НЕДЈЕЉНА СИМФОНИЈА У ФЕБРУАРУ

Обливен хладним знојем, отворио сам очи у раним јутарњим сатима окованим у мркли мрак. Придигавши се са јастука у полусједећи положај, остао сам непомичан за тренутак а потом се руком ослоних о зид који је био надамак кревета. Пробудило ме је тихо завијање које је долазило извана и мијешало се са монотоним одјецима кишних капи, које су бјесомучно лупале по зарђалом лиму прозорског симса. Начуљивши уши, устукнух и умирих се, задржавајући дах и пуштајући да звуци досегну до собе у потпуности. Слушао сам ту необичну жалопојку која је изненада започела да одзивања у мом тијелу. Одједном ми се учинило да присуствујем призору оплакивања мртваца. Звучало је као да чујем неку жену која је, изгубивши новорођенче, уједно изгубила и глас од непрестаног кукања а затим отпочела последњу пјесму треперењем гласних жица које су биле у потпуности обамрле. Та тиха плачљива музика, управо је доживљавала свој крешендо и прелазила у оштри животињски крик који је рушио зидове просторије.

Поскочих, узнемирен и уплашен, у тренутку помисливши како ми је тијело отуђено, раскомадано и разбацано на све стране у једној удаљеној шуми чије сам обресе препознавао. Посматрао сам како полако нестају и последњи остаци људског меса у које мршави курјак зарива своје гладне очњаке како би утолио, не глад, већ самоћу.

Недеља је налик тихој болести. Непримјетна а истовремено свеprisутна, опасна. Никада не излази на површину, али поскакује у унутрашњости људског тијела и као кисјелина нагриза зидове органа. Једног таквог дана изненада сам се нашао у Институту за ментално здравље. Била је то она недеља када су ме пробудили звуци парења мачака у раним јутарњим сатима; истог дана послије подне, болничка кола су дошла по мене.

ДВА СТОЈЕЋКА

Никада није било тјескобно, ријетко шкакљиво у овим златним пејзажним сликама све тамо докле ти око допире. Проваљивали су повремено нагони за рушилачком пљачком. Питаш што радим? Ту сам. Гријем се ватром властите борбе. Висинама се пропињу све моје творбе. Како, како? Освајам, роде, просторе слободе. Спусти мало, спусти, да боље кужим. Смијеш се. Учо, молим те, знам тко си и што си, али дај да причамо по нашики. Зар није боље да причамо ја по свом, ти по свом? Није, није! Ма, јасно ми је да чисто срце чисте мисли сије, али по нашики те твој пајдо још боље разумије. Учо постаје помало опор и све видљивије не може у коло са ситним душама чији бахати его смрди грабежљивошћу па оне као пасићи на поводац који им држи њихов чврсти загрљај провинције у масу као у спасоносни биљег ускачу. Онда двојбене мисли сију по маси и окружу у исконструираној аури „чистоће“ и „честитости“. Мој дјед каже, како зауларени људи сами трче у масу. Тада забораве „ч“ од човјечности. Попије им га маса. Губе свој биљег, или му траг скривају у себи. Биљег масе прожме их па га носе на себи као показ. Биљег масе је краткотрајан и често насилан. Ма, дај ти Учо мени реци коју о ова два биљега овдје испред нас крај шумског пута Солакова Кула – Доња Васт.

Ова два стојећка су красни биљези. Једни такав биљег зову стећак, други стојећак, није важно. Биљег је биљег. Свако име у овом крају има и чува свој биљег само га ваља знати препознати. Онај наративни биљег о њима имају само даровити. Прича се да су ово биљези

рамских војсковођа. Они се не смију дирати. Онај који почне испод њих копати, змај ће га испод камена дрпити и у пакао однијети. А што ти га је змај? То је змијин мужјак. По свој прилици један од покојника има своје име преточено у топоним горе у врху планине. За нас је то планина, а за оне који близу обитавају то је брдо звано Мијина Главица. Ето, драговићу мој? Све што је близо мало је баш као Мијина Главица чији се костур дуго бјеласао на високој дрвеној стожини.

ПРСТЕН, ПУШКА

Купио сам прстен, одмах затим купио сам пушку. Зоран ме је гледао тупо, Небојша сетно. „Момци... ово је ипак 21. век... свака част за све, али наши путеви се овде разилазе, ћао!“

Прстен сам ставио на мали прст, сијао је злокобно док је шапутао своје тајне. Репетирао сам пушку, прст је био на орозу.

Полако сам ишао средином главне улице. Сијао је неон, у контрасту са мрачним небом то је била занимљива композиција. Јасно сам знао шта треба урадити. Тежина на мом срцу горела је вековима. Шкорпион у мом џепу је напоскон проговорио и јасно дао до знања да двоумици места више нема. Она је морала да нестане са лица земље. Неће бити довољно вратити је у пепео. Њена издаја је била гора и она мора вечно путовати и никада не стићи, бол коју ће притом осећати равна је потпуној хаотичности где се чупа коса и удара главом о зид. Тамо ћу је послати.

Гаврани су паметно схватили да ће испод њих тећи нешто налик на крв. Коса ми се лепила у зноју. Ударио је јак ветар, носио је улично ђубре и лепио га за мене, убрзо сам се јако тешко покретао, ђубре се нагомилавало. Подигао сам пушку испред. Још једанпут сам у утроби осетио сенку романтизма, бацио сам клетву на њу. Тада сам је видео. Стајала је непомично са благим и искреним смешком.

„Значи то је то“, рекла је мирно.

„Да“, пуцао сам и циљао у главу.

Нисам је ни погледао, знао сам да није крај.

Из потходника је изашла поново, очи су јој блистале, одсјај је звецнуо о мој прстен.

Пуцао сам поново, погодио је посред чела, сила метка је вратила у потходник.

Тешко сам ходао даље. Нагло сам окренуо главу. У дубини пасажа цаклио се тамно црвени кармин. Пуцањ је одјекнуо као бомба, стакла на изложима су попуцала, она је пала и више се никада није подигла.

Тужно, с обзиром да ме је некада вишеструко више волела.

НЕЗНАНЦИ

Те ноћи случајно су се среле две сенке. Сетка Локна, са влажним увојцима и напућеним уснама је изгледала помало крхко. Сетка Шешир је био некако више четвртаст и имао је шешир меког обода.

Лежали су на снегу и пажљиво се посматрали. Онда је Шешир подигао Локну и пољубио је нежно. Спојили су се и потпуно стопили. Дрхтали су једно у другом док је улична светиљка трептала под ројем пахуља.

Дошао је трамвај број седам и притиснуо их татом. Нагло истргнут из загрљаја Шешир је неатао. Локна је остала утиснута у белину. Без наде да ће га поново срести, сетка је устукнула, ударила о зид и сломила се.

ВИДИКОВАЦ

Возим сат времена криву давим друмом, кроз мрачан, дубок и узак кањон. Пред очима је стално стрма и тешка, сива камена завеса, која крије и видик и хоризонт

То гуши и плаши човека.

Изненада, иза кривине, избијам на чистину и пре-
да мном се указа прелеп видиковац.

Све је као на длану, гора и вода, небо и земља, кућа и ливада...

Пуче видик!

Та ме помисао понесе и махинално потегох пиштољ иза појаса и сручих у плаво и чисто небо читав шаржер.

Толику лепоту нисам могао ћутке да поднесем.

Горко јутро. Непријатан сан, који човека буди пре петлова.

Спремам се са женом и сином да изађемо у град. Кревет нераспремљен, моја кривица, али мрзи ме. Разбацане ствари по целој кући. Неуредна мала просторија на коју смо се навикли. Немамо никакво прелазно решење.

На вратима појављују се три жене. Једна је моја баба, очева мајка. Друге две жене, без приче улазе за бабом. Све три су у црнини и делују помало узнемиравajuће на нас. Жена и ја се погледима споразумевамо. Извињавам се незваним гошћама и саопштавам им како се спремамо за град. Две непознате жене седају на ивицу нераспремљеног кревета, баба преко пута њих. Мрмљајући себи у браду, нешто се дошаптавају. Баба ми говори да се ништа не бринем и да она за мене спрема нешто.

Учинио ми се да помиње неки џемпер или шта већ. Нико ништа не прича. Ми покушавамо да им предочимо да би требало да кренемо. Нервоза у стомаку, чини ми се код свих.

Баба се полако придиже и каже да ће онда доћи сутра. Кроз главу ми пролази шта брзо да измислим, а да их опет не увредим. „Јао, ја сам цео дан сутра у Београду, а жена ради пре подне“ – муњевито сам изрекао неку лаж, само да бих избегао поновни сусрет.

Нико не проговара ни реч. Код мене и даље горчина у стомаку. Што сам такав према баби? И ми ћемо једног дана бити стари. Да ли ће нас тад неко погледа-

ти? Можда је то нека грижа савести што бабу нисам одавно позвао телефоном, да је питам како је. О чему ли она размишља, онако стара и усамљена? Да ли нас сваки дан призива и дозива да јој се јавимо. Да ли се пита, где су моји голупчићи? А ми ништа. Заборавили на старе. Као да не постоје и као да ми никада нећемо бити у њиховим годинама! Баш да видимо, како ћемо тад размишљати!!!

Будим се и одмах зовем бабу, да видим како је.

ЈУТРО

Не знам одакле да почнем. Можда од тренутка када отварам очи, то увек значи неки почетак. Или од онога што ми је прво у мислима. Али онда треба да дам неки увод. После да разрађујем и закључујем. Сигурно би се ту нашло материјала за психологе. Ипак, мисли ми тренутно и нису неке. Само о томе шта ћу данас да једем. Можда ипак да почнем од јутра.

Дакле, јутро је. Коса ми је масна. Сва је у фронцлама и вероватно би требало да ме је стид да тако изађем из куће. И стид ме је, али ћу изаћи. Надам се да нико неће приметити. Можда нећу срести никога познатог. Ипак, ово друго мало је вероватно пошто управо крећем на посао. А и тај посао, одвратан је. И плата ми је никаква. Имам право барем да дођем са масном косом.

Директорка за разлику од мене има лепу фризуру. Нашминкана је и пући се таман толико да могу да је оговарам колико се пући. Она би радо ставила ботокс, али то би јој открило слабости. Тако да мора да се пући. Ја не волим ботокс. Таква уста ме увек подсети на оне ствари. Баш је глупо да те неко гледа у уста и замишља како то радиш.

Можда је добра фризура и пућење у директној вези са платом. Кад бих ја имала плату директорке, можда бих опрала косу и желела ботокс. Али не бих могла да га ставим, пошто би ми открило слабости. У ствари, све је то ужасно фрустрирајуће. Дефинитивно нећу да се кандидујем за место директора на следећем „конкурсу“.

Моја шефица се не пући и косу ће морати да пере
вечерас ако не жели да сутра изгледа као ја данас. Си-
гурна сам да не жели. Не желим ни ја, мислим да изгле-
дам сутра као данас. Мораћу да оперем косу.

ИМАМ ПРИЧУ ЗА ВАС

Ово што ћу вам испричати, никад се није десило. Нико ме. Чак ни мени.

Свеједно, ја ћу вам исприповедати.

Можда се, ипак, једном догоди. Вама. Мени. Свеједно. Па ћете рећи: *ову сам причу једном чуо*.

И не помишљајте да сам је извукао из маште. Или, *недајбоже*, каквог сна. Никако! Немам ја ту имагинацију.

Само знам, егзактно, да се то никада није догодило. Нико ме.

Наравно да онда не знам о чему се у овој згоди ради. Али ћу вам је ипак рећи.

Питате се сигурно, зашто?

Па, јер сам вам обећао. А ја држим до обећања.

Ово вам говорим у крајњем поверењу. Ваше је – да о њој не причате нико ме. Тако би се ова, по свему судећи озбиљна прича, свела на ниво гласине, могуће трача. А сложићете се – она то не заслужује.

Остаје само да ми признате: одавно нисте чули овако занимљиву причу.

ДУЖ ЗИДА И ТАВАНИЦЕ

Шпански зид моје собе идеалан је терен за пауке свих врста који се по „храстовој кори” спретно и лако крећу на својим чланковитим ногама и свуда плету невидљиве клопке за неопрезне инсекте.

Једне вечери однекуд се лакомислено појави онај летећи створ кога без неког ваљаног разлога називамо караконцулом. Безопасан инсект налик огромном вилином коњицу. Уског тела, танких крила, са три пара дугих изломљених ногу.

Ухваћен у мрежу, одскакивао је отимајући се једнако као да игра ластиш. Око њега узнемирено је кружио велики кракати паук и чекао као вешт рибар, јаку и жилаву рибу да се измори. Онда изненада приђе својој жртви и убоде је. Животињица ипак настави да се бори и гле – ослободи се мреже па крене. Несигурно и криво, даво, даље дуж зида и таванице.

Недалеко вребала је иста таква замка. Поставши једва приметна, нова мрежа се заљуља. Други паук постављао је игру.

ВЕТЕРАН УЛИЦА

Био је то стар, слабашан човјек. Бијела брада му је сезала до безнађа, а свијетле очи сијале су попут звијезда у ореолу туге. Сваки пут сједио је на улици док сам ишао у школу и враћао се кући. Обазирао се много нисам на кутак у којем је увијек сједио, али памтим да тротоар је често био мокар и влажан због обилних киша, па је тај ветеран улица користио као сједало потргане дијелове картонске кутије.

Причало се по улицама да је оболио од инсаније, страшили су дјецу његовим именом и ликом, али он је увијек ћутао. Прошао је љетни распуст и кренуо сам у школу. Пролазио сам поред тог мјеста а њега нисам видио. Опазио не бих да другови нису почели исмијавати његову личност и несвјесно причати о њему. Тек у повратку из школе чуо сам да је пронађен мртав у ријеци. Кажу да је самоубиство у питању. Мислим да једини који бринули су у том тренутку били смо продавач бурека и ја. Продавач бурека је том бескућном старцу који је толико сати провео сједећи на картону поред њега често даривао бурек, а старац то халапљиво прихватао уз понизне ријечи захвале.

Навечер стојећи поред прозора и гледајући у звијезде, у свакој сам видио одсјај његових сузних очију. Након те ноћи испуњене бјелином магле освануо је нови дан у којем је зора избрисала сваку помисао на безначајног старца. Радије се причало о другим темама.

Није ме бед, напротив, поносим се сазнањем да бринем за особе којима је њега и помоћ потребна на било који начин, јер управо то ме потакло да завршим ме-

дицинску школу и живот наставим као лијечник који је спреман помоћи свима без обзира на нацију или боју коже. Првенствено захваљујем ветерану улица, чије су ми патње отвориле сјајне очи и усмјериле млађахне мисли на пут за који сам сигуран да је прави. Овог лjeta одлазим у Африку на специјализацију. Радујем се!

САЗВУЧЈА

Сваки покрет који начини подсећа на одбрану, вапај. Светлост иза затамњеног погледа тиња тек толико да потку начини достатном ткива које бележи откуцаје. У покушају да остави видљив траг, крупним словима исписује, наизглед неразумљиву, али сасвим јасну поруку. Док уздрхталим прстима клизи по сасушеној боји, тихи звук који производи стапа се звоном из оближње цркве, сувише гласним за пристојан одлазак.

НА УЛИЦИ

Дуго сам размишљао откуда радници и пси на улици. Размишљао сам, размишљао... Размишљао...

Утом ми је господин Габријел дошапнуо: „Мишљење квари карактер“.

И ја сам заборавио о чему сам размишљао. Зато и не знам откуда радници на улици.

У међувремену изабрали су ме за председника Друштва за заштиту животиња у Горњој Клисури.

НАГОДБА

Пако слободно лети по соби, што вероватно не ради док је сам, јер кад се после краћих одсуствовања Давид врати – затиче га на истом месту. Ипак у овом папагајском режиму *газда* не воли да дуже избива, јер би склони размишљању папагај Пако, из врсте мали Александар, могао имати довољно дуг увид – у ризике и добити, везане за ново освајање слободе.

Тако би једном био затечен и тамо где (према Давидовим схватањима исправног понашања) не треба да буде; укључујући места неповољна за сопствену безбедност – у коју се, дакако, претходно убедио, али са своје тачке гледања... Могао би се канцама неизбежно запетљати у меканој структури тапацирунга; покушати да прекине примамљиво танки и погодан за самодоказивање кабл, можда, упаљене стоне лампе, или се наћи на било ком другом месту – где ђаво не спава. Зато, пред дужа одсуствовања, Давид уводи режим кавеза; кад заиста нема проблема да га спроведе, јер рачуна на Пакове снажне пориве... *према бар-просу*... који надвлађују интелигенцију.

Па ставља послатицу дубоко у кавез; док папагај пушта звук сличан резању, отвара кљун према његовој шапи, симболично је нападајући; протестује што ће бити преварен – али улази. После чега се вратанца затварају; до једног дана када је одбио да учествује, упркос примамљивом залогом остао на греди испред кавеза, те непрекидним пијукањем достојанствено протествовао.

Али када је награда за уступак повећана, са једног на три грозда бар-проса, Пако је прихватио нагодбу. И, чинило се, без гестова, оваквих или онаких – ушао у кавез.

ЉУБИША

– Што је леп овај Љубиша – рекла је тихо, мислећи на возача таксија. Да, мислила је и на свог оца, наравно, коме само име засигурно зна. Марта погледа кришом младића поред себе. Плавичаст, леп момак, избријаног лица и мало погнуте главе унапред, лупкао је прстима по волану, у такту неког сентиша са радија и певушио, игноришући буку, коју су оне, унеле са собом у ауто.

Под светлима семафора на раскрсници, она јасно разазна очице својих унука, упитно приковане за потиљак возача. Зато га Марта загледа боље, осврћући се поново и прама Исидори и њеној старијој сестри Иви.

Мада оца, сем на фотографијама, није видела пуних шест година, Исидора га се повремено сети. Изненади се тако Марта његовом присуству у некој Исидориној измишљеној причи, верујући да га она помене, по свему судећи без повода. Мисли без повода, али, само њена главица зна, колико велики повод јој се сваки пут за то укаже.

Да ли је оца са девет месеци, колико је имала кад је отишао, могла упамтити? Да ли се пита зашто је отишао, и зашто њу и сестру Иву, никада после одласка од њихове маме, није видео? Да ли?

А овај младић, као ни многи други, којима се повремено радује, ништа нема што би могло подсећати на њеног оца Љубишу. Ни широк врат и рамена, ни високе залиске изнад чела. Нема дугачке прсте, тишину. Нема ону потуљеност, коју му припишу сви они којима се десио у животу, кад год га се, бесни на њега, сете.

Додуше, возач пре може личити на њу. Јер, и Исидора је тако плавичаста и нежног лица, и она воли да лупка прстима у такту музике са радија.

Штета, нека друга девојчица првог разреда основне школе има срећу да је овај возач њен тата. Он никако не личи на Исидориног оца Љубишу. Баш ни у мраку.

Зоран Додеровић

СУСПРЕТ

На улици сретох старог пријатеља. Журно ми је ишао у сусрет, кад сам га ословио по имену. Тргао се, застао. Насмејао. И ја сам се насмејао. Наставили смо, свако својим путем. Само је огледало у излогу продавнице обуће у центру града остало да стоји на свом месту.

Доната Думичић

ШТО САМ

Ја јесам и ту сам, ал тко и што сам ја заправо? Ово моје тијело јесам ја, али не баш сасвим јер и моја мисао сам ја и моји страхови и наде. Погледај сам свој прст под микроскопом и гле чуда – тамо није твој прст, него бескрај честица које титрају, врло сличан звјезданом небу. Можда смо и ти и ја само *титрај* у бесконачном низу, а сваки тај *титрај* свемир је сам за себе.

ЛЕПОТА

Све мање стојим пред огледалом. Нису комплекси младости која измиче, трагови мирења да је свако живо биће на крају свога битисања сенка себе бившег. Довољно сам поправљала пред том истом направом виђење властите несавршености.

Младост признаје лепоту. Некада ми се чини само њу. Ликује над својим одразом, живи у завараванју да је све остало мање важно, скоро небитно. Пати због неког грама вишка, бубуљице која се не може прекрити шминком. Хвала Богу да сам ту фазу живота „пребобала“ и да могу мирно да поједем два колача ако ми је ђејф.

Овај запис можда личи на самоодбрану, али је написан другим поводом. У бањи сам, разлог није битан нити ја у овој причи. Преживљавам агонију сусретања са младим очима којима је болест угасила светиљке радости. Гледам прелепо лице младе девојке која се бори да стане на властите ноге. Видим јој на лицу снове које младост носи, али и спознају да је кажњена немогућношћу да их реализује. Посматрам јој очи. Дужице скоро боје зеница. Мрак. Приметила је мој поглед. На трен разишло се мало тог мрака. Комуницирамо душама, мојом из које избија оптимизам и њеном свом у грчу.

Нешто снажно, прелепо, засија јој на читавом лицу док се неконтролисано претварало у осмех. Било је то најлепше лице које сам икад срела.

КАКО ДРВО РАСТЕ

Онако младом и зеленом, падне ми на ум (су)луда идеја: да видим како то дрво расте!

Застанем на обали реке и поглед залепим за младу, танушну липу која се лелуја и при најслабијем поветарцу. Будући да припадам најинацијскијем народу на свету, решим да се одатле не макнем ни за један-једини корак. Нећу ни да доручкујем, нећу ни да ручам, нећу ни да вечерам! Чак нећу ни да спавам! Хоћу да се на лицу места уверим како од младе, ниске липе настаје она висока, разграната, мечкасто дебела!

Већ сам и заборавио кад сам стао уз глатко стабалце које трепери на дах ветрића отпоздрављајући развигорцу. Само сам у једно сигуран: ухватио сам себе како и не трепћем!

А онда, док ми је видик према бистрој реци заклањала дебела липа испуцале, храпаве коре по којој су се низала зеленкастосива острвца лишаја, и не приметих њене спуштене, лиснате руке, али иза леђа, са лименог, улубљеног торња, зачух дубок, крештав глас комшије гаврана који ми се отворено руга:

– Зар не видиш да си сав сед?! Дрво ти је одавно порасло! Покриј већ једном то ћелаво теме!

ПРАПРАТ

Прапрат је одлучио да сиђе у скопско поље, изврши на сред поља велику нужду и врати се. Овце су почеле да блеје, као плачљиво зурле кад изводи невесту у сну. Пси су завијали у црно, опонашајући вукове како се облизују око свежих локви сопствене крви. Пошао је кад се мрак крунио и као плева распршивао према низини, утапајући се у земљу и реку, на чијим обалама су Јелини вежбали освајачке ратове.

Јахао је на овну предводнику. Испод врата му је закачио округлу дрвену плочу о коју је ударао ниском осушених вучјих зуба. Шиштав звук чистио је небо и земљу. Држећи овна за рокове, да не залута, ударајући га по тестисима да пожуре, стигао је у скопско поље тачно у подне, са закашњењем од једне сенке танког врбовог прута. За казну овну је сломио рокове и ојаловио га. Сунце је, насађено изнад његове залутале главе, пржило. Ударало је равномерно у теме. Капа је појачавала ударце. Скинути капу било је исто што и скинути главу, знао је Прапрат.

– Бело не видим пред очима – рекао је у тренутку кад је замјаукала црна мачка са стомаком до земље који је придржавала зубима.

Застењала је. Прапрату су отпали бркови. Почела је са мачењем. Отпала је капа са главе. Излазили су једно по једно, петоро кусих. Одузела му се десна страна. Лизала је постељицу. Одузела му се лева страна. Завукла је језик у утробу. Чистила се за следећу сечку. Пао је, не подигнувши се. Одузет у телу, последњи пут, осетио је слатку језу у рашчепрканом пепелу преврнутог

дроба. Затињало је у дану помрачења сунца. Када се сунце изнова појавило, од Прапрата је остала само претећа сенка.

Стигле су неострижене овце и бесни пси. Овце начичкане сопственим ситним брабоњцима, вукле су змијски свлак – сенку Прапратову. Гладне, разносиле су је по јаругама и увалама и закопавале. Расејавале су змијски свлак натапајући га крвавим слузним секретом из жалних очију. Црногоранци су растргли мачку и мачиће, грлено зарезали, и побегли натраг у планину да се невољно овуче.

Од Прапрата, од тада до данас, ни трага ни гласа. Прича долази из утробе земље, а на земљи – ми.

ПОЖАР

Данас пре подне срео сам једног познаника. Још док ми је прилазио, приметио сам да је пијан. Пошто је на социјали, ишао је да овери здравствену књижицу. А како му још није истекла овера, рекли су му да дође за који дан. Онда је затражио да разговара са њиховим шефом. „Да знаш како ме погледала“, рекао је и не сачекавши да било шта кажем, избечио се на мене као службеница са шалтера на њега.

„И онда сам викнуо: 'Пожар!' Еј, како су се успаничили. Да си их само видео.“

Сетио сам се Кјеркегора и Френка Запе. По Кјеркегору то је било на једној позоришној представи, док је Запа то викнуо за време концерта у Монтреу. У оба случаја био је пожар. Али је публика мислила да је то део представе, односно концерта.

Ништа ново под капом небеском, рекао би неко ко је вичан писању. Не знам да ли ће од овога испасти прича. Јер бих морао да напоменем да сам се осећао негодно док сам га слушао. А то не би било фер. Наиме, као и ја, и он пише. Па бих се, ни крив ни дужан, могао препознати у некој причи.

Рекао ми је да ускоро треба да му изађе нова књига. „Трећа по реду“, додао је.

„Поезије или прозе?“, питао сам.

„Поезије“, рекао је и покуњено почео да се удаљава.

Не знам да ли је читао Кјеркегора, али сам сигуран да се сећа Дима изнад воде.

У том трену зачула се сирена ватрогасних кола.

ПРАШИНА

Често пута у препискама са својим пријатељима на питање: „Шта тренутно радиш?“, кажем скидам прашину са прошлих дана и преврћем бразде којима су ходали многи пре мене и пре свих нас. Чуде се. Кажу да губим време и живот јер је потребно најпре проживети а онда и прибележити садашњи тренутак. То је оно што је наш задатак. Што ми имамо обавезу да сачувамо.

Добро, слажем се са тим. То је у реду и свакако потребно, али и то сад и овде неко сутра претвориће у голему прашину са које ће бити потребно отресати је да би онима што су тада ту постало доступно да сазнају какви смо били и зашто баш такви.

Дакле, осим што живимо тренутак и бележимо га морамо с годинама много више да разгрћемо прашину уколико желимо да знамо одакле нам досежу стопе и зашто листамо овакве гране и формирамо крошњу која нас покрива.

Драгиша Ераковић

ДВОБОЈ

Ја овде, он тамо... Између нас страх.

САМО ЈЕДАН ЧОВЕК

Телефонираћу господину Маузеру и једноставно му рећи да је сутра састанак у вези припрема за смак света.

„Господин Маузер? Овде ваш потчињени. Оппростите што је мени у задатак дата једна тако непријатна, чак застрашујућа ствар, али, следи смак света за пар дана, сутра је састанак...”

„У здравље.“

Одустао сам. Нећу њему да објашњавам. Он није човек. Важно да је обавештен, а сутра ће му све бити јасно. Идем да потражим остале људе.

Ово није могуће! Нико не верује, нико не жели ни да разговара са мном. Знам, Марлен ће ми рећи да је чула за то и да нисам луд како други кажу.

„Марлен? Питам се да ли се спремаш за смак света?”

Не, дефинитивно ми није јасно. Нема разлога да ми спусти слушалицу. Одспаваћу и спремићу се за сутрашњи састанак.

О, не, пада киша. Понећу два пара чарапа, па ћу их пред састанак преобути. Те ципеле ми баш задају муке. Обријаћу се. Имам нову кравату.

10:05 Вероватно их је киша задржала. Овако важну ствар људи попут њих сигурно неће пропустити, а недеља је као створен дан за планирања.

10:30 Чудно што нико не долази. Окренућу господина Маузера. Хм, звони дуго, можда је кренуо.

„Хало? Господин Маузер да ли је ту?”

Немогуће да је грешка. Отићи ћу до њега. Мора да ме тамо очекује.

„Већ сам вам рекла да не познајем тог господина! Збогом!“

Не разумем, па то је његова кућа. Назваћу Марлен и рећи јој да се нешто чудно догађа са њеним братом. У ствари свратићу, близу сам.

„Девојчице, да ли је ту госпођа Марлен?“ Страшно, свих ових година ми није рекла да има девојчицу. Али ко је ово?! Немојте ми и ви рећи...

„Жао ми је, погрешили сте.“

Шта се дешава? Где су сви нестали? Престала је киша. Идем да одспавам.

Не, све је још увек исто. Сам сам.

СИМБИОЗА

Били смо срећан пар док Марија није родила дете-жабу. Није то одмах постало. Прво је било пуноглавац, разуме се. Како се праћакнуло напоље, тако сам се ја онесвестио. Марија је, за дивно чудо (као да нам их није било довољно), више била изнервирана мојом реакцијом, но приновом.

Три сата касније, пио сам у кафани са кум Бојаном.

– Ја ништа гадније у животу нисам видео – рекао сам.

– Убиј малог – предложи кум.

Сачекао сам прво да се врате из болнице. Кад је Марија заспала, пришуњао сам се тегли с водом у којој смо га држали. Носио сам клонпу у руци – никад се не зна на шта је мали спреман. Затим сам промућкао теглу. Исправка, кренуо сам, али ме је спречио женин врисак. Кучка, осетила!

Сутрадан је прешла код својих. Све са теглом. Мртав пијан, а шта ми је преостало, следећих шест година сам дочекивао у мраку докторе одговорне за распад моје породице. Флаша у главу и готово. Прочуло се по медијима за мене. Новинари су ми дали име „Аспирин assassin“– Као да сам муслиман, или тако нешто. Нисам то желео, нападао сам из освете, глађу за пичком моје жене. Истина је, нисам се прославио тих шест година. Затим још шест. Мали је имао већ дванаест година и видео сам га први пут на сахрани мога таста. Знао сам да није самоубиство чим сам чуо да му је

пуцано у потиљак. Дечакова баба је пала са креденца две недеље раније. Тражила теглу са шећером, можда?

Тегла + шећер = жаба, дабоме. Мали је био зелен. После је и повраћао. Ал' онако, како то само жабе раде. Да не објашњавам – гнусно. Ту смо се и зближили. Обећао сам да ћу га водити на пецање. Воли пецање, значи...

Миц по миц и за пар месеци нашао сам се у Маријином кревету. Вредело је чак и мува које је мали убијао (доктор је рекао да је у питању страх од промене код детета, али... већ сам рекао како ја с докторима). Вредело је чак и инсектаријума у који је халапљиво гледао. Као, треба му за школу. Мене је нашо. Шта тек рећи за слузаву фризуру. Гел за косу?! То мами може да продаје. Не мени. Ирационални страх од змија??? Бележница је пуна таквих ствари. Долази касно увече, кроз коју годину има да се коти ко блесав. А ти тата све старији и немоћнији да се одупреш. Док и сам не паднем с креденца у отвор на поду. Са шиљцима. То је укратко моја прича. Ако имате неки савет како да одбраним ово мало што ми преостало, јавите на мејл. Мејл адреса гласи, мејл адреса гласи...

Човек... као да ће то што се чешем копитом по гриви помоћи да се сетим. Боље да отерам ове мушице, опет су се тамо скупиле. Ево га мали. 'Ајд' и неке користе од њега.

СНАГА РЕЧИ

Мрзео је турбо поскочице. Отуђење модерног живота уништило је богат друштвени живот. Потхрањивао је још један свежањ тајних докумената, таман поред уредно наслаганих фасцикли боје корала. Стамбени објекти нас дотичу. Често не можемо да објаснимо зашто.

Удахнуо је, осећао је како венама струје нове тајне које је брижљиво прикупио, класификовао и потхрањивао у новом депоу. Палата Албанија први је солитер Краљевине Југославије. Мада, тежина живљења се мери личним осећајем, а не статистичким бројевима. Свако се свакоме исповеда. Корачао је храбро и важно међу поређаним документима. Само он је знао колико је труда уложио у ухођење станара своје стране улице. Сразмерно повећавању тајни, расла је, додуше, и његова забринутост. Доброћудни чика Цане из улице могао је и умрети, али не и његов рад.

Председник месне заједнице. Прво се нећкао, тражио да га убеђују и онда на крају невољно пристао. Неки су говорили да је изгубио компас у животу. Економска неизвесност, брз ритам живота. Или се варао и све је ово био колаж ничега?

СМРДЉЕВАК И ЋУРЋЕВАК

Да ли сам вам причао да имам стрица? Јесам сигурно, само ме нисте пажљиво слушали. Елем, тај мој стриц не воли јабуке. У ствари, он их једе само ако су „отуд“. Ово „отуд“ значи из његовог родног краја. Једном сам добио од комшије неке спинђурене јабуке, мало коже и дршка, ништа више. Могле су бити са Мадагаскара, Папуа Нове Гвинеје... ко зна одакле... Игром случаја, баш тог дана је дошао и он. Питао ме:

„Јесу ли отуд“?

Угризем се за језик и кажем да јесу. Како је слатко мљацкао, да само знате. Било ми жао да му кажем да је некултурно мљацкати. Гутао је „плодове родног краја“, да су ми сузе текле од милине, гледајући га.

Сад се ви питате зашто се прича зове Смрдљевак и Ћурђевак? И ја се питам, верујте...

РОЂЕЊЕ

Полако идем напред, гуран неком непознатом силом. Полако, али још увек према. Мрак. Као да се низак плафон ослања на моју главу. Зидови стискају ребра. Читав ходник поплављен смрдљивом течношћу, која се гура у уста. Стискам је. Морам да идем напред. Чекају ме. Немам избора.

Још један тренутак и сви ће ме видети. Показаћу лице новорођенчета. Не могу да их преварим. Само још мало напора... Очи прелива смрдљиви млаз. Затварам их... Не видим ништа. Осећам само како ме неко хвата за главу и вуче. Вуче целом снагом. Наноси ми бол. Боли! Вриска. Не разумем, али чујем да вришти. Осећам то у сваком делу тела. Одједном шамар у лице. Шамара ме по лицу?! Не подносим то.

– Желим да вриштим. Не могу. Не могу да вриштим!

– Плачем као мало дете ...

ОГОВАРАЊЕ

– Виђе ли, јадна, какву младу доведоше? Ма, каква млада, оно је змија! Кућу ће им раскућити! Неће ни мјесец саставити! Дај Боже да не закопити, оде све на добош! Позавадиће браћу!

– Ма, није, зар, тако?

– А, на кога ће се бацити! Курва курву рађа! Мајка јој удовица одавно! Нема ко се на њу није за-скак'о! Нема пашчета, док куја репом не махне!

– Ма...!

– Ни краву не зна помуст', а камо ли љеба зами-јесити! Ко зна колико чобана за њом иде?! Ваљала им! Давно су њој вроне мозак попиле! Ко зна ко јој је и ћа-ћа!?

– Стани, човјече! То ми је род рођени!

– Ето ти! Нисам то ја ништа! Прича стока сељач-ка, а ја, пошто купио, по толико прод'о! Лажу, бога ми! Мајка јој к'о Даница међу звијездама! Оста, рано љута, млада удовица, а ћецу до љеба треба довести. Мучила се, али одгојила. Вриједна, брате, ко једна по једна! Ни-је дала на се, па сада лају они што им није хтјела поку-чити! Кућеница је то, а неће ивер далеко од кладе!

ПРИВИД ЈЕДНОГ ПОДНЕВА

Пространо поље, непрестани ход, умор једноличног погледа, био је као записан на лицу путника. Торба нехајно пребачена преко рамена, капа безначајног изгледа, тек мало је штитила од сунца... као да је решило да заувек остане у истој тачки...

Замишљала је његов лик, посматрајући ваљање облака у даљини. На тананој линији која је раздвајала, равницу и небо, на тренутак би разазнала обресе. Низ чело, весели увојак као да је мамио да пружи руку...

Сенка се лагано померала као да му је пошла у сусрет... Уздахнуо је са олакшањем и убрзао корак.

Капа се откотрљала када је забацио главу, испијајући воду из старог, плавог, на беле туфне, емајлираног лончета. Коврцава тамна коса, нехајно је лепршала на ветру...

КО ЈЕ ПЕТРА?

Подјетињили, дементни старац Бранко М. одговара инспектору на питања.

– Како си?

– Има два. Петра и Драго. Ено их сад у Америци.

– Имаш ли школе?

– Не знам како би ти рек'о... све сам одслужио.

Радио горе као братство...

– Што си радио?

– Као командант, за здравље, за кутије...

– Имаш ли дјеце?

– Био сам кад је трка била па су ме послали у Америку. Био сам ту 150 година.

– Жена?!

– Немам мајку, немам тату, нема мене, нема дјеце, сада сам сам.

– Женидба!?

– До сада ништа, као да сједим. Све сам радио...

– Отац? Мајка?

– Имали краву. Тата погин'о од Швабе... Петра није окусила ни млијека ни меса.

– Гдје си живио?

– Кад сам био у војсци, онда ми је пуно Петра...

Она је сишла тада тамо гдје је војска па је убијена. Онда сам отишао из војске кад нема ни тате ни маме, нема дјеце.

– Ко је Петра?

– Она је отишла након двадесет дана. Дођу двојица људи. Узели су ми све паре. Двјесто 'иљада. Кад сам

тражио тамо Петру да је погладим, помилујем, она је била мртва.

– Јеси ли је волио?

– Добро ја са њом и она са мном. Дошла војска па ме оћерала. Далеко. Нигдје никог, нема никада. То је све.

– Знате ли ви ишта о овом господину? – упита његоватељицу.

– Слабо. Ја сам вам овдје нова...

У Центру за социјални рад инспектор се распитао о Бранку.

У ономе рату је остао ратно сироче. У овоме задњем добио је статус цивилне жртве рата. Прво му је страдала десетогодишња унука. Погодио је снајпер. Исте године он је негдје носио свога четворогодишњег унука. Обојицу их је погодио снајпер кроз руку. Син је с обитељи одселио у Америку, а кћерку му нитко дуго није видио.

Зна ли неко ко је та Петра?

– Знам једну Петру, била је конобарица. добра к'о Силвана Арменулић. Дванаест година и дан и ноћ ви-
сио код ње... – сјети се социјална радница.

Петра је била нешто најљепше што му се у животу догодило.

ТУЛИПАН ЗА ОСАМЉЕНУ ЖЕНУ

Замишљаам да стојиш пред биоскопом. Замишљаам да седиш на клупи у парку. Замишљаам да си лик у театру.

– *Волим те!* – никад ти пре нисам рекао то.

Замишљаам твоју кратку косу. Замишљаам твоје плаве очи. Замишљаам твоје танке усне:

– *Ево ме!* – као да ми шапућу.

Замишљаам те на љуљашки крај мора. Замишљаам те босоногу. Замишљаам мирис твог тела. *Ходам према теби.* Замишљаам да ми показујеш пут. Замишљаам да се смејеш. Замишљаам да ме чекаш. *И тулипан ти црвени носим.* Замишљаам да си срећна. Замишљаам да ме требаш. Замишљаам да те сретнем. *Да ме препознаш.* Замишљаам да ти се свидим. Замишљаам да ти се дивим. Замишљаам да те дирам. *Али ми бежиш.*

Замишљаам да статуа има твој лик. Замишљаам да јој је име Најда, Дијана, Сунчица. Замишљаам да је зову Анђа, Иванка, Јосипа. *Отварам железну капију.* Замишљаам да је у врту цвећа. Замишљаам да је лепа. Замишљаам да је висока. *Гледам тај лик.* Замишљаам је у сребру. Замишљаам је меку. Замишљаам је чисту. *И остављам ти цвет.* Замишљаам ко ју је волео. Замишљаам ко ју је клесао. Замишљаам кипара који је клечао. *Пред овим спомеником.* Замишљаам се као син. Замишљаам се као брат. Замишљаам се као друг. *Осамљеној жени.*

РАСПРОДАЈА

Одавно нисам пролазила овим ходником. Заборавила сам шта се све може наћи на тако малом месту. Свашта се тражи, а мало тога проналази. Некада сам често свраћала. Нисам ништа куповала, само сам разгледала, дивила се или плакала. Сада само хватам погледом понеки приказ. Нема суза, нема смеха.

Никада нисам куповала. Имала сам своје залихе. Углавном сиве. Није увек било модерно, али мени је било лепо. А то је ваљда циљ. Плаши ме помисао на куповину. Не знам да се ценкам, знам да ћу бити преварена. Празан простор ме једе. Морам.

Усуђујем се да приђем једној баки. Делује превише старо, а опет довољно живахно. Чини ми се да се тако скицира мудрост. Нуди ми неке беле хаљине. Каже да од белог можеш да се смејеш и уживаш до јутра. А кад сунце лупи на прозор, и даље чујеш музику за плес, осећаш сатен на лицу. „А, додир? Осећам ли додир, барем при одвајању сланих капака?“ „Побогу дете, па није ти ово бајка, већ сан у пола цене?“ ...

ДИПТИХ, АНТИТЕЗА РОШАРХУ

СТВАРНИ NOIR ЛЈУДИ

Белина бескраја бескућја... Беше. Биће Берлина. Белина бежања бешчашћа Борхесовог, бадјуовског, бескорисног, бекетовског, бескрилног, бескичмењака, не, не: безмесечног, безмесечне. И беспотребности за безизражајношћу кад намериш убедити бедро да приђе ближе, рекавши како празнина штити своје безбојне у бесомучној безвремености одлазећих сазвежђа, звездо леутарска, горка, зелена, читана оним Црњанским после Данила Киша. Удаљавајуће присности са неким свесни, удаљавани у времену касом безвучних консонаната беспредметних беседа, једнодимензионалних дивана бешумног безречја међ безмлечним, а безбојним бетонима Берлина, безначајним, осим безузној, којој безосећајношћу непрекидну белину беспутности ка Баш-чаршији дају, богом-узету, док он још увек „језике, жив, не може да схвати“.

НЕСТВАРНИ NOIR ЛЈУДИ

Поче преписка са Пјонхаровом геометријском техником: на пројектном платну налепљени с(а)мо: фрагменти (нечијих) облина, њихови обриси: начињени видљивим помоћу осенчених дужица ока ван зумираног синематографа: помоћу осенчених дина песка: остатак, у димензијама ван процедуре, помера се истим милиметрима док се експозиција не затвори и позадинско светло баци наше равне силуете преко кадрираног мерљи-

вог простора: пропорционалне беле вертикалне површине: једине у недостатку превода: на месту оних погледа које се не усуђујемо упутити: поново: оног погледа који не упућујемо: постајући „црни дијамант песимизма“ ван Копенхаген и иманентне таме фото-механизама.

„БОЖАНСКА СКИТИЈА“

Бог чак и ако је пао на теме, по велеумности његове беседе то се никако не би могло рећи. Хендрикс га је слушао из магареће клупе а сврабеж му се ширио прстима. Иза њега су Џим Морисон и Џенис Џоплин листали „Пентхаус“.

– Три-четири! – Господ је дао знак да се отпочне са декламацијом астралног трактата о штетности рок ен рола по потомство. Питомци еденског поправног дома „Свети Петар – Стари“ јекнули су громко, не слушајући сопствене гласове:

– Музичко дело је низ сигнала са фреквенцијама од десет до двадесет хиљада херца. То су свепрожимајући сигнали, који плаве ваздух али, нажалост, и наша бића.

Брајан Џонс је само отварао уста јер ову лекцију није савладао. Џон Бонем је лупао шакама о клупу, у синкопи са дисхармоничном жагором скитије.

– Нажалост, рок музика је блиска хероинској комедији. Тајна је у овом: крешчендо звукова стимулише наддражајни механизам попут опијата. Вихорни ритмички тактови, испрва, пријају, но слушање у дужем периоду исцрпљује нерве и рађа зависност од музичке буке.

Стиви Реи Вон, Фреди Меркјури и Кејт Мун су се занели у гањање крпеља по „игралишту“ импровизованом на школској скамији.

– ДОЛИЈАО СИ! – неко ми је дрекнуо у уво, не знајући да цика напиње нерве, подиже притисак, убрзава пулс и изазива стрес. Разабрао сам се једва, док ми се контролор Вујовић победоносно уносио у лице.

– Јак си ми ти портир! Савладао те сан. Мог’о сам те однијети са све револвером. Ел’ се тако пази друштвена својина?

Усекнуо се и важно подбочио пре него што је понтирао:

– Пријава ти не гине, пак ти настави да чмаваш на дужности. А шјутра да одеш шефу на рапорат, и да му речеш да сам те ја посл’о.

ОНА ПЛАВА...

Одлучио сам да прекинем ћутање, па шта...

Она још спава. Искрадам се полако из кревета и на прстима одлазим до купатила. Онда силазим до подрума и бирам десет најлепших, сувих паприка са низа који виси одмах поред полице. Чистим их од петељки, па перем испод млаза топле воде, а затим стављам у омању шерпу да се десетак-петнаест минута кувају. За то време сецкам празилук, да се разумемо, што ситније то боље, и стављам га у чинију, ону плаву са црвеним цветићима. Проверавам паприке и поклапам шерпицу. Још мало и биће таман како треба.

Палим цигарету испред отвореног прозора. Тајминг је одличан – једна Дрина без филтера је довољна да паприке омекшају. Већ почиње да се осећа онај чаробни мирис сувих, прокуваних паприка. Затварам прозор, гасим цигарету и почињем да сецкам паприке. Опет важи правило – што ситније то боље. Труле делиће обавезно одстранити, понављам у себи. Ето, готово... Виљушком мешам празилук и паприке, додајем мало соли и уља. Проверавам укус. Добро је. Опрезно, много соли може да упропасти и обезвреди сав уложени труд.

Е, а сад иде оно најбитније, оно без чега све ово нема смисла. Тучком, дуго и стрпљиво, гњечим припремљену масу. Не питајте колико дуго, реч је о љубави. Тако... Чинију... да, ону плаву са црвеним цветићима стављам на сред трпезаријског стола. И малу виљушчицу. Савршено. Примећујем да се и боја столњака слаже се са нијансама салате. Случајност?

Опет палим цигарету и кувам две кафе. Време је. Укључујем ТВ. Чујем њене кораке. Да, застаје крај стола. А онда улази, узима шољицу кафе са сточића и каже: „Волим те.“

(Из књиге „1001 рецепт за љубав“ – рецепт бр. 234)

ЈАПАЈАЦО

Окретање кључа у брави, отварају се врата и поја-
вљује – отац.

„Одисеј се вратио”, промрмља мама.

„Ја опет журим, имам важан састанак”, рече ба-
цивши ташну на под.

„А мој родитељски”.... – грмну „Гимназијалац”

„Ја сам и уморан и нервозан и журим.”

„Знаш, ти имаш породицу” – опет се огласи мајка.

Ја сам данас о њој доста чуо, па чујте и ви.

Она службеница са бајатим лицем од ноћних тере-
венки, не приметивши ме заклевета:

„Онај полудео, смуца се по ручковима, иде по бе-
лосветским бурдељима, а тобож уздиже се по свету, све
о нашем трошку. Син му пропао у школи, а жена само
што није нашла неког, а има и наговештаја... па ха! Ха!
Ха!

„Јер чујеш да дете има родитељски, због твог ло-
шег сећања он и нема име”, разбесне се мама.

„Ја морам да се лепо обучем, имам састанак коле-
гијума”.

Тата, твој „Гимназијалцу” треба савет ...

Рекао сам: „Ја имам састанак директора огранака
– производње ... журим журим...”

„Проклети Јапајацо”, рече Гимназијалац и бесно
тресну вратима иза себе.

ТЕШКОЋА НЕПОСТОЈАЊА

Најтеже је умријети онима који умиру други пут, нагло и неповратно, да би у свијест довели бар мисао о будућности несретника. Смрт је потпуно савјесна и неочекивана. Тешко је издвајати оне који не постоје по било којој основи: сем по несрећи. Несрећници се плаше будућности: а то је ионако велика заблуда. За њих је то тек само прошлост коју неће имати у сјећању. Остали су без свега и свачега: без питања. И без помена су остали. Нико их се више не сјећа: не помиње. Можда понекад, у неким храмовима: ако неко плати. Ријеч за ништа је постала прескупа, а достојанство је одувијек било лажно. Остао је само неповратни мирис надања и великих лажи. Непостојећи јаук умрлих може се ломити до миле воље преко врхова привида све док га не заустави вакуум краја свега: па и самог краја. Скуп јадника будућности гомила се безгласно: страх је све извјеснији, али не долази. Обрнута соба висила је наглавачке, пуна пјесника, сликара, философа, монархиста, комуниста, капиталиста и мене: овдје се све види и зна. Страшно је бити сам и уморен заборавом. Неки непознати философ причао ми је о животу послје смрти, на философски начин: демантујући сам себе. Хтио сам му испричати свој живот: причао сам глупости исказујући неисказиво. Слушање ми је јача страна: из пристojности примјећујем да то нема никаквог смисла. И помисао на бесмисао је бесмислена. Поред овога од свега је најлакше било умријети: први пут. Дисао сам плитко распршени очај сматрајући да је овдје велика срамота дисати пуним плућима: а могао сам. Сјена млађа од мене шет-

кала се по цијелој соби, правећи безбројне меандре. Пожелио сам да плешем иако нисам умио. Није личила на мене: а могла је. Нисам се много разликовао од ње: а требао сам. Био сам пун себе и ничега јер сва је некадашња моја празнина потпуно нестала из мене и заувјек непозната умрла. Осјећао сам се издан и вриједан: као глава цркнуте мачке. Комунисти и монархисти су шутјели. Мислио сам да је сада право вријеме да расправе ко ће овдје да влада и када. На крају је страх ипак дошао и ушао усправан и достојанствен: као и увијек. У последњем тренутку искорачио сам у амбис и лаганим покретом руке забацио косу и капут преко рамена, стресао са себе заборав и напустио сву тешкоћу непостојања: нисам то више могао поднијети.

ПАЦИЈЕНТ ПЕРО

Пацијенту Пери падају пахуље по палцу. Паметни паничар пили пањеве па потом папигица папа парадајз. Парафразирајући потакнуту параноју, почели партијци паничарити попут паразита. Партнерице пасивно пате питоме пастире помоћу патлићана пекавши паниране патке.

– Пазите, паучина!! – повика пазикућа послјије паузе. Педантни педагози пензионирају педијатре, пераче прозора, пекаре, писаре, пијанице... Перципирајући перфектност перипатетичких персифлажа, парови петком пјевају песимистичне попјевке. Петнаестогодишњаци притом петролејком плаше припито пикантне пијетлове. По пицамама пљују пиљевину, пилотски пиљећи по пунољетним пиониркама. Пипничарке пријатељски пипају приглупе партнере, пишући пером по помокреним пивопијама.

Пиштољима почеше прочешљавати пицерију. При пропитивању пјени пјенушац, прегоријевају пљескавице. По пијеску пјешаче плачљиви плаћеници. Плахи пламичак пламти плашљиво по планинаркама. Плавичасти плин плаче према плавооким племићима. Племенити плесачи плету пулове плијенећи позорност плиткоумних политичара. Потом пливачи попловише плодне плохе пљачкајући притом пљесњива пецива. Похлепници похотљиво похрлише према подигнутој подсукњи приглупе примадоне. Похвалу поимању перверзне порнографије поистовјећујемо појачаном, покајничком пристраношћу. Присподобе покаткад приказују поклоништво покорности.

Покретачи покривеног покућства покуњено полажу полетарце полеђице. Поштоваоци поштарових потанкости потекоше под пасхом потенцијалних потепуха. Познаваоци повуци-потегни примјера практички правоваљано пребацују праповијесни прах преко празноглавих правника. Пребројани предлошци предочавају предсмртно предвиђање прекосутрашњег преферанса. Преговарачи прегледавају прекомјерне пријеломе премлаћених препредењака. Пресијецајући претешке приче, придоносимо прихваћању примјењивих приједлога.

ПРИЧА О ЈЕДНОЈ ПЕСМИ

– Да ли би време имало икаквог значаја да нисмо људи? Устао сам рано, пошао на пијацу, био сам гладан. Вратио се кући, на брзину се пресвукао, чекао и чекао аутобус. Била је гужва, нисам имао карту. Изашао сам и чекао и чекао други. Каснио на посао. Каснио на ручак. Читао мало књигу, прерано заспао.

– Да ли бисмо поднели пролазност да нисмо овако луди? Устао сам рано а опет каснио. Нисам стигао да доручкујем. Чекао и чекао аутобус. Била је гужва. Каснио на посао. Гледао сам мало ТВ и убрзо заспао.

– Ето ме самог у соби загледан дубоко у себе у сопствене жуди. Устао сам рано. Цео викенд је преда мном. Тумарао сам по кући. Нисам знао шта ћу са собом. Изашао мало да прошетам. Вратио се, ручао, читао мало књигу, опет изашао. Дуго сам шетао. Био сам уморан. Истуширао се, увио у ћебе и пустио музику. Заспао сам.

– Има ли смисла труди кад све заруди затим се смежура и више не пробуди. Устао сам одморан. Насапуњао лице и пажљиво се обријао. Посекао се. Ставио колоњску воду за специјалне прилике. На посекотину мало тоалет папира. Ужасно ме је пекла. Широм сам отворио прозор и дубоко удахнуо. Небо је било плаво, плаво, плаво. Слушао сам живот. Има ли време икаквог значаја да нисмо људи, да ли има да нисмо овако лако луди. Дуго нисам могао да заспим.

– И ти буди, не буди. Остани, застани, а време и време, за њим се жуди. Дуго нисам могао да заспим и једва сам устао. Заправо, нисам. Није ми се устајало.

Лежао сам у кревету, знао да треба да устанем, али то-
нуо сам у сан. Сви моји напори да се пробудим били су
у сну.

Можда смо само зато – људи. Сањао сам.

МИСЛИ О СВЕТЛОСТИ

Када сам постао овако хладан? Не верујем да ме размишљање о томе чини ишта људскијим. Не плашим се смрти, не плашим се бога. Они не постоје. Плашим се да ћу се у једном тренутку претворити у звер. Не верујем у људе, у једном тренутку морају да изневере, упорно одбијам да им пружим ту прилику. Држим се на дистанци, како од њих, тако и од себе, мисли су ми варљиве, сећања такође, мисли ми се роје у царству сенки, лете од идеје до идеје, у потрази за светлошћу. Замишљам ту светлост, она је идеја, нематеријална твар која је творила себе кроз историју и догађаје који су је чинили. Јављала се у многим облицима – у ватри, у паљењу Париза и револуцијама, тражењу краљеве главе, у покоравању малих држава у име Бога и ширења вере, и сви они је чине оном која је данас, или бар у ком руху нам се показује.

Али то су све радили људи, зато и постоји онај тун сумње који је чини несавршеном, мање привлачном. Није чиста, стоји на клецавим ногама чији трагови у песку неће још дуго бити исти, промениће правац, претвориће се у нешто друго. Светлост је идеја.

Моја светлост је тамнија.

Изгледа да још увек нисам постао звер, али сумњам да ћу постати Бог.

ТРАГ

Волели смо трљати руке под јорганом, блицало је стакло с паркета, поломљене чаше с укусом вина. Месецина, нисмо палили наше небо. Скренуо сам поглед и видех како одлази до купатила, огрнула се огртачем од зноја, топла ноћ а снежи. Она мора мужу чим скине са себе нешто мало мојих додира и мириса. Свесни смо били, несвест је наш бескрај. Није то ни била Љубав. Срце ту не игра улогу, очи се привлаче. Када је изашла из купатила, застала је наслањајући се на зид, светло је било упаљено у купатилу па сам тако и приметио капљице што су силазиле низ њене прсте. Није скидала са себе мирис сапуна, није обрисала мокро а тако врело тело. Жеља се баш и не може угасити, жеља то не би ни била. Жеља живи. Она је била Жена пре свега, ја сам је поштовао. Отворио сам срце... Слушао сам капи док су падале, клизећи низ њено тело, одзвањао је дрвени под. Њена коса постаде сиви плашт на сенци а у мојим очима се гасила жеља. Она мора да ме напусти, можда ће то учинити последњи пут. Снег је пролетао пред мојим прозором, с чежњом сам га посматрао док сам слушао растезање гуме и шум њеног доњег веша, њене гардеробе. Отићи ће, можда Она заправо жели да се охлади. Челик се тако кали, без хлађења није чврст, увија се као и ја. Претеривао сам с емоцијама, глуп сам. Она је туђа као и ове моје сузе што и нису моје. Пољубила ме те излетела кроз отвор моје собе који називају врата. Ослушкивао сам кораке њених потпетица док је силазила степеницама. Скочио сам на прозор и видео како одлази низ не баш тако тамну ноћ и не баш тако много напада-

ли снег. Волим те. Недостајећеш ми. Недостајећеш па-
хуљама. У тихој жељи гледам траг воде на зиду, слатка
силуета. Жмурит' ћу. Даљина постоји да би се сањало и
нешто украло...

ТУЖБА У НАЈАВИ

Тужићу те, тако ми свега. Више не могу да издржим. Једноставно, морам да те тужим. Има да ти опалим тужбу да ћеш да се чешеш и тамо где те не сврби. Немој да се изненадиш кад добијеш позив за суд. Неће те спасити ни гомила адвоката. И њих ћу да тужим, па ће то да буде једна вееелика тужба. Тужбетина! Кад сам те први пут видео на ТВ-у, све ми је било јасно. Како те, бре, није срамота. Све око тебе пропада и вене, једино се ти развијаш и цветаш. Сви назадују, само ти напредујеш. Море, прочитао сам те ја одавно. Онако аналитички. Неко ти се мора супротставити. Неко мора да ти укаже да си на кривом путу. Неко мора рећи – доста! Па хоћу и ја мало да цветам! А не само ти. Зато ћу да ти забиберим тужбу па се мисли шта ћеш и како ћеш. Ма нема ти спаса, веруј ми! Ја ти као поштен човек и као човек од речи онако од срца најављујем тужбу. Чисто да се зна.

Само да изађем из затвора.

ЗАТВАРАЊЕ КРУГА – ПРВОГА

Београд. Дворана Дома синдиката. Тридесети октобар. Четрдесетак је, година, како нисам била у тој дворани. У публици.

Четрдесет година је нечији цијели живот. Мирјанин.

А мене један од мојих живота довео то вече директно на позорницу. Након што сам зором сјела у ауто и направила 400 километара, не знајући да ли ће моја бити позорница или гледалиште.

Сви су ту, на генералној проби. Мирјана, Љубица, Весна, те нови познаници Олга и Мики. Уважавају ме и Миња и ТВ режисерка. Само неколико сати раније, између аутопута некадашњег братства и јединства и позорнице некадашње значајне организације синдиката, ето мога имена на насловници важнога ми Интернет сајта. Петар и Милица као да ми говоре – желимо ти, мала, да све буде како треба и уживај. Заслужила си.

Све дане и ноћи касније, покушавам схватити како сам ја то могла. Само је један дан у игри, чак мање од двадесет и четири сата.

Знам, ухватио ме неки тајанствени круг, одлучио одиграти непознату игру са мном, круг је водио, а ја сам само слиједила. И није било тешко.

Путоказ су ми били. Звиждук у осам, Милорд, Потражи ме у предграђу, Романа, Хвала вам пријатељи...

Износим корпу са 80 црвених ружа, честитам слављенику рођендан, лаћам се микрофона, говорим, проговарам и руски, срећа што не видим никога од тих 1.400 људи, читам неколико реченица из властите при-

че о једноме дивном времену. Немам појма како звучи, да ли се чује, па ни слово нисам изговорила на проби на тај микрофон, колико траје, хоће ли ме, ако предуго говорим, морати износити са позорнице.

Кажу ми послјије да је све било у реду.

Животни круг је одлучио одиграти руски рулет, без да је мене ишта о томе питао. Као да бих ја нешто о тој игри и знала.

Дјевојчица из блатњавога сокака, којој је мајка за Пјесму лџета куповала нове ципелице у Борову, на вересију, а отац је пратио на влак, обишла је свијет, проживјела више живота, вратила се, тобоже, у исти сокак, који је сада постао најсвечанија позорница.

Први животни круг је затворен. Идемо даље, пуно их се још назире испред, а не знам колико имам времена.

ЛОВ

Својим немаром, није имао оружје уз себе, и сад је могао само да бежи.

Ако успе.

Није то била грешка, ни опуштеност, оружје се није смело носити, сем у одређено доба.

Знао је он да Влада неки пут отвара сезону лову, дан или два, раније, и увек неочекивано, али сад су отворили читавих пет дана пре, сигурно да би одстрел био већи.

Није то могао предвидети, и јавно обавештење га је затекло сатима вожње од куће, и његовог оружја, и сад је само покушавао да се непримећен пробије до куће, или да успут, од некога, одузме и оружје, и живот.

То би га спасило, а донело му и прву зараду.

Плаћало се по килограму живе ваге.

Вешти ловци, као он, зарађивали су за тих петнаестак дана, толико да су могли добро да живе читаву годину.

Само су вежбали.

За нову сезону.

Лова на људе.

Требало је прехранити тридесет милијарди људи!

MEMENTO MORI

Муњевита светлост и хладно пресијавање оружја било је последње што је видео. Након тога све се сручило на земљу у парампарчад размрсано. Дршка од пиштоља била је топла, а цев огарављена, са пламичком дима који се помаљао из њене шупљине.

У ушима му је још увек одјекивао пуцањ, праћен унутрашњим трзајима тела и оштрим пресецањем у дубини мозга. Тако, сад је добро. Сад је све у реду, помислио је. Још само да умрем и готово. Чекао је смрт затворених очију и осетио је пулсирање у жилама на врату и бол у очним јабучицама. Гледао је јарко наранџасте и пламено-црвене кругове испод очних капака, али смрт није долазила. А можда сам већ умро, само то још не знам, прође му кроз главу и тада отвори очи и устаде из кревета.

Управивши даљински управљач ка телевизору, он баци поглед на екран и виде замрзнуту слику руке како чврсто држи пиштољ. Бљесак заустављен у свом покушају да се одвоји од поцрнеле цеви сведочио је о пуцњу који само што се откинуо од слике и ушао у собу. Искључио је телевизор, извадио диск са филмом из плејера и пажљиво га вратио у кутију. Лице му је било безизражајно, али мртвачки бледо када је затварао врата за собом остављајући пуцањ у просторији, коме ће се изнова враћати, као безброј пута пре тога – сваки пут када поново буде желео да умре.

*ANOTHER SPRING, ANOTHER LOVE И ИЗНОВА
СТАРЫЙ КЛЁН СТУЧИТ В СТЕКЛО*

Лежала је на цветно орнаментисаном дивану и искрено му се смешила. Била је гола! Једини комад цивилизације на њој је био дугачки сиви шал, који је скривао нежни врат.

Напољу је пролеће отпочело свој нови живот, опет, борећи се невероватном снагом против остатака зиме.

Мушкарац је гледао у њено лице. Пружио је руку и после кратког, али снажног додира, лице девојке је још јаче засијало.

Затим је спустио поглед дуж сивог шала и застao посматрајући леву цурину дојку. Подигао је обрве и лаким покретом руке обликовао њену сису у савршену лоптасту форму.

Насмешио се кратко.

„Још само да је малко погладим по међуножју, па сам готов. Ја више од овог не могу...” – помислио је сетно.

Стари паркет је болно зашкрипао и он је муњевито окренуо главу у правцу извора звука. Тамо је стајала млада жена, риђе, дуге косе. Погледала га је нежно и процвркулала:

„Прелепа слика, драги!”

Обгрлио ју је лавовским стиском и дуго су посматрали у велико уљано платно на којем је лежала нага плавуша око чијег се врата вијугао сиви шал, а пролећни ветар је нагнао стари јавор да залупа у прљаво прозорско стакло.

НА БДЕЊУ, ГОДИНА ДРУГА

Слике лудог Руса биле су окачене дуж тамног ходника, на чијем се крају налазила просторија са три погребна сандука. Након дуге расправе, Суви, Тодор и Луси се погледаше и схватише да су управо извајали сјајну замисао.

СУВИ: Не мораш да одеш из земље да би нашао зраке који ће те загрлити и чувати. Можеш пробати пречицом. Одеш у земљу, кроз земљу, па изађеш где хоћеш.

ТОДОР: Како то сад изгледа једноставно, само је требало пратити след асоцијација.

СУВИ: Брзо, пре него што нам нестане свест, пробајмо то. Идемо у земљу, да би изашли из ње.

ЛУСИ: Идемо, само да погасим свеће.

(Гаси свеће. Улазе у сандуке, сваки у свој. Чекају...)

(Замрачује се соба, а осветљава сто за којим су комшија и његов син Иринеј)

КОМШИЈА: Само да си се ти мени жив и здрав вратио, сине. Паре су код нас, а славу нека комшије траже по белом свету где су се раштркали. Много неки завидни људи. Мисле, сви ће успети к'о ти, радити по цео дан, а остати здрави и витални. Све ће њих, на крају, црница покрити. Камен им поставити. А онај што

остане, припалиће им воштаницу која ће дуго, дуго горети.

ИРИНЕЈ: Ргх, нгрх (знак одобравања)

(Прича се замрачује)

ДАМА

Увек сам се питала ко се крије иза великог обода белог шешира?!

Мучили су ме неки немири кад би тај исти шешир прошао тик уз прозор мог домаћинства.

Рекоше ми, јер сам била придошлица, да је то дама Лара...

Дама?! Е, управо ме је мучио тај епитет или додатак уз име поменуте.

Носила је себе јефтино, забацивала главу као хијена и смејала се као гусеница.

То ходајуће расуло је дама, али самопрозвана, уз дужно поштовање.

Лети је носила шешир, и зими је носила шешир, и у кући је носила шешир... Било је помало дражесно запитати се да ли је тај шешир еколошки чист.

Како год... Дама се поносно шеткала на истој релацији годинама у истом интервалу. Понекад би је неко куче отпоздравило и заносно јој махнуло репом.

Не знам ништа о њој јер беше тако морално затрована и упркос општепризнатој слободи облачења, себе је представљала као свето лице неког илустрованог часописа који се сме читати само чистим рукама...

Лара... Ех, где ли је сад та Дама, док се ложе ватре срама и док се ругају доконе бабе које ништа сем марама на глави немају.

Где год да је, она је напослетку или на крају, самопрозвана Дама Улице Италијанских мореуза.

БОЈКОТ ОБЕЛЕЖЕНОГ ЛИЦА

Обавештавају се сви запослени у УСТАНОВИ да се приводи крају овогодишње јубиларно традиционално такмичење, које је почело да се спроводи од 2005 г., под називом: „БОЈКОТ ОБЕЛЕЖЕНОГ ЛИЦА“ . Мада су пропозиције овог несвакидашњег такмичења познате, није на одмет да се понове. Наиме, као што се зна, право учешћа у такмичењу које траје током целе године, имају сви запослени без обзира у којој служби се налазили и у ком статусу били (рад на одређено или неодређено време). По већ утврђеним пропозицијама, циљ такмичења је да се Обележено Лице, службено лице које штрчи, што више психички повреди и увреди, углавном, на јавним местима. Највише се вреднују они бодови које су такмичари освојили у радничком аутобусу, пред публиком, али и у заводској школи или у некој канцеларији у управи. Посебна комисија састављена од „еминентних стручњака“, у којој највише места заузимају ловци, али и бивши спортисти, на крају сваке године сабира бодове и проглашава победника. Онај појединац, који је највише повредио људско достојанство, интегритет и суверенитет нападајући личност и дело Обележеног лица, добија ПРВУ награду. Као што је бивало и до сада, онај ко је највише наудио Обележеном, обично се награђује напредовањем у служби, добијањем већег звања, тј. плате, одласком у пензију са лепом отпремнином, неодговорношћу за очигледан пропуст у служби. Као специјалне награде ту су и путовања на саветовања и семинаре у иностранство. Док заслужни појединци добијају као награду и одмор у кући на плани-

ни у добром термину. Као утешне награде ту су преко-
времени сати, службена путовања, одсуство с посла....
У игру могу да се укључе и свеже запослени, којима се
препоручује да избегавају сваки контакт и комуникаци-
ју са обележеним лицем, јер их може инфицирати.

РЕЖИСЕР

Ја, ти, он, ми, ви, они... Сви смо статисти у Његовом филму. Неко плаћен и преплаћен, неко закинут. Његова монета је срећа, па одмери ако можеш. Велики брат је Његов папарацо, ђаво – мајстор за фотомонтажу, а Он – највећи режисер. Свевидеће око, наслоњено на кључаоницу, никад не дрема и у Његовој исповедаоници увек си сам. Сам постављаш питања, сам одговараш – ако ти је још стало до одговора, ако имаш среће па још ниси престао да се питаш. Ако ниси помирен и примирен – најбољи је доказ да си још увек жив. Жив са великим *жс*, наравно.

Само пази: Он никад не објављује да си избачен из куће. Чак и не осетиш кад се то догоди. Само они који остану знају да си отишао. А ти, и док одлазиш, потајно се надаш да то није тај пут, да то нису та врата, да има још... А нема!

Мада, ко зна... Нико се још није вратио да нам исприча.

А они који мисле да су тамо били, само мисле – бојим се.

ЈЕДИНИЦА

Одмах су ме упозорили на тебе. Рекли су, пази, он ти је врагу из торбе испао. Мислила сам, ма снаћи ћу се. Ипак, кад сам те видјела у разреду, знала сам да ми нећеш излазити из главе. Мислила сам, морат ћу пазити гледам ли у тебе превише, или премало. Говорим ли ти точно толико ријечи колико не изазива сумњу. Да те уопће додирнем који пут, онако овлаш?

И имала сам право. Сваки пут иста борба. Па кад спавам, заправо не спавам него мислим. Јесам ли претјерала кад сам ти узела биљежницу? Јеси ли осјетио моје прсте кад сам ти ју послјије вратила? Да сутра мало више? Или мање, па да ти сам затражиш нешто од мене? Зашто си се без разлога премјестио у прву клупу? Да ми будеш близу? Не знаш да гледаш продорно.

А мобител? Кад сам ти га узела, био је врућ од твоје руке. Вратила сам ти га хладног, ионако је звонило. Сутра ћу ти га опет узети, али ћу га овај пут напунити својом топлином. Можда осјетиш.

Ова што предаје повијест питала ме јеси ли добар. Рекла сам да, јако. Чудила се. На мојим сатовима није, каже.

Јучер си био јако миран, па сам те питала јеси ли болестан. Рекао си да јеси, од љубави. Било ми је то стварно... Нисам одмах помислила да је то због оне мале из трећег еф. За велики одмор отишао си с њом доле, у онај процијеп између наше и њихове гимназије. Погледала сам кроз прозор да видим што радите. Она је пушила, ти си цупкао, а онда сте се љубили. Није вам сметала зима.

Кад је звонило, ушла сам у разред и причекала да сви сједну. Отворила сам именик, прозвала те, поставила неодговориво питање и дала ти јединицу.

БАЈПАС

Одувек му је сметао ритам сопственог срца.

Чинило му се да оно одбројава секунде до великог праска. Када би се удубио у његов звук, ритам би се убрзавао.

Умро је од срчаног удара када му није било суђе-
но. Кажу да је сувише пажљиво слушао погрешне ства-
ри.

ЗАЛАЗАК КАРИРАНОГ СУНЦА

Донео га је из земље кенгура и црвеног песка. Нико није носио ништа слично и ја сам трчао до оградe сваки пут и гледао га као хипнотисан, све док не би нестао међу шимширима.

На том шареном ћилиму сам учио снове да лете. Машта ми се небројено пута замотала у свемогући плашт са џеповима и реверима, који је шапутао нешто нејасно и дивно, нешто о стази са које се виде сва чуда света.

Чика Миро није имао деце и зато, кажу, није умео са њима. Не сећам се да ли смо кад разменили реч или две. Али, ако бих поређао боје свог детињства једну крај друге, можда би најлепша међу њима била баш та жуто-плава боја карираног сакоа.

Чика Миро је заспао у фотељи коју је добио за одлазак у пензију. Из руку су му испале наочари и Солжењицин.

Стан су убрзо продали а ствари дали сиротињи.

И онда сам случајно, на степеништу крај парка, видео ону несрећну Мицику, како гега узбрдо са празном амбалажом. Читав живот је, попут Сизифа из света пластике, вукла негде те празне флаше. Тада је носила и жути карирани сако. Био је испечатан масним флекама као столњак у јефтином ресторану, а рашивени џеп се превиио преко себе, попут прљаве салвете на том истом столњаку. Дугмићи су висили и ударали лево и десно, десно и лево и чинило се да ће сваког часа одлетети, ослобођени стида.

Нисам до краја све ни видео. Скренуо сам поглед на страну и отишао даље, брзим корацама. Тај дан је требало нешто да ми поклони и ја сам покушавао да га стигнем. Али касније, кад више нисам ни размишљао о Мицики и њеном сакоу, очи ми се напунише сузама.

Невидљива сила као да ми у тренутку попи сву снагу и колена ми клецнуше. Морао сам да седнем на клупу и да сачекам док невреме прође.

Нисам знао шта да мислим о себи. Имао сам тридесет година, седео сам у парку и плакао због једног офуцаног сакоа.

ЖИВОТ МРТВИХ МУШИЦА

Април, чини се, никад није био лепши и као да је поранио ове године. Сунце је некако чудно сијало, другачије него протеклих година.

Пар гугутки је већ на платану свио гнездо. Само, те гугутке су глупе: праве плитка гнезда (као да штеде на материјалу?) и једно јаје се већ разбило.

Како је то све чудно, размишљао је Милан стојећи поред прозора: како се прво формира то јаје, а после из њега живот? Добро, ово што се разбило, неће дати живот... Ма, да, то је она вечита дилема шта је старије: јаје или кокошка? Па, ваљда се ту нешто пита и петао? Милан искриви уста у осмех на ову своју опаску.

Госпођа од преко пута извела је у уобичајену, јутарњу шетњу свог љубимца „пекинезера“ који би трчкарао около и вршио нужду уз дрво. Много се госпођа поносила њиме, иако је то мала, по Милану, ружна раса паса. Наравно, не би требало очекивати од Кинеза „шарпланинце“!

Суве, мртве мушице лежале су на прљавом, дрвеном прозорском оквиру.

Милан их је гурао прстима и мислио да ће нека од њих можда и оживети, јер се оне тако учауре до пролећа.

Шарени аутомобили и аутобуси довозили су и одвозили путнике незнано куд. Народ се тискао, гурао и нестајао у попречним, споредним улицама.

Поштар је, на свом бициклу, пролазио и овог пута у 11 часова. Милану није имао ко више да пише. После те саобраћајке...

Може се слободно рећи да је и ово један сасвим обичан дан који тече поред нас, па чак и ако је уокви-рен прозором болничке собе. Нестваран и могућ! Можда неком буде и леп?

Медицинска сестра је ушла у собу и позвала Милана да му промени завоје на очима.

ПЛАСТИЧАР

Живели су у великој монтажној кући бледо розе боје, са намештајем из каталога и вештачком травом у малој башти. Она, некадашња лепотица, сада времешна домаћица платинастоплаве косе, која је прошле године убедила мужа да јој требају нове силиконске груди, јер јој старе више не стоје добро. Он, пластични хирург, чије руке већ одавно нису могле да поднесу пресију прецизности сецкања људских тела, али ипак у пензији тек годину дана, јер је њој увек требало „одрадити“ још нешто.

Нису имали деце, упркос његовим молбама, подилажењима и претњама, јер она није хтела да скрнави своје тело.

Њен хоби био је прављење колекције пластичног цвећа, које се налазило на свим видним местима у кући.

Он није имао хоби. Једино што је повремено радио је било дописивање са колегом из Панаме.

Једног дана, тачно на њихову тридесетпетогодишњицу брака, он је свом колеги написао писмо да ће га ускоро посетити у Панами. Резервисао је карту за двадесети, тако да ће моћи са њим да прослави Ускрс. Након што га је послао, отишао је да пронађе једну пластичну кесу, а затим и супругу. Она је баш у то време стављала нову саксију пуну пластичних гербера на прозор.

Пришао јој је са леђа, натукао јој кесу на главу и повукао ка себи да избије ваздух. Прилепио је провидну пластику на своје ремек дело, а њено вештачко лице се претворило у безобличну масу налик пластелину. Вукао

је из све снаге, све до момента док јој удови нису омлитавели, а она постала права пластична лутка.

Када се уверио да је обавио посао, рекао је „Доста је било!!!“, отишао да спакује ствари и заувек отишао из пластичног живота.

Пет година касније, нашли су га без знакова живота на обронку брда у Панами. Лежао је насмејан у високој трави са све ранцем на леђима, очију отворених и упртих ка плавом небу.

МАЛА ПРЕПОДНЕВНА ЈЕДНОЧИНКА

Лица:

Она: крупна средовечна жена, зелени скакавац

Он: старији мушкарац са офарбаним брковима,
шишкама

Пију кафу на тераси, у сенци кивија и о нечему живо разговарају. Жена ужурбано гестикулира.

Одједном полећу ножеви из њених очију. Пада покошено младо лишће и по неки плод. Мушкарац маше брковима. Покушава да избегне ударце. Крив је, признаје. Маше и трепавицама. Његова уста, затим, нестају. Навлачи се завеса бркова, шишки. Жена скакавац је љута, појешће све. Његове очи се плаше. Оне су криве. А онда: Цак! Шољица је лупнула по тацни. Вакуум тренутак. Шах! Пресуда пада. Жена шири зелена опнаста крила и одлази. Мушкарац се смањује. Око њега огромна фотеља. Проба да ли може ногама да додирне тло.

Стрепи да га неко не види у природној величини.

ПОНОЋНИ ИНТЕРМЕЦО

Малом броју људи је било познато да се Далибор Бојбаша сасвим озбиљно носио мишљу да напише једну озбиљну студију о сењачким и топчидерским кафанама.

Једна од најстаријих кафана на Сењаку, и данас постојећа и добродржећа, јесте *Господарска механа*, отворена двадесетих година деветнаестог века код ске-ле за превоз свиња преко Саве. У јуну 1859. године ту су се искрцали Милош и Михаило Обреновић по повратку из Аустрије. У кафани *Смутековац* 1892. године организована је вечера у част Николе Тесле, приликом његовог јединог једноиподневног боравка у Београду.

Кафана *Леп изглед* отворена је 1872. године и, осим што и данас постоји на истом месту, знаменита је по томе што је у њу долазио Др Арчибалд Рајс.

Занимљива прича везана је за име кафане *Код поцепаних гаћа*, које је очито алудирало на социјални статус муштерија и целог краја у коме се кафана налазила. Ово име, међутим, иритирало је многе, па је, чак, интервенисала и краљица Драга Машин, да би га после великих притисака власник променио у *Три кључа*, на крају улице Кнеза Милоша.

Кафаница *Реља* у Топчидеру остала је упамћена због тога што су београдски писци и уметници у њој 1897. године приредили опроштајну вечеру Феликсу Каницу, а овај то написао у својим чувеним путописима.

Захваљујући кабловском интернету успевао је да обогати поноћни интермецо у нади да ће се почетна за-

мисао примаћи заокружењу од кога расте самопоуздање, а смањује се сумња у снагу сопствене плодотворности. Одувек је тврдио да старост почиње оног тренутка када је радозналост на најнижим гранама жеље за откривањем несазнатог.

Кликао је левим тастером миша. Од спортских вести до спољне политике.

Од ренесансе до Че Геваре.

Од Волтера до петпарачких прича. Од крвног притиска до танга гаћица.

И нашао се у затвору.

Добродошли на сајт WriteAPrisoner.com

О ЧЕМУ МАШТАМ

За Ускрс је дечак фарбао јаја. Пожелео је да постоје чаробна јаја.

Једног дана отићи ће у шуму и видеће кућу од ускршњих јаја. Ући ће унутра и видети много, много јаја. Када их буде додирнуо, схватиће да су постала чоколадна. То би значило да су чаробна. Његов сан ће се остварити. Одједном ће се и он претворити у јаје. Велико, шарено, ускршње јаје. Биће радостан због те чаролије и промене на њему.

Изаћи ће из шуме и доћи испред своје куће. Покуцаће на врата. Мама ће се уплашити када буде отворила врата. И дечак ће тада већ бити уплашен, јер неће знати колико дуго ће чаролија трајати, а он не жели предуго да буде јаје. Дечак ће све испричати мами. Мама ће му рећи да то више не ради. Објасниће му да не сме да има такве необичне жеље, јер понекад се путем чаролије могу остварити.

Тог дана ће доћи у град чаробњак који живи у шуми. Видеће дечака који је постао јаје. Даће му лек. Лек ће брзо деловати.

Дечак ће бити срећан што је опет исти.

Славко Мали

ПЕСНИК

Песник је својом стакленом руком посекао небо.
Кап крви коју попи пртица претвори се у јагоду. Песник изгуби срце и престаде да пише.

КАФКИНА ФОНТАНА
(причица о паралаксама)

Све је почело одједном. Свет мученика је изашао из музеја на улицу. Држао се неизбораних делова лица, као у мењачници, усредсређен између уложеног и добијеног знака неједнакости. Лакоћа једног, случајно остављеног, ковчега подсећала је на остатке Кафке. Неки чудесан мир извирао је из гримаса метафора необразованих читалаца. Метафора? Да, метафора. Под милионима капи екстремних падавина Кафкин кишобран је изгубио смисао. Процес сваке његове приче личио је на причу процеса у коме је препознавајући оца заборавио мајку. Роман о стубовима културе нарастања: лишајева, брадавица и ожиљака будних снова. Хладне нити непреведеног речника поезије дубиле су ров у зеленом леду прозе с којом се требало суочити дан после Кафке. Усред забуне са преводима значења искрсли су ликови Аћинових дописивања – писма Кафкиним текстовима, онако како то, само, Аћин уме да пре-ради.

Међу светом на улици несносни глас шкрипе сфери. Као у гимнастичким салама тзв. позоришта. Све је почело одједном. Изборани делови лица полусвета нешто су славили у свом непровидном замку. На улици никоме од њих није сметао ковчег са Кафкиним остацима. На једној клупи, дубоко иза, у парку пејсажа црнобеле позадине, Борхес је мучио Сократа трактатом о Христовим дилемама. На местима, која је требало сугестивније повезати, Достојевски би се позвао на Кафкино сликарство неизбораних делова лица света изашлог из препарираних сенки недовршене прошлости.

Из правца непровидног замка допирао је јецај историје историја. Процес плача увек треба да личи на плач процеса – додавао би Аћин у својим лаким женским причама о тешком култу страсти. Љубоморе и непристајања, чак и у начелу, на деобе и сеобе са којима је Црњански покорио Итаку, Лондон и Београд.

Све се завршило одједном. Неко неважно неприметан склонио је са улице ковчег са Кафкиним остацима. На истом месту, по зачуђујућем склањању, отвориле су се каверне Кафкине фонтане украшене гомилом лего коцки са којима је Борхес опљачкао кафкијански свет Достојевскихви идиота.

МЕТРОПОЛА

Стоји на плажи. Стопала му урањају у бели, понегде жућкасти песак. Чини му се да стоји на отирачу пред рајским вратима. Никада раније није размишљао о Рају. Зашто је сада одједном толико контемплативан?

Осећа иза себе велелепност једне метрополе која завија својом урбаном екстазом, негде тамо, далеко, у дубини овог острва. Али океан, тамно плаво, поноћно небо и велики, абнормално грандиозни месец, у свом пуном, сјајном, сребрном облику, представљају једну посебну екстазу. Својствену само њему. То је Метропола чија ће светла обавити не само његово тело, већ, пре свега, његову Душу и Срце.

Један корак и већ је стопалом у хладној води тамног океанског свода. И то је то? Само један корак? Један корак – цео његов живот...

Површина коју мрешкају ситни, готово доброћудни таласи, подиже се изнад његове главе. Увојци његове гриве утапају се у слану воду и попут пипака медузе палацају на све стране стварајући светлוצаве таласе његове Душе.

Плива. Руке секу океанске образе. Али крви нема. Не. Још је рано. Ускоро ће и она облити свет, натопити воду. А он плива. Плива. Плива. Не стаје...

Око њега нигде више копна. Само тамна вода по чијој се средини простире сребрна стаза. То је пут ка месецу који је сад покрио цело небо. Време је нестало. Места су нестала. Само његове груди које бриде. И жеља да се живи у Светлој Метрополи. Он плива. И плива. Месечевом стазом изнад тамне воде.

Океан.

Месец.

Пливач.

И то је све...

А онда и бол. У доњем делу тела. Та вражја рука се пење уз цело његово биће. Бол је велики. Осећа оштрину зуба свуда по себи и уместо да вришти, он се смеје. Карта за Месечеву стазу је напoкoн стигла. Ето и крви. Стигла је и она. Све је сада пролазно, небитно, непостојеће. Па и бол.

Једино је океан битан, овај сребрни клобук, топлина крви која ће га одвести горе и... Метропола. Сада је сигуран да ће стићи у њу на доручак.

СУМЊА

Шта човека натера да прислони себи цев на чело, потегне и... ни то му се не да?!

Знам како су кржаве официрске сабље прадедова из оних ратова, чуване као реликвије, угасиле читаве породице. Клела их је проливена крв и сузе матера што остадоше без синова.

Сазнадох и због чега сваког дана умирем барем по једном, зашто је ова црна рупа у пределу срца све већа и не да се закрпити ни месом ни концем.

Не убија сећање на старо – оно помаже да грешке не понавља онај што хоће да на грешкама научи. Убија сумња онога што верује да те воли више но ти њега и смртно се плаши те своје љубави и губитка. Стога те, са своје слабости, сумњајући у себе понајвише, непрестано враћа у прошлост и копа тражећи издају, треперећи притом од ужаса да ће је којим случајем тамо и наћи.

Авај, чиме да залечи измучену душу онај што сумњом као ашовом дуби црну рупу у заједништву, кад ни љубав не помаже?!

Оливера Марковић

У ШТА СЕ ТАЧКА ПРЕТВАРА

Мој поглед прати тачку. Тачка стоји пред зидом, стоји непомично. Покушавам узалудно да је врховима прстију ухватим. Покушавам узалудно правац до ње да обликовано усмерим. Мало ми недостаје.

Тек на почетак станем, помери се у зид дубље и врати ме изобличену на крај, на почетак, на све оно што нисам.

Померање тачке боли мене!

ГРЕШНИК, ЉУБАВ И ЋАВО

Грешиш, нисмо ти криви ни ја ни Бог. Ти прихватиш савет и слушај само оно шта ти одговара! Није ти се свиђало да послушај кад ти је поручио да ти је све дато, само је пут до среће мукотрпан. Хтео си знање, желео си све брзо, без муке, одмах! Тад ти нисам био ни Ћаво ни посрнули анђео – говорио си да сам слободан, да сам свој, да сам храбар. Ја сам свој део договора испунио, дао сам ти знање и моћ. Постао си господар, добио си љубав! Теби то није било довољно! Почео си да испитујеш, да тражиш објашњења. Која глупост! Да ли те воли због тебе или је знање које поседујеш приморало на то. Да ли је то права љубав или зависност. Шта јој се код тебе највише а шта најмање свиђа. Љубав је чудо, чаролија – убићеш је ако ти пође за руком да је објасниш. Оно што се да објаснити, престаје да буде чудо! Да си остао при оном што сам те учио, све би било у реду. Љубав можеш да чекаш или да владаш њом. Ако то прихватиш онда је све у реду, знаћеш како да изабереш. Ти се не би сасвим одрекао ни Бога ни мене! То не може! Видиш, да бих био као Бог, потребно је да имам довољно следбеника. Не остављам ја и не издајем оне које ми следе, оне што верују у мене! Кад би било другачије, ко би био онда уз мене! Изгубљени су само они који нису ни тамо ни овамо – који ни у шта не верују! Ја чувам своје! Бог чува своје. Пакао је пун оних који тумарају, тражећи нешто, ни сами не знају шта, без ослонца. У томе нема ни мог ни божијег учешћа. Они су ти који су изгубљени, таквих је највише. Нисмо те ни Бог ни ја напустили ни издали! Твоја снага је у томе што си тај који бира. Изабери!

Једна реч се никад не заборавља. Тако је говорио један дечак по имену Душан. То је рекао само пар пута је иначе није говорио оно што мисли.

Данас је био топао дан, око 20 степени, децембар, необично за ово доба године. Хтео је да се пробуди раније, али га је сан преварио, воли да спава. Пошто је већ каснио на причест у цркву, узео је ауто и одвезао се до цркве Светог Марка и једва нашао паркинг место, стао у ред и брзо завршио причест, после тога средње брзо кроз град до мега маркета по намирнице, узимао је нај-јефтиније. Све је то за њега било сувише споро, све га је нервирало а хтео је да буде добар човек. После тога је отишао у перионицу, на усисавање, сутра ће с колима имати важан дан. Па је дошао кући, изнајмљеном стану, туширање, јело и тако редом. Хтео је да скува чај, скувао га је, шпорет је био јако прљав, таман је добио вољу да чисти, излази из собе до цимера и као у чуду види њега, почиње он да чисти и каже: „нека, ја ћу то, ја ћу то“ исфорсирано. Душан одлази у своју собу и пије чај.

Тај дан је био Недеља а само је журио, није могао да промени своју прошлост, али зато је могао да промени будућност. Сви су од њега очекивали да се коначно роди и да каже, а он је само ћутао и журио.

Никоме не одговара такав човек, не припада нигде и не могу га други ценити ако не води бригу о себи. То је скитница, то је пропалица, то је човек а у себи дечак који само глуми да живи. Он је вечно осуђен на једно одело и на и шампон за купање. Он је стваран и чудан,

понаша се проблематично а жели само цврнут птица, далеко је од свог завичаја. Око њега је џунгла.

Драги Боже, смилуј се овом човеку, он је само изгубљен у прашуми, он хоће све а не зна ништа. Хтео је бити Краљ, а сада моли да га пусте да живи. Своју младост је давао на чекање, а остала је само нада. Море као рај га чека, а заљубљен је бескрајно. Повод и страст и разлози су га мучили, тражио је само одговоре на питања. Плаче, али мрзи слабиће, тиме иде против себе. Он је недоличност, али тражи и горега. Моли се, али не зна да ли је то прави начин или се треба молити и другачије. Гледа себе, али не жели да се поставља у улогу бога. Природа је његова срећа. Не жели да гледа друге и да им тражи замерку, жели да гледа себе. Мучи га једна реч, али није сигуран која јер у тој речи има више реченица или да ли је то он изговорио или да ли је то опроштено.

КОВЧЕГ ПРЕПУН ОПТУЖБИ

Тмурно. Пљушти очајање. Коров празнине цвета.

Распламсава се ништавило у ерекцији. Најцрња недеља у историји тече глувонемом трпезом. Понижени хлеб препун је језуитских трагова. Сахрана без гостију, без прљавштине. Згужвана крштеница, обојена патњом и незнањем, лежи на длану осрамоћеног ковчега.

Ланци осуђене егзистенције клече над Богом. Укрупњени крвоток натапа се истином. Исцепано хришћанство тумара неваспитаним ожиљцима. Разиграни епитафи урличу на испеглано благо. Престара новорођенчад висе са неба савијеног споменика, лижући импотентне ђонове традиције. Дресирано лишће пада у наручје колективно несвесног.

Заносне свеће, препуне маски, скупљају отиске акустичног лицемерја. Утовљена аутоцензура прелази из новчаника у новчаник.

Хор достојанствене папрати чека на стрељање, рођење.

Наоружани спектакл обиграва око фашистичких усмина, чекајући ме. Нумерисане лобање, наклоњене пепелу, нечујно труле.

Апсолут пролазности тиња у подмуклој песници меланхолије.

Срушена ватра обасјава патос нихилизма. Мртве свеће марширају суицидним паклом, изгубљене у тами поетског растројства.

Оргазам црквеног звона шамара усхићени мрак. Сове језиво ћуте. Празноглави рукописи смрде на ску-

поцену терапију. Напаћена грамзивост галаме сишла је у поцрнеле пете ољуштених кавеза.

Оронуле кости немоћних софиста дрхте под притиском једнослојног метка. Звук истанчаног пропадања стоји на уцењеној кичми олињале мајке.

Крици егзистенцијалног лома, нахраћени бајатом судбином, попуњавају празне џепове имена и презимена. Химна постројених лешева беспоговорно повлачи окидач. Сунце надгледа самосвест самлевеног лудила. Рурални прсти преплићу се попут клизавог олова. Зној уплашено цури. Колона нацистичких уздаха обузима ми невина стопала.

Људско ђубре пузи заробљеним ходницима еуфоричног пространства. Задављена утроба лакомислене несреће вијори се у пламену.

Јован је присут мокром земљом.

Дејан Миленковић

ПРОЛЕЋЕ

Пролеће је донело пљускове и обојило дрворед у зелено. Призор мокрих кровова, благог померања лишћа и сивог неба у позадини, подсећа на акварел. Отварам прозор да пустим мир у собу и лежем на кауч. Жмурим. Слушам добовање капи по крошњи и накнадно пљускање по асфалту. Свежина која улази је толика да имам осећај да бих је могао загристи. Мирише багрем. Ипак, гнездо на мом рамену, направљено образом, највише прија.

Љиља Милетић

КО ТО ТАМО ДЕЛИ БЛАГОСЛОВЕ

После предавања на тему *ЗАШТО ВОЛИТЕ ЈА-ГАЊЦЕ*, које је одржао експерт за вучју културу, поче-ше да се отварају ресторани у којима су вуци могли не-сметано да уживају у фино печеној јагњетини. Самот-њака, који се и даље шуњао око стада, прогласише пси-хопатом.

ЛЕДЕНА ДАЉИНА

Док сам покушавала да схватим гдје нам се свијетови разилазе и у ком супротном правцу сада отићи ће мој, највише чега сам се плашила јесте велика ледена даљина. У желуцу сам већ могла напипати колут мучнине и знала сам да се исти неће смањити. Нисмо више дијелили ни кревет ни ријечи, свако је ћутао са својим мислима а највише се плашећи недокучивости истих у глави онога другог. Љубав је попримила све оне непостојеће облике љубави (које многи ипак живе тако спретно а насупрот тога мене само збуњују и удаљавају од изворно схваћеног појма љубави) и било је јасно да ишчежава из заједничког стана, ручка, шетње, лабавог стиска руке... Мада, кад боље размислим, преблаго је рећи ишчежава... Истини за вољу, наша љубав цурила је на све стране, као чесма покварена баш приликом обрта на највећи млаз због којег се више и није могла зауставити... Само што би чесму поправио мајстор по хитном позиву а да му заузврат дате тек нешто новца. С љубављу је, нажалост, компликованије. Не можете звати никога и замолити да поправи 'ствар', па макар нудили десет пута већи износ него што би дали за покварену чесму. У љубави је ужасно скучено, ви и партнер, тачка. Само ви можете покварити, само ви можете спасити. До једне границе. Када се пређе та граница, напипате колут мучнине у желуцу, посматрате колико се разилазе ваши до скоро преплетени животи и мјерите колико ће бити хладна даљина између вас... Ова наша већ мирише на ледене сибирске зиме... И ни три радијатора у још увијек заједничком стану нису ни од какве помоћи.

ПИСАЦ

Писац седи за компјутерским столом, прстима убада дугмиће на тастатури. У тексту који настаје описује своју кућу. Описује свој кров, црепове зарасле у лишај и оцаке зарасле у гареж. Кров нестаје заједно са оцацима. Писац затим описује поткровље, сандуке пуне пожутелих књига, телевизијску антену и стари заборављени бицикл. Поткровље ишчезава, у непостојање испарава бицикла прекривена паучином, испаравају мемљиве књиге и антена. Писац куца по тастатури, описује други спрат своје куће; сестрину собу, лустер, акваријум, орман пун одеће, прозорске оквире и окна, завесе и ролетне, кваке и славине на лавабоу. Редом којим су набројане ствари уписане у текст оне нестају једна за другом, њихова места заузима ваздух који као да је одувек био ту. Писац даље пише, слова иду једно за другим. Описује степенице, оне нестају, описује гелендере, они нестају. Он даље објашњава где је шпајз, шпајз се дезинтегрише атом по атом и прелази на екран пишчевог компјутера. Пишчев опис сопствене куће једе кућу, циглу по циглу, зид по зид, текст упија стварност. Опис куће је веома детаљан, уверљив и реалистичан, можда баш због веродостојности описа кућа не зна где се налази, у тексту или у стварности.

Кућа је нестала, сада пошто је завршио са дескрипцијом свог дома, писац жели да напише и нешто о себи. Почиње реченицу са „Ја”, истог тренутка се растапа, од њега није остало ништа, остао је само текст.

Снови су ми постали толико досадни да се озбиљно плашим да сам изгубио сваку трунку маште и креативности. Обично се шетам улицама града који представља мешавину свих градова у којима сам живео током мога подстанарског одрастања, срећем људе које сам у тим градовима површно (што је и више него довољно) упознао и који се сви међусобно познају. У ретким случајевима када ти снови имају неку садржину, ја сам најчешће урадио нешто лоше па ме сви оптужују због тога, љути су на мене, гледају ме разочарано, углавном, атмосфера је тешка. Покушавам да се извиним, да их убедим да ћу поправити ствари, да није толико лоше колико изгледа, али то само појачава њихов презир према мени. Онда се и ја наљутим па се дерем како су они мени направили милион пута више срања и како немају права толико да се љуте на мене због неке тамо ситне грешкице, на шта ми одговарају бледим погледима и подигнутим носевима. У том тренутку мог највећег беса, цео декор се промени и ја поново бесциљно шетам улицама измешаног града и водим бесциљне разговоре са бесциљним људима.

После ових ретких случајева снова са сценаријом, дешава ми се оно што ми се много чешће дешавало када сам био клинац; пробудим се, мрки је мрак, а ја покушавам да напипам прекидач. Проблем је у томе што нисам сигуран у којој се кући, од свих оних кроз које сам се селио, налазим. Када ми се глава мало разбистри, ја сигурним кораком, убеђен да знам где се налазим, кренем у правилном правцу. Од кревета до прекидача има три корака: један, два – ТРАС!!! – Зид.

БУДИЛНИК

Е, моји грађани, не знате ви шта је буђење на селу, уз кукурикање певаца. Зора још није ни сванула, а они Ку-ку-ри-кууууууууу. Па не само једном. Још једном, па опет. Ако у близини има још који кокошарник, е онда је са спавањем готово. Па и време је за устајање. Није узалуд остала изрека: Ко је са кокошкама легао, тај се и наспавао.

А тек да погледате излазак из кокошињца. Могу да се кладим да је мало ко обратио пажњу. Сав важан, петао махне крилима па опет Ку-ку-ри-кууууууууу!

А певац ко певац, кад се сит искукуриче, сваку коку сачека испред кокошињца да је нагази па још је и кљуном за главу. А оне, стресајући успут перје, пожуре да се наједу. Треба снети и јаје бар до подне. А кад га снесу!? То је такво кокодакање, као да су кајгану на сто поставиле.

Е, мој певцу, певај до миле воље. Не замерам ти. Али бих се више обрадовала да снесеш бар једно јаје.

А на фармама за производњу јаја, нема певаца. А и шта ће им. Сијалице се не гасе. Кокошке само носе и не кокодачу. Не знају ни кад је дан ни кад је ноћ. А и јаја нису баш нешто, некако бледуњава. Ку-ку-ри-куууууууууу!

ПЛОДОВИ

Крупни људи би требало да једу крупно воће. Не кажем да људи ситније грађе треба да једу само вишње, али кад год одлазим у куповину јагода које продају зајапурени продавци са отеклим прстима – мене је некако страх. И онда купујем ананас, јабуке, наранџе...

Док седимо за столом и моја жена придикује како само ми сваке недеље једемо питу са јабукама – ја задовољно гледам у своје прсте.

ОДМОР

Они ни у лудилу не би узели одмор. Још памте тог средовечног и ни по чему приметног колегу, који је годинама ту радио, радио, радио, док му једном, онако из небуха дође да се мало и одмори. Е сад, није што је у тој фирми било прегршт радних људи, те је онај највреднији међу њима већ испод свог имена дописао његово звање, већ је и на самом том одмору, било нечег ближе умору. Како и зашто, елем, на одмору, као на видуку, колега стаде да сагледава – не само да му жена често мења љубавнике, већ увиде да он заправо пола свог века има жену. А ту су била и нека деца, додуше већ поодрасла. Деветнаестогодишњакиња са вештачким брадавицама испод менаџментског мозга и један исувише мршави косијанер да би био неиздрогиран. Пријатељи стари, они прави, сви од реда испод. Шанка, земље, поштовања. У зао час, појави се на одмору и једна давна фотографија на мору – чамац, плаветнило горе и доле и очи, широм светлу отворене. И потом, обесио се човек, ни тамо ни овамо, него баш за пословни лустер, мада је осветљење одавно неонско.

БОЈЕ

Седела је на тамном седишту црвеног аутомобила који је јурио сивим друмом, гледала у зелена поља под светлошћу жутог сунца, одагнала црне мисли и у свој ум пустила шарену машту. Њену смеђу косу носио је неки плави вихор који је мирисао на љубичасте зумбуле. Бели облаци пловили су модрим небом. Покрај пута низале су се жуте кућице црвених кровова. Високе терепаво зелене тополе махале су јој. Пожелела је да заувек задржи тај светли осећај у грудима.

ДАЉИНСКИ

Ноћас је опет у неком стану била галама.

Неко је, у суманутом трку, заљуљао стаклене куглице на лустеру изнад моје главе. Нечија нервозна рука снажно је, као промаја, залупила врата. Неко је дете, у углу неке собе, тужно јецало. Неки се тањир просуо у парампарчад. Некаква столица се претурила на под. Нечији мушки глас је повикао:

„Сад ћу ти ја показати твога Бога!“

„Не дирај децу! Само децу не! Само... Децу... Не... Дирај! Немој... Немој... Убићеш ме...“, нека је жена, покушавајући да дође до даха, испрекидано викала.

Опет је ноћас у неком стану била галама.

А ја, ја сам узела даљински и пустила телевизор до даске.

НОВИ ПОГЛЕД НА СВЕТ

Јуче у Ц маркету, немоћан и уморан да било шта предузнем у вези неправде која ме задесила, нагло сам се окренуо, сео у корпу са точкићима и буквално одлепшао кроз врата. Све сам оставио у чуду – артикле које нисам купио, збуњене муштерије, обезбеђење које је покушало да ме стигне, ал хоћеш јашта!

Возио сам се на корпи из Ц маркета, кроз солите-ре, кроз прохладне улице, кроз паркове... и био сам срећан. Пичио сам као луд и био одушевљен мојим новим превозним средством.

Јутрос сам кренуо својим четвороивишеточкашем на посао. Решио сам да се регуларно укључим у саобраћај и успео сам у томе. Нисам бринуо о паркирању, алармима, да ли ће неко да ме чукне, само сам се возио. И наишао сам на препреку, аааа семафор!

Јасно сам одлучио – мени не треба тај тробојни светлећи уређај и онда сам га извалио и редом кренуо. Имао сам видно успеха, али и неуспеха – не могу све семафоре да почупам. Али зато могу да се возим, како хоћу и колико хоћу низ стрмне београдске улице.

МАЛА ПЛАВА

Та мала плава била је прилично млада кад сам је открио. Љупка, једра, уморена, оперважена ореолом ведрине. Све је на њој бујало, пленило сочношћу, здрављем.

Обичавао сам да је дуго посматрам, уживајући издалека у њеним покретима, мимици, превирању животних сокова, посвећујући пажњу сваком делићу њеног чудесног тела.

Међу онима које сам познавао, ретко која се могла подићи таквом харизмом.

Ипак, током времена је почела да се квари. Разумно се препустила пороцима. Немилице се кљукала отровима, све више зависећи од енергије коју су јој пружали.

Дивне, правилне црте тог лица кривиле су се у гротескну гримасу. Нежне, складне линије изобличавале су се, грубеле.

Посматрао сам то, немоћан да предузнем ишта што би је дозвољавало к самој себи.

Посезала је ка звездама, све даље, привлачећи на себе пажњу туђина; нудила се бестидно, захтевала незајажљиво.

Љубоморан?

Нипошто. Ни један од њених фаворита ни у чему се није могао поредити са мном. Нижа класа, безнадно далеко испод мог нивоа.

Уосталом, ја сам у њој уживао са чисто естетског аспекта, ценећи феномен лепоте, дивећи се чуду живота.

Али, страшно ме је вређало то што ме уопште није примећивала!

Био сам толико дуго у њеној близини. Велик као простор, стваран као време, вредан свачије пажње и интересовања. Моја аура морала ју је привући!

Ипак, као да ме је игнорисала.

Знам да сам погрешио. На жалост, немогуће је исправити учињено. Кајем се, не толико због самог дела, већ зато што ми тако нешто није приличило.

Требао сам јој једноставно окренути леђа, достојанствено нестати из живота неког ко ме никад није ни био свестан.

Заиста није било пристојно то што сам, заслепљен бесом, хитнуо преко читаве галаксије кишу метеора, разневши у парампарчад планету некад знану као Земља.

СИСТЕМАТИЧНОСТ КОНФУЗИОНИЗМА

У соби се осећао мирис цимета, прозор је био широм отворен иако су мартовска јутра још увек хладна и крута. Синоћ се није вратио кући, није ни дан пре тога. Тачније њега нема већ два месеца и тринаест дана, а ја имам осећај као да је тек јуче отишао. Ослушкујем. Очекујем сваког трена да ће се вратити, ћутаће, неће ништа говорити као и сваки пут. Ја нећу ништа питати. Свако питање бих потрошила ионако узалуд. Пар сати ћемо се нормално понашати, као да нисмо у истој квадратној симетрији, поштоваћемо простор оног другог. Пустићу га да одложи ствари у корпу за прљав веш, спере све и лута пар сати сам са собом. Пустила бих га да се опет навикне на моје присуство, као да почињемо све из почетка. А ја бих ћутала, ништа не бих говорила, никад не бих постављала питања, све се ионако већ зна. Онда бисмо водили љубав, понекад је то довољно, убија непријатну тишину која се лагано појављује и разједа вас. Водили бисмо љубав, и правили се да је све у реду, да је све као некада... Јер, он је мој човек а ја сам његова жена...

СВАЂА

ТИ: Размисли добро да ли има потребе, који је разлог гледати у сутра.

ЈА: ... Мртви не гледају и немају разлоге ионако.

ТИ: То би већ требало бити изговорено да бих пао.

ЈА: Лудост је падати, треба стајати. Кукавице падају.

...Има вештијих и бољих да разбију предрасуде. Кажу да је коњ добар онолико колико и онај у седлу. А ја волим дивље и неоседлане. Зато не унем ваљда.

ТИ: (тишина)

опет ЈА: Нисам ни дивља, ни питома. Неки застарели страхови ваљда. А ти си човек. Шта коњи знају шта је поезија?!

ТИ: Ја човек? Погледај мало боље.

ЈА: Сви смо само бивши људи. Или „могли некад бити људи“. Важан је само поглед у огледало. Какви туђи погледи... fucken shit... Што би рекао Ти.

ЖЕНА

Зовем се Лија. Дизајнирана сам да убијем. Убијала сам и пре. Убијам и даље. Због мене, умрло је више стотина људи. Плаћају ме за то.

Вежем дугу, свилену, црну косу у реп. Не стављам шминку, нити накит, кожа ми је глатка као код бебе и сија у мраку. Моје дуге ноге и мршаво тело лако је савитљиво. Имам магичне прсте и прелепе шаке. Имам крупне, зелене, убојите очи. Ја сам савршено, женско биће.

Штета.

Седела сам увек сама, као мала. У сиротишту. Да, немам родитеље. Увек сам ћутала и гледала. Слушала. Једном су ме питали шта желим да будем кад порастем.

– Убица.

После сам ишла код психијатра, а завршила у лудници. Побегла сам са седамнаест година. Убила сестру и чувара. После је било лако провући се кроз вентилацију. Од тада сам у бекству. Паре добијам, редовно, сваке недеље на истом месту. Радим за њих. Људе. Разне људе. Изненадили бисте се ко је све вољан да убије, али нема храбрости. Зато сам ту ја.

Убијам из задовољства и чиним то на забаван начин. Радим искључиво ноћу. Ноћ је страшна. То чини ствари још забавнијим. Људи се закључавају ноћу, пале аларме, остављају светла упаљена. Ја сам изнад свега тога.

Своје жртве гледам у очи пре него што их убијем. Волим некад и да попричам са њима. Да им дам до

знања ко сам, да се још више уплаше. Мушкарци мисле да сам неки поклон, а жене су увек љубоморне. Углавном свима пуцам међу очи, али некад волим да се играм и ножем.

Ујутру изгубим осмех. И сама сам. То ме убија и изузетно нервира. Преко дана се забављам нечим како бих одвратила мисли. Углавном, чим изађем напоље, око мене је живот. Нормалан живот. И смех. Понекад посматрам своје жртве пре него што ћу их убити. Гледам их како се смеју. Како живе. То ме још више разбесни.

Једном, по дану, гледала сам пар очију. Крупне, смеђе, сјајне. Овога пута ја сам била жртва.

– Хеј, куда идеш?

– Извини, ово је било погрешно. Морам да идем.

– Остани! Волим те.

– И ја тебе. Зато и морам да идем.

ПРИЧАЛИЦА

У једној кући, у коју недавно свратих у пословни обилазак, петогодишња девојчица се одмах расприча и никако да стане.

– Ти причаш као навијена и као да си прогутала грамофонску плочу – рекох јој ја.

– Нисам ја, него ти – одговори ми она.

– Тета мора да прича. Њој је то посао – покуша да ме оправда и њена мајка.

– Није њој то посао, него она воли да прича – огласи се опет та мала, а тако причљива девојчица.

КУЋА ЗА ЛУТКЕ

Осећам лаку вртоглавицу, у стаклу ловим одраз. Стојим у страху: ако се померим, бићу искључена из играказа. Окрећем се ка каналу. Из сенке мостића израња патка. Стоји као приказа. Зуримо једна у другу. Онда се она лагано покрене, незаинтересовано окрећући профил и отплови. Дижем главу: пријају рески удисаји. Већ сам боље и могу да кренем. Али, остајем прикована уз окно. Непристојно зурим у времешног станара који, седећи на ивици фотеље, у кућном хаљетку и собним папучама, ређа пасијанс. Сто испред њега затрпан је папирима који се ускомешају ако јаче удари картом. Човек повремено лењо окреће главу ка ТВ екрану. Сам је и мада је прозор велики, соба делује мрачно. У прозору стоји пар керамичких патуљака и кинеска ваза. И коначно, једна пажње вредна порцеланска фигурица балерине, срнећи нежне, ухваћене пред захтевни скок. Кич уређена инсталација у прозору говори: станар је самац, па се може опростити недостатак доброг укуса, или му супруга болује од истог. Затечена сам невоспитаним мислима о непознатим људима. Оправдање за себе тражим у фрустрирајућим сигнаlima које људи овде, свесно или не, емитују. Смета ми њихова наметљива незаинтересованост за воајерство других, нападна одсутност скривања. А опет, боли хладноћа у опхођењу и њихово круто држање за право на приватност. Несвесно правим паралелу између мог вирења у туђи дом и завиривања у експонате Ријкс музеја. Видим се како с пажњом загледам куће за лутке, макете савршених холандских породичних кућа, са домаћинима и послугом,

гостима и домаћим животињама у уобичајеним пословима. Степен незаинтересованости за моје воајерство живих становника града може се мерити само и искључиво незаинтересованошћу пластичних становника кућа за лутке. Гледам у домаћина, надајући се да ће на било какав начин показати да ме види, да ће махнути да ме отера као досадну муху, или се, коначно, подићи из удобне фотеље и кренути према прозору. Викнути, можда. Ништа од тога. Савршен мир са једне стране стакла и збуњеност са друге. Одвајам нос, коначно, примећујући одразе других пролазника који пролазе иза мене. Крећем.

Јелена Николић

CURRICULUM MORTIS:

немам намеру да умрем
одбијам сваку помисао на крај као такав
решила сам (само) да усавршим облик бивствова-
ња,
за који тренутак бићу најлепша и најбржа све-
тлост
ово није опроштајно писмо,
ја остајем и опстајем!

Милан Николић

ТРИ ТРЕНА

Трен први,

Јелика. Родила се на Благовести, умрла на Велики петак. Мучила се цели живот. Сахрањена у камену. Како изгледа живот непознатих светица?

Трен други,

Соња стално говори. Она заправо само говори. Како је она дивно биће! Боже дај да пропева!!

Трен трећи,

Судбина је да дођемо и одемо. Зар је битно да ли смо Лептир или Баобаб?

ЦИПЕЛИЦЕ

Тог дана сам била на Бувљаку.
Купила све неопходне ствари и на крају разгледала.

Привукле ме црне лаковане ципелице. На једној од тезги.

Пробајте, нису скупе.

Само гледам, данас немам пара.

Драгице, јеси ли ти то? Ја сам Едита. Моја пријатељица из Книћанке.

Едита се удала, петоро деце, супруг нестао после ОЛУЈЕ.

Едита угура ципелице у моју торбу, да ми телефон, плати сутра.

Сутрадан гости, на Бувљак нисам стигла. Изгубих број телефона.

Други дан одох на Бувљак. Едите нигде нема.

Едита добила отказ.

*Ивана Палибрк
Ф. А. Морено*

МУВА У ПИВУ

Била једном једна мува у чаши пива једног човека. Проблем ту није био инсект са фацетованим очима, већ принцип првог гутљаја. Ако би предуго размишљао шта му је чинити, пена би спласла, притисак у мехурићима би опао и потпуно неприхватљиво би порасла температура течности. Није било места околишању. Испити или не испити? Пена се још увек одржавала. Мехурићи су остали исти. Чаша је на додир још увек била хладна. Предност је била у томе што се њему инсект као такав уопште није гадио. Његова забринутост сводила се на две ствари: да ли је муву неко видео (на пример, онај пар писаца кратких прича у ћошку) и његова природна лајавост услед које не би издржао а да неком не исприча такав један догађај ма колико он био срамотан и интиман. Пена се и даље одржавала. Мехурићи су и даље били непромењени. Чаша је и даље била хладна на додир. Ако не би испио тај први, величанствени, узвишени гутљај, сећао би га се до краја живота у сваком следећем првом гутљају који испије. Ситуација је претила да се претвори у озбиљну егзистенцијалну фрустрацију. Једном речју, плашио се будућности. Пена је деловала сад већ мање чврста. Мехурићи су губили на јачини. Чаша није била више тако хладна на додир. Брзо је наручио друго пиво, свестан да би, ако би попио ону муву, осудио себе на године покајања. Пролазили су минути. Један по један. Ишчекивање је било неподношљиво. Свеже наручено пиво. Пена је била бела, гас је био искричав, а чаша је било хладна као лед. Са сад

већ прорачунатом истанчаношћу дохватио је муву са два прста, пребацио је у нову чашу и прогутао је заједно са тим првим, интензивним, модним првим гутљајем. После тога је исто поновио са првим пивом, које је још увек било задовољавајуће свеже. То је био први дан у његовом животу у којем је искусио два прва гутљаја.

КАТЕГОРИЈЕ ПОСТОЈАЊА

Прилазак одмерен и прорачунат. Корак у коме ни најпажљивији посматрач не би приметио напетост. Одстојање се скраћује. Време као да убрзава, а опет не пролази. Окреће се, гледа ме у очи, а онда не допустивши ми да започнем разговор одлази. Пратим је, а она бежи. Утрчава у шуму. Ноћ је, опасно је. Вичем, молим да стане, али она се не окреће. Бежи, не схватајући ме. Мисли да ме не познаје, а знамо се тако дуго. Побегла је, а ја сам сâм у шуми. Хладно је и влажно. Око мене је само дрвеће. Делује као да стојим сам у прометној улици, а људи журе, пролазе, не примећују ме. На плочнику видим отворен шахт. Спуштам се испод земље. Почињем да бежим. Више не јурим. И није ни важно куда, ни где сам. После бежања осећам умор. Седам у фотелју у својој дневној соби. Сумирам и закључујем да треба да се пробудим. И схватам да ово није сан.

ВРЕМЕ

Улицом корача моје прошло време. Препознајем га подижући ролетну у освит зоре. Ужурбани кораци нижу се и додирују тротоар. И бат корака бржих или споријих. Понеки разговор у најкраћој варијанти. И журба. На посао, у школу, на аутобус.

Да. То је моје прошло време које препознајем у другима који улицом пролазе.

Сви журе да би негде стигли на време. Неко пешке, неко средствима савремене технике. А сви путеви воде кроз време које промиче као песак у пешчаном сату, водећи своје крају. Једино пешчани сат, када му време исцури, нечија рука ако то жели, може окренути да поново тече. Живот људски не може, јер живот је пешчани сат за једнократну употребу.

Касно је када постанемо свесни питања; да ли је требало толико журити и куда?

Одговор ће бити индивидуалан, али једно је тачно. Журимо да бисмо што пре отишли.

НА ПУТУ ЗА НОВО ГРОБЉЕ

Знаш ли, мила моја, где је најлакше наћи слободног мушкарца? Па на сахрани, наравно. Нема лепше поезије од смрти. Тај њен отужни миомирис, што се шири међу гробовима, опија као најјачи афродизијак. А знаш добро да нема сексипилније одеће од црнине, ако се носи како треба, разуме се. Не, немој да ми говориш како нисам нормална, молим те. Ја сам само практична. Пуне су читуље младих, лепих, прерано отишлих. А те младе, лепе, покојне... па за њима и жале млади и лепи. Да ти кажем поштено (ако ја ма у ком смислу могу да се схватим као поштена жена), никад нисам пробала секс на гробљу. Баш на некој свежој, мекој, православној хумци. Е, то бих да доживим. Али преко дана, не ноћу. Није то да се ја бојим оностраног, не лупај глупости. Нема горег зла од зла људскога, веруј ми. Не, него желим ону дневну, баш сад, августовску тишину гробља, оно зрело ишчекивање нечег чулног, оно ни тамо ни вамо... ту напетост, то примирено таласање живота над земљом испуњеном костима... А смешно је колико је једноставно. Свакога дана пуне новине читуља и ожалашћених. Нешто се размишљам, што ли уз слике покојника не штампају и слике ожалашћене породице, мужева поготово, уштедели би ми и време и труд. А овако, има мужева бивших, новопечених удоваца, али тек па тек налети неко добро парче. Остали углавном могу одмах са женом а да ти не буде жао, веруј ми. Мушко, бре, право мушко да нађеш, то је ретко, то ти је мушко у хиљаду мушкараца. Може он да има и стомачину, и браду и да је ћосав и ћопав... али да те погледа,

да узавриш као у уљу, да те не свлачи погледом него да ти добијеш нагон да се сама скинеш, ту пред њим, пред тастом му и таштом, са све попом и остатком фамилије.

И тако, душо моја, немам шта више паметно да додам... малу црну хаљину па правац гробље. И немој случајно да ти шминка није водоотпорна – никад не знаш кад ће сузе да ти затребају... за не дај Боже, што кажу.

ФИЛМСКА КАРИЈЕРА МОГА ОЦА

Кад прође сезона главних ратарских послова, мој отац је, док је још био млад, са коњем одлазио и статистирао у филмовима. У разним ратним униформама, са копљима, штитовима, у јуришима и хордама, по пешчарама и обалама Дунава, читава лета проводио је у бесомучном понављању кадрова, гледајући бес режисера и хирове филмских звезда и тврђаве тешке од картона. Учествујући тако у прављењу илузија, није касније могао да гледа филмове, увек је видео кулисе и трикове иза сцене, ценио је само документарно, веровао само у оно што је написано на основу истинитих догађаја и почињао опасно да верује новинама.

Последњи кадар који је снимио био је и најтежи. Негде у кршевима Истре, предвече пред полазак се завршавало снимање кадра са фронталним трком коња. Како се кадар више пута понављао, не желећи да заостане и поквари га, потерао је коња брже. Коњ се саплео, збацио га и сам падајући згњечио коњаника. Не јављајући се лекару да не би одложио повратак кући, допутовао је са коњем у теретном вагону, трпећи велике болове и повлачећи се коначно из филмске индустрије.

Много година пошто смо продали последњег коња имао сам прилику да гледам филм „Дуги бродови“ у коме је учествовао и мој отац и у коме је постојао кадар у коме се он види. И заиста је све било као и у причама о снимању. Беба Лончар, у том филму била је веома лепа, кулисе и неусавршени трикови нису ми могли промаћи, а и мој отац се у једном кадру, кратко, али веома

јасно види. Само ме једна проста чињеница изненадила – био је млад и леп тај коњаник, мој отац на врхунцу своје филмске каријере.

СТАРАЦ И ДРВО

Старац је посјекао дрво, а онда дуго гледао године, као да је нешто страшно урезивао у своје старачке боре. Сјео је на пањ, а из очију су капале сузе.

Случајни пролазник угледа старца како плаче, застаде и упита: „Старче, зашто плачеш, ако је дрво тешко, могу ли ти помоћи?“

Старац се усправи, одахну и погледа човјека: „Да, да, дрво је тешко, али није у томе проблем непознати човјече.“

Пролазник се окрену и око себе не примјети ништа, осим посјечена дрвета и старца који плаче.

„Па каква те голема несрећа снашла?“

„Ех, мој синко, од радости плачем, јер познајем ово стабло кад је било само једна мала гранчица, а ево сада много дрва ће ме огријати.“

„Кад си у радости, не треба да плачеш!“

„Лако је то рећи, али туга голема обузела ме око срца, јер више никада нећу дочекати да нарасте оволико дрво“, рече старац и заби сјекиру у пањ.

Шума као да се занијела од силине ударца сјекире, а шкргут старчевих зуба далеко се разлијегао долином.

Дејан Печеновић

КАД ПАДНЕ МРАК НА ОЧИ

Ни кружни ударац ногом, ни везани директ, ни кроше па аперкат, ни рад ногу, ескиваже, правилно дисање ... ништа не спашава ... у том мраку.

ЖИВОТ

Човек се роди, не својом вољом. Кад одрасте и спозна живот, судбина његовог живота је, углавном, у његовим рукама. Стара се, ради, сналази, како уме и зна. Или како га сопствена памет учи. Бира друштво, пријатеље. Бира представнике, утиче на формирање власти, система. Практично, сам је ковач своје среће.

Наш обичан човек у овим временима и нема неку идеју за живот. Не види перспективу. Често размишља, преклиње ствараоце. Пита се зашто му је одређен такав живот, живот који му је највећи мучитељ све време. Стално нешто од човека захтева, прети му. Нагони га да ради, сналази се, понижава, или га чека онај свет!

Дође човеку да се приупита и одбруси му: „Добро, докад ћеш да ме мучиш, стално нешто захтеваш, остави ме већ једном!“

Мирослав Писаркјевич

ХРАБАНУС МАУРУС

Храбанус говори о вредност речи. Каже да цели живот потражује за њу заштитника. Наравно да није пронашао. Ова прича, као и многе друге, помаже ми да схватим да давно изговорене мисли се често враћају као поштански голубови или семе. Баш као семе... И то да из једнога се враћа много више. Кажеш нешто кратко, само уздахнеш, предложиш – врати се прича. Спушташ главу.

ЧОКОЛАДА

Сачекао сам да оду, а они, наравно, ништа нису слутили. Извадио сам чоколаду из унутрашњег џепа и погледао у њиховом правцу. Одмакли су поприлично и већ су замицали иза цркве.

Нисам ја ни мало себичан него је чоколада сувише мала за нас троје, а мени самом је сасвим довољна. Срећа је да су тако брзо отишли иначе би се истопила од топлоте мога тела.

Иза себе сам више осећао него што сам могао да видим, до пола попијену флашицу кока коле и морао сам да јој се извиним због бахатости и неопрезности.

Радости у мени више није било.

ПОСЛИЈЕ

Теби је бројка откуцаја срца у минути далеко мања него моја. Говориш о сиру и да ти се од њега повраћа. Знаш да га ни ја не волим и није ми јасно зашто га уопће спомињеш. Долазе ми слике пред очи. Испред благоваонице сви кушају сир госпође која га је донијела у двораци. И то чак двапут, ако се добро сјећам. Можда сам и у криву јер сам тада имала великих проблема са својим приповједачем у роману. Не може бити свезнајући јер није Бог да улази људима у главе, а опет не могу писати у првом лицу јер то нисам доживјела. Рекли су ми и да нисам друштвена, ријетко бих одлазила на поноћне тулуме, а чула сам да се чак један одржао и у врту. Нису они тада знали каквих ја дилема имам с приповједачем.

Јучер је на мене замало налетио трамвај док сам размишљала како ћу ријешити тај проблем.

Данас, још сам жива, све је некако нормално и у потпуноме складу. Брину ме једноставне бригае. Хоће ли пасти киша ако објесим веш и да ли је родила од сусједине сестре кћер. Мислим да се зове Барбара.

„What kind of fuckery is this“ чујем Аму на радију. Она није више жива. Скоро је и мој приповједач замро запостављен мојим једноставним бригама. Морати ћу то промијенити. Нашиљим оловку и оживим га.

KARENINA REVISITED

великом грофу Толстоју

Све срећне породице личе једна на другу, свака несрећна породица, несрећна је на свој начин. Ево, Ана, на пример. Ана (лепа, унезверена, склона несвестицама) у браку је са господином Карењином (стегнут, немодерних схватања). Брак мање више складан. Известан гроф Вронски (офицер, коњаник) ступа на сцену. Ана и Вронски започињу романсу. *Quelle horreur!* Москва бруји о немилу догађају. Карењин сазнаје и одбија захтев за развод брака. Ана у клинчу. *Левин (псеудоземљорадник, заљубљен у Кити) и Кити (псеудочасна, заљубљена у Вронског) смеше се једно другом преко билијарског стола.* Ана и Вронски одлазе у Италију. Суморна романса. Изостанак секса. Изостанак љубави. *Левин+Кити= брак^{породица}.* И крај – Ана се, наиме, баца под воз.

Добро, није баш крај, али то би било – то.

И све то на 864 странице.

Јебо те.

НАСМЕЈАНОСТ

Лето, поподне, доручак и ручак преспавани, мили-на вући се по кући голишав и чекати је мада није рекла сигурно, рекла је можда, ако стигнем – и сама се смејући. Па стиже. Остаје.

Њена гола рамена.

После су у мраку сами, скривени, слободни. Високо над градом. Где мука није мука. И сан је сан.

А град је такав какав је: турирање бесних машина уз шкрипу, урлици мушких подврста и кикот пратиља, однекуд пуцњи, ауто-аларми, лавез паса луталица, у два бацање стаклене амбалаже из кафића на углу, поливачи улица и за њима обавезни пишачи што подупиру зидове – онда затишје; дуго затишје пред зору; па гугутке; бат усамљених корака окаснелих и раноранилаца који се срећу; ровачи по контејнерима; и – да покупе преостало – ђубретари.

У том часу она устаје, огледа се: осмех.

ЦРНИ МИЛОВАН

Црни Милован очима прекаљеног борца потражи сунце. Оно је сјало и огледало се у његовим очима које убрзо постадоше две жеравице. Обузет изненадним болом, Црни Милован паде на земљу и поче да запомаже. Сунце се смејало тако да га је било свуда. И у потоку, и у ветру, и у земљи која је стењала над борцем. Куштрава коса омрси му зубе. Црни Милован је загризе од муке.

Ветар беше све жешћи. Терао је Милованове косе из уста, сунце из упалих образа. Црни Милован се трже од бола и рукама затражи очи према небу, према сунцу. Али сунце се померало, земља испод плећа такође, ништа га није слушало. Храбри борац се усправи на своје дуге, криве ноге и стаде да трчи и јечи пољем. Руке му дохватају небо. Прорасле су као две највеће гране.

Ветар је цвет без пелуди. Не оставља ништа у загрљају знатижељних врба. Прелама се у јеку и фијуче час горе, час доле или преко поља или шумом, главом - Миловановом. Одједном његове руке однекуд дохватише хладан Месец. Он није знао за његове очи, за сунце и ветар. Још узнемирилији, Црни Милован испусти Месец и скичећи као напуштена куја одјури кљастим стазама хероја шарајући рукама по читавој галаксији.

Ветар је судбина. Води борца у погрешном смеру, показује му трње и ниске врбове гране. Удара га бочно, леђно па кроз две ружне дупље у глави. Црни Милован клону и глава му пуче о Месец. Руке му се више не виде. Остадоше негде далеко тражећи очи, ноге, тугу...

И ветар напусти Милована.

ПОЗНАВАЊЕ СЕБЕ

Отплатио им је напоследку своје дугове. У оближњем бару с ногу је искапио пар чашица, гаси цигарету у преосталој текућини. Пошао је мокром улицом, саплео се пред зградом. Пење се уз улубљене степенице. У неком стану кува се купус. Глад омамљује. Откључава врата и закорачује у празну, хладну просторију. Седа на го под крај телефона, пошто је целокупно покућанство распродао. Дубоко дише, слепоочнице му бубњају. Окреће број хитне помоћи. Чека са чудноватим стрпљењем, притуљеном страшћу. У прозор се утиснуо мрак. Сирена. Леву руку заврти бол. Предвиђао је, погађао, добро је знао своју срећу. Штавише, на коцки је некад и добијао.

ПРОДАВНИЦА „ШЕРИ“

Касно у јесен, а и вечер је касна; за чудо киша не пада. Саша, Срце, Јован, Новица (онај од војске), Обрен полицајац, Момо Кокар; један отуд са Влашића, Живан бунарџија, сандук пива, ракије мало више, Мара Васићка (стигла с дијализе), Боћа од гљива, Зоран у магацину, флаша киселе „Књаз Милош“ и пара, од прилике ни-гдје.

Духан је предан, малина није наплаћена; биће ваљда боље.

О БЕНДУ КОЈИ МОЖДА И НИЈЕ ПОСТОЈАО

Постојала једном једна музичка група под заго-
нетним именом „Нико не зна како се зовемо“. Након
једне свирке издавачка кућа „Не волимо да издајемо
али и даље то радимо“ понудила им је уговор и ускоро
су снимили албум под називом „У студију нико није
снимао“. Албум је добро прошао код критике због хита
„Певајте ви, ми немамо појма“, након чега су имали јед-
ну турнеју под називом „Нисмо били ни у једном гра-
ду“. Са те турнеје издваја се најпознатији концерт „На
бини никог није било“. Снимили су и један спот, и то за
песму „Нико не види шта је песма без спота“.

Изашао им је и други албум, али група је ускоро
одлучила да престане са постојањем. Ипак, морали су
по уговору да одраде турнеју што су они без проблема
као прави професионалци прихватили. Турнеја је назва-
на „Ко зна кад и ко зна где“.

У време када више нису свирали, изашао је и ал-
бум „Ми увек овако можемо свирати“ који је сачињавао
снимке са те њихове последње турнеје.

Душан Радаковић

РАТ

Окренуо сам главу и на неколико метара од мене видео мрава како мили, од надлактице ка шапи, по руци.

Мојој руци.

КАФА

У канцеларију је упао господин Идиотлук.

„О, поштовање, како смо?“, питао га је господин Батина, начелник полиције, који је седео у Идиотлуковој канцеларији.

„Ево, лепо. Купио сам мало лука на пијаци. Риму-је се с мојим презименом, па зато.“
„Хохохохо“, схватио је то Батина као добру шалу.

„Шта је смешно, Батина? Нисам се шалио.“

„Па, ви... Ви сте онда, господине, један обичан чудак!“

„Ох, каква неподношљива увреда!“

Господин Идиотлук је извадио копље на расклапање из свог кофера, убо господина Батину право у срце и крв је почела да шикља. Сео је на столицу, узео да грицка главицу белог лука, бришући повремено наочаре од капљица крви.

У просторију је ушла секретарица у облику парфема, носећи кафу и два омања гепека.

„Ух, срање“, промрмљала је кад је видела приказ, „морате да се смирите. Ово вам је трећи Батина у два месеца, а знате колико они крваре... К’о сомови, бог те јебо.“

„Мислиш слонови.“

„Не, господине, сомови.“

„Ма... Љигави су ти Батине... Једини лек против њих су, у принципу, батине“

„Хохохохо, господине, како сте домишљати.“

„Шта сам домишљат?“

„Па, ова игра речи за Батине.“

„Ма, није то никаква игра речи.“

„Па, ви... Ви сте онда, господине, један обичан чу-
дак!“

„Ох, каква неподношљива увреда!“

Господин Идиотлук је узео копље на расклапање које је било већ ван кофера, убо секретарицу право у срце и крв је почела да шикља. Седео је и даље на столици, грицкао главицу белог лука, бришући повремено наочаре од капљица крви.

Нико више није ушао у канцеларију.

ВРАТА ИСПРЕД МЕНЕ

Сат јутрос не куца, стао је. Навијем га, продрмам – и даље стоји, не куца.

Тихо је, ништа се не чује.

Мора на поправку – разлог више да се изађе, нешто уради.

На сред собе стојим, сат ми у руци, наоколо зидови, врата испред мене.

Да их отворим? Чекају ме.

Излазим, силазим тамним степеницама, на улици сам.

Задимљено је и бучно, на све стране гурање, тискање, семафори, сирене аутомобила, неко је нагло дао гас, чује се шкрипа гума, онда кочнице, граја, комешање, на трамвајским станицама гомиле, нека деца плачу, мајке их тегле, неке друге вуку кесе, мушкарци своје ташне.

Друштво у кафеу чека.

Седе и пуше, ћаскају, пију кафу. Препричавају шта је ко синоћ радио, с ким је ко био, ко је кога видео. Померају се, препуштају ми место поред ње.

Кафу?

Кафу.

Припали цигарету – додаје ми. Пали још једну – себи. Додирује моју руку, другу немарно пребацила око мојих рамена, лежерно – ћаска с другима. Плавичасти дим њене цигарете плови према отвореном прозору. И мој.

На зиду код прозора – обала, море, поред мора пут. Плакат који су поставили јуче.

Стојим на сред собе, сат ми у руци, наоколо зидови, врата испред мене.

Да их отворим? Чекају ме.

САСВИМ ОБИЧАН РАДНИ ДАН

Пила је другу преподневну кафу и прелиставала пете или шесте дневне новине. Увек само неколико последњих страна. Читуљу по читуљу. Заокруживала свеже преминуле, четрдесетодневне и шестомесечне помене. Вишегодишње помене је хитро прецртавала са две косе паралелне линије. Некоме би нацртала осмех, бркове, шешир или наочаре. На брачним поменима би стављала плус између фотографија преминулих супружника и обавезно их уоквиривала великим срцем. Сасвим обичан радни дан жене једног каменоресца.

ВУК И ЛИСИЦА

Једне шумске ноћи срили су се лисица и вук. Пошто су били другари из првог разреда средње школе, пили су пиво целу ноћ. Вук је рекао лисици: „Хајде кад смо се овако лепо напили, да идемо у ресторан да једемо“. Када је вук рекао: „једемо“, уопште се није шалио. Појели су палачинке, пицу, италијанске тестенине, бомбоне од вишања, колаче од јабука, прасетину, пилетину и јагњетину (остале су само коске). Када су се лепо најели, лисица је предложила да иду у куповину. Када је лисица рекла: „у куповину“, није се уопште шалила. Купили су: бунду, торбицу од тигрове коже, исцепане фармерке, 37 реперских мајица, 28 кожних ципела и 147 гаћица.

Растали су се после тога.

ПАРЛАМЕНТАЛНА КРИЗА

Вријеме је кризе.

Ванредна сједница парламента. На дневном реду само једна тачка: Криза – да или не?

Пошто је усвојен предлог парламентарне већине да се о кризи не говори, ради избјегавања сугестивних асоцијација у вези са два питања о којима ће се посланици изјашњавати, предсједавајући саопштава да се испред сваког посланика налази гласачки листић са два питања: 1) Да ли смо **у кризу**? 2) Да ли смо **у кризи**?

Због тежине питања, договорено је да је два сата оптимално вријеме за неопходно размишљање и још неопходније консултације.

Пошто размишљања, у самом старту, не дају жељене ефекте, већина посланика предлаже да се консултације продуже и за вријеме предвиђено за размишљање. Предлог се усваја простачком већином.

Изјашњавање тече без мањих инцидената. Након отварања гласачке кутије (која је, за разлику од листића, непровидна), и пребројавања листића, предсједавајући саопштава да неважних листића има 19, а да су резултати више него очекивани (у позицији се зна како ко пише):

– Да смо у кризу изјаснило се 80, а да смо у кризи 19 посланика (неважни листићи)!? Према томе, објављујем да је, великом већином, одлучено да *нијесмо у кризи*!!?

Салом се пролама аплауз, а „поражена“ мањина, уздигнуте главе (ваљда, уздајући се у божју помоћ), на-

пушта салу. За њима се, са свих страна, из редова поражавајуће већине, чује:

– Јесмо ли вам говорили да се писменост не учи на факултету?

Одавно сте ви у *кризу*!?

ЉУБАВНИ ИМПУЛСИ

„Гдје си“

„У WC-у“

„Пусти воду. Хоћу да чујем воду одмах.“

„Зашто?“

„Да се убиједим да не лажеш.“

„У пољском WC-у нема воде.“

„Окрени телефон према небу, хоћу да чујем птице.“

„С ким желиш да разговараш, са мнош или с птицама?“

„С тобом под условом да знам гдје се тачно налазиш. Нећу више да подносим твоје лажи.“

„Ко је овдје сумњив. Ја, пољана, вода, птице, моја велика нужда.“

„Сви. Све ћу да вас раскринкам. Докажи да си на пољани.“

„Како?“

„Почупај траву око себе. Угњечи је прстима. Стани уз неку биљку која се савија под вјетром. Препознаћу звукове.“

„Овдје нема вјетра.“

„Стварно?“

„Нема.“

„Овдје је грозно вријеме. Дува. Грми. Пљушти. Не можеш око да отвориш. Од невремена ми је прорадила мигрена. Када се враћаш?“

„Када се вријеме погорша.“

„Овдје је лоше да горе не може бити. Не знам гдје више сијева, напољу или у мојој глави.“

„Када се овдје вријеме погорша, када и овдје закиши, долазим.“

„Тамо је лијепо.“

„Сунчано. Златна јесен. Шетам се по ливадама и шуми. Сродио сам се с природом. Тренутно је дарујем органским ђубривом. Живим еколошки.“

„И свуда имаш телефонски сигнал?!“

„Имам. И када стојим и када чучим. И када се шетам по пољу и када уђем у шуму. Свуда сам ти доступан.“

„Е то се зове срећа. У природи си а као да си код куће.“

„Под другим условом се не бих ни удаљавао од тебе, драга.“

„Знам, мили. Опусте се. Уживај. Ћао“

Драгица Ранковић Веселиновић

Док се бубашваба лењо шетала по трави, и тражила још коју мрвицу хране, лопта величине кошаркашке лопте великом брзином је отишла са ливаде у небо и нестала у његовом плаветнилу.

Горан Ранчић

ЈАБУКЕ

Треба украсти једну, помислих, неминовно украсти и...

Када нико не гледа... Када се окрену од њих...

Неће приметити... украсти и насликати је речима...

Доста страховања ... нека примете...

Зашто бежати... украсти и пливати у њеним бојама...

Зоран Раонић

ИЗМЈЕНА ЗАМЈЕНЕ ЗАМЈЕНА ИЗМЈЕНЕ

Станични чувар напуштене аутобуске станице вјерује како је онај слијепи миш већ овладао њиме, замијенио његово сопство, и пристаје на то – па свој даљњи опстанак на томе мјесту види као сасвим логичан наставак приче, али му је и даље нејасно зашто је један слијепи миш провидио.

ЖАБОКРЕЧИНА

Како је тешко живети у својој кожи.

Понекад је ужасно тешко поднети ужегли и устајали мирис сопствене коже. Сопствене крви. Бити ту закључан до краја а можда и после њега, можда и иза вечности. Гушити се стишњен између својих органа, обитавати ту где се храна претвара у говна, а Живот у законе физике и биохемије.

Тешко је живети у себи и немати снаге да се барем понекад преселиш изван своје изнутрице и посматраш твој празни оклоп како једнако шклопоће, обавља своју прљаву функцију и себично загађује своју околину, остављајући за собом своје мирисе.

Као цркотина на сунцу.

Пропадаш и трунеш, а све то посматраш као део позоришног комада. Гледаш сопствено претварање у гомилу сасушене коже и крви, своје претварање у пепео и стапање са вечном земљом. Гледаш сопствено ништавило како се разлаже пред твојим очима и постаје хумус, једина корисна творевина вишегодишњег узимања ваздуха, хране и воде.

Почињеш да миришеш на подземне воде, на корене лековитих трава, на росу и свежу земљу...

Коначно ослобођен мириса трулежи и излучевина који те пред очима природе легитимишу као животињу. Као овна, бивола...

БРРРР!

Приђи. Отвори. Пусти ме да ти причам. Потпуно сам нова, још увек миришем на штампу и док ме прелиставаш, странице крчкају јер је повез врло чврст. Није важно што прескачеш увод. Важно је прво поглавље. Сада си ту. Гледамо се. Има у мени нечег удобног. Причам ти, а као да те врло пажљиво послушкујем. Реченице су кратке и једноставне. Делују блиско, и ти би могао да их испричаш. Зато ти се допадам. Зато што сам опуштена и нормална. И не очекујем много. Причаћу обично о обичним стварима које ће ипак звучати врло необично. Брзо ћеш се заљубити и можда поверовати да без мене не можеш да издржиш ни дана – сата – трена, да је ваздух постао гушћи, да се дише дубље, или да никада до сада ниси био толико жедан. А ја ћу желети да ти испричам све. Да ти откријем моја питања и сумње, да те увучем у страхове и проверим колико дуго можеш да ме чуваш. Можда ћу уносити немир, или ће питања постати гласна, што је сигуран знак да си стигао до половине. Можеш ме пратити до краја или оставити да чекам у реду оних сложенијих, које мало умарају, а које ипак желиш да савладаш једног дана. Пролазићеш тихо и, сваки пут кад ме узмеш у руке, обзирајући те савест, јер је прича изгубила нит, а ја ћу настављати да питам са истим оним жаром који сам имала када си први пут на мене обратио пажњу. И вероваћу да још увек желиш да ме упознаш иако ти је мисао о мени већ одавно постала кисела, или изазива терет од кога је лако побећи. Онда ћеш престати да се трудиш. А ја ћу остати да чекам, мусава и патетична, расцепљена на пола, са дебе-

лим слојем прашине и већ измрцварена од упитаности. Чекаћу дуго, све док ме не гурнеш у неку кутију или се сама, ољуштена од стида, не затурим иза ормана. Страшно је то, признаћеш. Нестати, тек тако, никада прочитан.

ТРИ ТАЧКЕ

Једна кратка прича о њој и њему. Поприлично уобичајена. Незанимљива, рекли би многи искусни читаоци. И након ње три тачке на белом папиру.

А онда рупа у њеној души. Одакле тако дубока и тамна, зјапећа рупа након једне обичне приче од свега пар редова? Да није мастило било прејако, а папир претанак?

О, знала је она пуно о књижевности. У прсте је знала све о мотивацији радње, карактеризацији ликова, следу догађаја, узрочно-последичним везама, али код ове приче нешто није било у реду... Ова прича јој се није отварала. Остајала је херметички затворена у једном трену прошлог времена и одатле је мамила све њене будуће тренутке да се петљају око ње, да бесомучно покушавају да је одгонетну, да бар издвоје мотиве из ње... Но, све је било залудно. Нису године што су се слагале на њене дланове донеле никакво побољшање. Тама и празнина су постајале све веће. Чему толико теоријско знање кад га не уме употребити, питала се често у бесновним ноћима.

И онда је једнога дана, док су капи кише одскакале о модре плочнике, схватила. За све су криве три тачке.

„Не желим да живим у изгубљеном трену који су створиле три тачке! Желим да их разоткријем. Желим да све што је остало неизречено, недоречено, недоживљено, или, пак, доживљено, па скривено, спакујем и пошаљем у једну велику, црну тачку. Желим да присилим своју душу да схвати да живот, као најтежа драма,

ипак мора поштовати јединство времена, простора, радње. У времену изгубљени ликови престају бити његови јунаци. Мотиви заборављени у влажним собама престају бити покретачки. А неке су приче унапред предодређене за неуспех.

Желим да спојим те три проклете тачке у једну, ма како празну, ма како обичну. И да почнем да живим након њих. Да почнем да живим након нас.“

ПЕСНИКОВО ПУТОВАЊЕ

Песник је седео код пријатеља и у једном тренутку у току разговора са једним од пријатеља, замислио се. Да ли да путује кроз таму, време или песму?

Тама му понуди кратко путовање између пепељаре и чаше на столу по црној линији коју из рукава извуче време. Време склепа пред песниковим очима намештај у коме се разбашкари и поче да пропитује песника о удобности његовог положаја у животу. Чак време песнику понуди и једну столицу склепану од трена на којој би могао да напише и неку своју песму, али кратку. Песник се заинати и тражио је да седне у најлепшу фотељу коју је време створило и у којој је само време седело.

Удобна је за мене, али није удобна за тебе – одбруси песнику време. Кад би седео у њој, као кад би седео у свој својој пролазности.

Песма понуди песнику безбедан повратак кући кроз улице речи и тргове књига. Онда време рече песнику – колико путујеш кроз ту твоју песму, толико ћеш упознати мене и таму.

Онда пролазност подели целу ову причу на три дела, таму, време и песму и утече у непознато заговарајући успут из све веће даљине песника.

МОНОЛОГ У ПАРКУ

Ако ме питате шта ја овде заправо радим, заиста и сама не знам, шта да вам кажем? – Можда ватам зјала, што би рекао мој покојни отац! Али ја, нити радим овде, нит' ватам зјала! Једноставно затеко се у ову недођију, у ову варош на крају света. А како? И зашто? Ни то вам не знам казат! Неко ме је, кажу, продао, па ме довуко до периферије, одма иза поп Перине куће. А други рекоше да ме мати одма по рођењу бацила уз плот чика Прокина имања... Ко зна? Свашта људи причају! А ја се, брате, ничега не сећам, а и памет ме баш не служи добро, а ви ме запиткујете о свему, а ја ни имена се свога више не сећам... Шта ти, дебели, у тој униформи, ко баба нека се смејуриш! Нисам ти ја од јуче, па да не знам шта смераш и на шта ме наводиш, црни човече! Ћифте, бре!! Шта, бре, отац! Ко споменуо мог оца? Ја!? Ма неее... Откуд мени отац, слатка сестро. То ја спомену оца моје покојне пријатељице, па од милоште га и ја тако зва... А њему би мило што га назва оцем, па ми купи на вашар мараму и појас, каже јадан, Бог душу да му прости: „Лепа си, Илка, ко Сунце! Не одвајам те од моје Зорице, их, ала си ми драга.“ Тако је он мене заволео, ко његову Зорицу. А Зорици би мило, али, нешто потом ко да јој беше неправо. Те поче да ми замера ово, те оно, па и са оцем да се свађа. Замало отац да је из куће избаци, али ја богме не дадох. Таман посла, зар пред удадбу, напунила је шеснаест, време јој је било. И би богме тако. Удаде се Зорица убрзо, без свадбе, без дарова, тек оде за неког муслимана. Отац псоваше, па се умири уз мене. Па шта ћу? И ја морам негде

да се свијем. Не могу вечито по клупама и ходницима зграда...! Шта ме сад питате где живим? Па у очевој кући, где би другде... Боже, Људи, што сте чудни. Шта ја имам са Зорицом! Зорица негде по Босни живела и убила је у овом рату, деце ко зна да ли је имала. Нико се жив не јавља. Еј, људи, не запиткујте свашта! Шта ли ја тражим ту с вама, да губим само време, а деца ме чекају можда гладна кући...

И ЈЕДАН, И ДРУГИ

И један, и други су различити, а ипак слични. У ништавилу. Различите „судбине”, а пут им је исти. Борци за правду, а неправду чине ширењем црнила око себе. Један је у браку, други вечити нежења. Обојица мачини синови и татини „генијалци”. Што им се човек више приближи, и дуже буде уз њих, осети све већи бесмисао. Њиховог зрачења и деловања. Испод њихове лепршавости на површини, у дубини чворови на годинама живота. И инат због самоће, и нереализације у мушко-женским односима. А тек што су без потомства. То је вечита (њихова) рана која не зацељује. И никада неће. Само ће појачати њихову мизантропију. И тежину, и опорост.

КРИВИЦА

Прогласише ме сумњивим пре него што сам и помислио да то урадим. Јетко сам се насмешио слушајући да сам под истрагом и једино што сам успео да закључим из свега било је: Их, то технолошко доба! Па више не можеш ни да помислиш а да те не ухвате!

Жена са коњским зубима нервозно се кезила пред огледалом покушавајући да уприличи фаталан осмех на који бих пао, но све што је успела да постигне је да сам уплахилено претрчао на другу страну улице у којој се налазила продавница пиротехничке опреме и затражим паковање топовских удара. Власник радње је пребледео као крпа иако је био рани јул (уз то, био је Кинез, но то сам приметио тек када је широм отворио очи мислећи да сам порезник који је открио да он има два детета те да ће због тога морати да плати драконски одрезану казну... једва сам га некако смирио и објаснио му да су топовски удари само врста пиротехнике која се код нас користи на утакмицама, а коју је он називао Све звезде света или Астра Американа... или нешто већ слично), тек, тако бледом, некако сам успео да му искамчим десетак паковања за недељни дерби и да, нервозно се осврћући, изађем на улицу на којој ме чекао црнац са бејзбол палицом. О, не, помислих, зар опет тај јebени Сан Франциско, волим тај град, ал' кад год ми ушета у сан, са њим долети и пар тамнопутих момака и ајд сад ти њима објасни да ниси расиста, цаба, не стигнеш да се окренеш, већ си филцован палицама... Погледао сам га, јеби га, онако, понизно, као што он већ очекује, рекао му да одавно сарађујем са свим својим унутрашњим

монологима и спољним дијалозима, да сам сахранио сваку помисао да бих, ето, могао негде да опет погрешим, узгред, све мање се и усуђујем да мислим, ал' ко још шта мене више пита?!, бело ме је гледао... нисам могао да му објасним издајнике из беле прозирне кесе на којој је писало Астра Американа... Није било шансе да му објасним да је сутра јебени дерби, да су то удари за коп а не за багере или већ шта ти ја знам да је поминуо, уз то му је госпођа у коју је потајно заљубљен на-мигнула ноншалантно аријевски и он је одмах поми-слио да је ту крај, да се нећу искобељати, да ћу морати да признам... но ја сам ћутао.

Прогласише ме, као што рекох, сумњивим. И пре помишљене кривице. Пресуда ће бити донета у марту.

ПАСТИЛЕ

Још је било рано за подневни суботњи ручак. На крају дрвеног дугачког шанка клатио се ноћни возач подземне жељезнице. Претурао је по глави као по картонској кутији. Отпи солидан гутљај.

„Свако пиће отвара нову перспективу“, прошкргута.

Пиљио је у неокречену фасаду зграде преко пута и преорану јавну површину. Град му је изгледао као неуредна суморна чекаоница. Чак и када је имао довољно новаца за безбрижан живот, што је била права ријеткост, тешко се привикавао на дућане прекривене танком копреном свакодневице, на вишак свјетлости који карактерише подне, мирисима засићен ваздух, на вјетар који дува ко зна из којег правца, на сувише збијене зелене површине.

Хитро прогута двије наранџасте пастиле. „Сваких осам сати два пута по петсто милиграма“, чита шкработину на стерилнобијелој кутији.

„Господе, ноћ си створио сувише дугу“, прошапута бармен, издуженог отмјеног лица. Принесе ново пиће једином госту у кафани. Затим дугим прстима дохвати велику свијетложуту тканину. Кружним покретима поче да глача површину шанка.

КРОЗ ПОРЕЗЕ КУТИЈЕ

Климнуо сам, а дебелко из агенције за селидбе се окренуо ка комбију, махнуо возачу и отишао иза да подигне рампу. Не желиш да те сели фин и уредан момак. Онда не би могао да га зовеш „Дебелко“. Желиш га саластог, мусавог и са задахом пуним бурека. Масна капа, плаво радно одело. Ништа мање масно. Желиш да се вуче као слина, чеше гузицу и гласно дише. „Не знам ти ја ништа, рођо“. Такав тип човека. Желиш поломљене шољице, напукли намештај, помешане кутије. Изгубљене, чак. Очекујеш и желиш саобраћајне гужве, време којег ти понестаје, ствари у погрешним собама, претежак-да-би-га-померио креденац у ходнику, пред улазним вратима. Непријатне ситнице које касније покупиш, или не, после девет бесних позива бившег станодавца. Желиш недовољно, штету... Губитак. Заправо, да си на мом месту, волео би да се Дебелко није ни појавио. Да агенција за некретнине изгуби уговоре. Да се ништа не мења. И желео би да те жена није оставила. Дебелко је затворио задња врата, климнуо у мом правцу и обишао комби да би се попео на сувозачко седиште. Уз кашаљ плавог дима, дизел мотор се покренуо а возач није губио време да га покрене кроз звучну ревију сирена поподневног новосадског саобраћаја.

Ово није оно што сам желео, рекао сам себи. Пре него што сам изашао из стана последњи пут, прешао тај водећи праг, у нешто друго и ново, морао сам да пређем и све остале. Преко дневне собе ходника, до кухиње и трпезарије где смо доручковали заједно. Годинама. Прво као муж и жена, затим као муж, жена и дете, а на

крају само као отац и син. У тишини, готово плашећи се, затворио сам кухињска врата. Одмицао сам према улазним вратима, неспособан да скренем поглед са кухиње, ходао сам уназад док иза леђа нисам осетио ципеларник у предсобљу, једну од заоставштина моје бивше жене коју нисам желео да носим са собом.

АКО СМО НЕКОГ САМО У ПРОЛАЗУ
ПОЗНАВАЛИ, ЗАШТО НАС ТАКО ЈАКО ЗАБОЛИ
ЊЕГОВА ПРЕРАНА СМРТ?

– Добро вече. – гледа ме у очи.

Климнух главом. Само. *Може ми син бити, јебо те.* Седам на високу столицу до шанка.

– Изволи?

– Јелен...

– Јелен?

– Или Горки... Немаш Јелен? Нема везе... Горки.

– Горки?

– Да... Без леда. Ако може. И без лимуна.

– Без лимуна?

– Је л' не може?

Ма који је ђаво овоме....

– А што не би чај?

Чај???

– Може и без лимуна... И без леда. – каже и већ узима шољу са полице.

– Ок, дај чај.

– Тресеш се?

– Не. Мало. Вани је киша.

– Престала је пре пола сата. Таман кад сам отворио...

Доноси чај. Лепо мирише. Неко воће... Срчем... Опек'о ми језик.

– Чекаш некога?

Шта га брига?

– Не.

– Ок, нећу сметати.

Окреће ми леђа. Крпом брише кригле за пиво. Испијам чај, на “екс”.

– Још једно!

Посматра ме. Готово другарски. А могла бих му мајка бити.

Немаш више чаја? Или ми је превише... Да се не напијем? Не брини, навикла сам.

– Знаш, нећу те ништа питати...

И немој...

– Али, оно што те мучи најбоље је рећи странцу.

– Ја... *Како рећи непознатом?* Трудим се рећи неку реч још, али све што бих рекла, као кнедла застајало је у мом грлу.

– Музика... Да ли одговара?

А са звучника се чује: “Don’t cry” – Gunsі.

К’о со на отворену рану.

– Сасвим.

Не гледа ме. Наставља да брише оне чаше.

Бојим се ако отворим уста за још коју реч, да ћу повраћати. *Превиише чаја, јбг.* Ако затворим очи, да ћу заплакати.

– Не знам...

– Шта не знаш? – Окреће се ка мени. Има лепе очи. Продорне.

– Не знам... Ако је неко горе (показујем погледом ка плафону кафића... *Ух, какве су ово слике по плафону?*) Да ли може да осети колико нам фали?

ДЕЧАК

У полусенци уличне светиљке дечак, од, рекло би се, шест година, пришао је случајном пролазнику, господину, добро утопљеном у дебљини капута и сопственог стомака, затраживши му који динар. Господин се подругљиво насмеја, подигавши презриво леви угао усне ка горе и даде му пар гвоздених новчића. Дечак се захвали, настављајући даље да хода у комбинацији нечијег јесењег одела и ритму тужног плеса пахулица. Господин је наставио даље, са задовољством које имају они који живе са надом да је грехе оваквим ништавим гестовима лако откупити од Њега. Самозадовољно је ускоро прешао праг, ушавши у топли дом.

Дечак је, после неколико узалудних сати хода по хладним улицама немог и немилосрдног града, који му је често био пријатељ, брижна мајка, поверљиви брат, бојажљиво ухватио промрзлим ручицама кваку своје трошне куће, негде, при крају града, знајући унапред шта га чека због лошег дохотка. Нису људи дарежљиви, осим када треба додати терет на леђа... Стиснувши зубе, притиснуо је кваку наниже, полако отварао врата, погледа повијеног ка поду и чекао на онај познати туп ударац и бол од којег се пада у несвест. Његов отац беше врло дарежљив човек. Давао је и шаком. Врата се затворише.

ТРТИША МОЗГА О СМРТИ

Од врбовог прућа плетена седалица, а поред ње кофа са ледом и у њој пластична дволитарска боца светлог пива. У седалици огромно ознојено тело, на коме Сунце – упркос томе што је друга половина августа – није успело да остави никакав траг, одевено у кратке панталонице и кожне сандале, мирно – једва што дише, и мада су му очи склопљене – не спава, Тртиша Врзић, у дубоком хладу огромног дуда, мозга о смрти:

„Смрт је веома неугодна... и потпуно неоправдана... појава... Која ми се нимало не свиђа... Надам се да ће бити пронађен лек... против смрти... Пре него што ја дођем на ред... за умирање... Јер кад умреш – више ниси жив... И не можеш ништа... Не можеш чак ни пиво да попијеш... по оваквој врућини... И чим умреш – одмах почињеш да смрдиш... Истина, можеш да будеш и жив и здрав и да опет смрдиш... Да ти смрде уста... или уши... или ноге... или руке... или да чак цео смрдиш... ако се не бринеш о телесној чистоћи.... Јер чистоћа је пола здравља... А ако си здрав – онда си жив... А ако си жив – онда ниси мртав... Ако ниси мртав – онда, у твом случају, можемо утврдити потпуно одсуство смрти... И... и... и... и тако даље...

... Ала лепо размишљам.... Изгледа да сам постао философ.... Мораћу да однегујем браду... и да пустим да ми израсте дужа коса... морам да ускладим изглед са занимањем.... философа...

И ту нам Тртиша потону у дубок сан. Надамо се да ће се пробудити.

СТВАРИ ЗА ПАМЋЕЊЕ

Снови, они остварени, али можда и више они који то нису. Улице града у коме смо живели, посебно ћошкови, углови, али и станови у којима смо живели своје време. Погледи. Не само очи – погледи. Мириси, понеки остају заувек препознатљиви, вечни. Поједине речи, изговорене и оне неизговорене, тишина. Поштовања, она обострана највише. Изглед неких локала, кафеа, канцеларија и ко зна којих још све места, у којима смо проводили време и у којима смо умели бити срећни. Музика, поједине песме, арије или пак само неки њихови делови, подстакнуте нечим, понекад као да нам се сами огласе у глави. Тешко се то може заборавити, а подсетити се на први такт кад га чујемо, у сваком тренутку.

ВРАТА

На десета врата покуцао је једанаести човјек. Отворио је десети и рекао:

– Опростите, али вјерујем да је посриједи грешка. Ви сте сигурно требали на друга врата.

– Не – одвратио је једанаести – требао сам баш на десета – гурнуо десетог човјека лактом, закорачио у ходник, скинуо шешир и окачио капут о чивилук.

– Али ви не разумијете – ја сам десети човјек и ово су моја врата!

– Сасвим тачно, али ја сам управо ви, што мене чини десетим човјеком.

– Али ако сте ви ја, ко сам онда ја?

– Можете да будете било ко.

Десети човјек узео је из ормана свој шешир, обукао капут и изашао.

Покуцао је на девета врата. Отворио их девети човјек, рекавши смјеста:

– Ово су девета врата, а ја сам девети човјек. Ви сте сигурно пијани, када куцате на моја врата.

Објаснио му је потом овај, који се већ смјестио у дневној соби, клатећи се у наслоњачу док је палио лулу.

– Ја сам заправо ви, то је моја коначна одлука. Не чекајте да се предомислим, јер то нипошто нећу. Покушајте бити неко други.

Потом је и овај затворио своја доскорашња врата за собом.

Када се за другим залупише његова сопствена врата, покуцао је на сусједна – првом.

Али није било одговора. Куцао је, и куцао, и куцао. Ухватио је за кваку и открио да су врата закључана. Првог ни од корова.

Док је трагао за својим новим ја, срео је бравара. Овај је ударао чекићем по усијаном комаду гвожђа. Имао је браду дугачку до пета, која је зачуђујуће гасила искре жара које су трепериле над пламеном.

– Други човјече, још увијек тражиш своја врата?

– Заправо тражим ко сам ја у ствари? Други је сада неко трећи – баш тако – а ја бих требао бити први онда.

– А куда ће први, када ти постанеш он?

Старац подиже обрве, и жар доби пурпурно-зелену боју.

– Први, први онда нема куда – он не постоји.

– Баш тако, сине мој – рече, и отвори му врата чистишта.

ПЉУСАК

Звук воде која се слива низ олук, пријатан, умирујућ, познат, подсећа на све периоде нашег живота. Грмљавина у пролазу обавештава да је небо изнад нас.

Звукови драги, звукови кишних капи у тренутку судара са чврстом материјом. Гране које се елегантно повијају плешући лагану, лепршаву игру са ветром.

Из даљине чује се мук краве, па други. Поново грмљавина. Сиво небо над мокром земљом. Покисла жена згрчено жури да измакне овом складу. Све тако једнолично, а моћно. И полако пада мрак.

Кишне капи постају обилније, звуци се појачавају, па опет умирују (*crescendo decrescendo*). Он изводи још један концерт за нас.

Пада мрак.

ПОВОДОМ ЧОВЕКА

Поштовани скупе, човек је животиња. Овде сам да бих вам пренео ово своје помало интригантно сазнање, у нади да ће бити довољно занимљиво да не би остало незапажено. Али немојте нипошто помислити да ћу сад понављати стару и овешталу тврдњу како је, наводно, човек животиња само зато што једе, пробавља, дефецира, уринира, пари се, свија гнездо и стара се о потомству, удружује се у чопоре, убија ради територије, умире, бива поједен и пробављен од других бића, и слично. Није то оно што сам данас хтео да објавим. Наиме, по мојим сазнањима, човек је животиња из сасвим других разлога. Као прво: човек има длакаво тело, сасвим обрасло у богато, густо крзно. Као друго, реп му је вијугав, мишићав, бар неколико стопа дуг. Повијен је реп навише или наниже, у зависности од расположења животиње или њеног социјалног статуса. Оглашава се завијајућим, неразговорним крицима, који у тренуцима опасности прелазе у крешендо. Преовлађујућа боја одраслих мужјака је светлоплава, док женке и младунци поседују способност мењања боје у зависности од околине, слично хоботницама. Списак животињских особина овим се нипошто не исцрпљује, али сматрам да је и оволико довољно за извлачење једног јединог могућег закључка, којим ћу и завршити ово кратко обраћање: Поштовани скупе, човек је животиња.

УЛИЧНИ РАСТАНАК

Максим и Тара тешко савлађују колаче смјешкајући се једно другоме. Мишићи лица једва примјетно, али болно, титрају. Очи су пуне суза. Жена се гади себе. Са старашћу није добила мудрост – то је велика лаж или мала утјеха. Старост открива истински карактер. Унутрашњост добија спољашне манифестације. Ставови се кобно материјализују. Само, то зна бити дегутантно на људском ткиву, ионако склоном деформацији и труљењу. Тарино тијело је одавало биће без трага енергије које се пружа попут мрачне сјенке и плаши људе.

Максим се сјећао по једне одвратности везане за њу по једној временској димензији – он је од оних који воле захваљујући својој ограничености. Или бескрајној величини срца. А лишће је отпало, труло и клизаво. Ако би Максим сломио ногу, Тара више не би могла да живи. Ако би се Тара оклизнула, Максим не би желио да живи. Нешто као исконска повезаност, а заправо су само два свједока мучења без краја, трептаја љепоте која бode попут ножа право у центар бола и киселине у желуцу док траје несаница. У њеним сјећањима није било Максима. У Максимовим сјећањима била је само она. Млада Тара хипнотисано гледа руке старе сељанке које кољу мало јаре. Руке се купају у крви. И одједном више нису прљаве. То су руке са одра – краве и сјајне. Привлачне, сурове, укусне. По њима се пролио живот – онај који Тара никада неће живјети – прост, природан, биолошки. Тара се сјећа крви. Максим се сјећа Таре која над крвљу облизује усне. И Максим и Тара сјећали су се страшне жеље – за женом или за крвљу – исто је. Ни-

када нису истински били једно поред другог, али у тренутку понижавајућег коначног растанка њихова сјећања су у истом тренутку, са истим координатама у њиховој временској димензији. Вишедеценијски заједнички живот никада им није пружио нешто слично.

УЧЕВНА ЦРТИЦА С ПОДРУЧЈА ПРИРОДНИХ ЗНАНОСТИ

Без обзира на евентуалност пандетерминизма, вјеројатно је да ће константна остати предикција чињенице да ће птице то и остати. Макар их континуирано, сукцесивно и перманентно тјерали у поток, а рибе, комплементарно, едуцирали летењу.

Велеуважени официјелни полемичари, јасно да смо укалкулирали и констатирали евидентност да егзистирају и рибе полетуше, гњурици и чапље... Међутим, овај изузетак из правила нипошто не негира претходно исказан аксиом. Статистика јест знаност већине, а не отклона и девијација, који се подразумевају.

Нелинеарне трансформације у функцији времена увијек су могуће, штовише и пожељне. Али нас занимају законитости, а знамо да има изузетака. Ако вам се расправља до миле воље, а да то не изгледа посве ступидно, више има смисла доказивање вјеровања да ће сутра у ногометној утакмици побиједити „Хајдук“ или „Динамо“. Након кише понекад долази сунце, а понекад опет киша. Кад бацамо коцку (која још увијек има 6 страница), вјеројатност да ћемо бацити шестицу увијек је једна шестина, а ви можете филозофирати колико вас воља.

Знаност може све доказати, или нас барем може увјерити да одређене појаве нису тако једноставне како се испрва чине. Углавном, расправе носитеља катедри на различитим шанковима, имају наријетко малу фундаменталну спознајну вриједност, али могу пружити корисне информације. Примјерице, ако желите знати у

којем је кафићу бољи espresso, гдје је бољи избор пива, а посебно је корисна спознаја да се на оближњем прометном раскрижју покварио семафор.

Саша Скалушевић Скала

Већ уморни песник сео је на своје омиљено место за писање и кад је већ помислио да креће, да полази да иде, схватио је да не може написати ни слова а камоли стих. О целој песми није могао ни мислити. Био је то недостижни Олимп, неосвојива тврђава Ири. Врага, немам инспирацију, мислио је. Јебем ти Парнас, аркадију, лезбос, све Музе и остала песничка срања и ко их измисли. Кад ми ме бар ко напао на улици, можда пребио. Макар једна шљива преко ока. Можда да ме органи реду ухапсе, закуцају на врата, службе безбедности уходе, прислушкују и сл. Уосталом, шта та милиција ради уопште, зар им то није посао. Проклетници!

Жена сам богами сит, и своје и туђих и ничијих, и распуштених, све су ми преко главе. Што значи од љубавних тема ништа.

Мисао која ми једино бургија је да л' да попијем неко пиво вечерас уз Лигу Шампиона, или пар чаша одличног Бургундца. Да л' ови моји мамлази од синова, а остало им је још тако мало, мисле да заврше факултете, да се пожене, скину са грбине, или мисле још да ми пију крв. Проклета и та мисаона лирика.

Родољубље – то уточиште свих хуља – беше шкакљива тема. Ономад сам се нешто крио од рације почетком деведесетих, кад беше оно лудило. Деведесет и девете, запришташе и по нама, Амери, па се нисам могао сакрити, а беше и добро, сви весели, јагње, вино на све стране, шверц, шта ти души мило, а ми пијани пуцамо у вис. Не мораш у човека, као да се играмо.

Тако наш песник муку мучи, док се негде пред зору у сну не сети...

Већ пар година је прошло од те хуе ноћи, пакленог песничког бдења. Наш песник је сад посланик, портпарол демократске политичке партије у јуришу, европејац (ма шта то значило), председник скупштинског о(д)бора за гастрономију, посланички туризам, националну безбедност.

Сваког дана саставља извештаје о расходу државне имовине, трошењу средстава, утрошеног порезног материјала, одбрани од унутарњих непријатеља, и верујте – инспирација му уопште не мањка.

ПАУЗА

Овако је било: ја сам рекао да идем и да желим да и она крене са мном. Она је рекла да неће, има друге планове. Планове у којима нема мене, очигледно. Ти си себичан. Ја сам себичан, умеш ли ти нешто друго да кажеш. Не жели да разговара са мном. Не воли ме више.

И отишао сам. А она је остала. Или обрнуто.

Доста заборављамо, па после неког времена опет спавамо заједно. То знам, јер када се пробудим ујутру, батерија из сата је извађена. Она није могла да заспи, сметају јој звукови.

Зато, када завршимо заједно, ујутру време стоји. Светлост чини да се прашина види, и све остале ствари које не бих желео да видим, наравно. Ја онда устанем, навијем проклетињу, вратим батерију и учиним да време поново крене. Чујем како нешто ломи у кухињи.

СРЕЋА

О феномену Среће се говорило кроз векове, на разне начине, вешто или невешто. Говорили су уметници, писци и певачи, филозофи, а и детаљно проучавали научници. Откривали су тајне, а понекад постојеће теорије паковали и наивно говорили о њој као о нечему новом и посебном. Срећа нас прати и несебично делује с нама. Делује и кроз ово тмурно време. Непробожна магла нас спутава да корачамо и смета нашем погледу. Спутаваће док је света и века, али увек ће Срећа, необично лепа, обрисати наше сузне очи и показати нам пут даљине.

Запамтимо, пут градимо путујући светом!

Испратимо лишће, увело и смеђе, отужним мразом прекривено!

Сачекајмо снег!

Сачекајмо да окопни!

Када окопни и лоше ствари се отопе, сијаћемо снажно. Помоћи ће нам осмеси у чијој сенци се крије Срећа. Осветлиће нас тако да сви виде како стојимо, чврсти и јаки, као да нас никад ништа није пољуљало.

ЛЕПОТА

Након краћег чекања, обавестише нас да је његова соба спремна.

Идући лагано према лифту, описујем му малу собу са ручно осликаним платном испред прозора које замењује завесу.

– То је баш лепо – рече.

– Господине, па још нисте видели собу.

– То није важно – одговори ми.

– Важно је – рекох – мени би било важно.

– Лепота моје собе не зависи од намештаја или декорације.

– Него од чега? – упитах га.

– Зависи од тога како је ја замишљаам.

ЈАБУКЕ ВИДОВКЕ

Година поратна. Ђаци ратом ометени. У школу нагрнули.

Месец јуни. На путу се јабука разгранала. Видовка. Родна. Гране се пресавиле. Отежале. Видовдан навешћују. Распуст жељени.

Нико се не пење. Не тресе. Не млати. Тргамо плодове незреле. На дохвату руку. Воће горко. Кисело. У дробу грчеви.

Власника нема. Да нас разгони. Као птице грабљивице.

Учитељу неко дојавио. Време доушништва. Прутове припремио. Врбове. Зелене. Жинћеле.

Казну изводи јавно. За наук. И застрашивање. За црвљиво воће су у рату судови судили. Преки. И изрицали пресуде. Смртне.

Прозивка. Прилазимо. С длановима изврнутим.

Блажи је од књаза Милоша. Не удара по туру. Млати по рукама. Левим и десним. Што писаљку држаху.

Прутови за кожу пријањају. Подливи кржави. Попрузи набрекли. Нико не јаукну. Руку не истрже.

Казна колективна. Време педагошке Поеме. Макаренкове.

Штити се имовина приватна. Касније ће наступити колективизација. И узимање према потребама. Грамзивим.

Искусисмо грех. Прародитељски. Адама и Еве.

Лекцију добисмо. Нисмо имали стрпљења. Рано смо почели. Туђе се може узимати. Некажњено. Када одрастете. И моћник постанете.

КАД СИ У МУКАМА ПИТАЈ ОНОГ КО ЈЕ ПАТИО

Сотоније Илић био је слаб ђак у школи, али је већ на екскурзији схватио да се не боји висине и да се лако креће тамо где нико не би. У Словенији, пред смртно уплашеним ученицима, нарочито девојчицама које су вриштале, на узаном брвну од само пет центиметара ширине, Илић је прешао хучни и разгоропађени *Винт-гар*, чије је кључање помахнитале воде у понору претило смрћу. Кад је и најуплашенији одахнуо, Сотоније је саопштио да су му раширене руке служиле за добар баланс, али да му је лева рука нешто трнула, па ће се сада вратити опет назад преко реке, али са рукама у џеповима... И опет се, кад је прешао уз још већи страх присутних, пожалио да му је леви џеп био толико врућ да је леву шаку осећао као одузету и као да гори, као да ће остати без ње.

Школу није завршио, али је већ одмах, као млади радник, нашао посао на грађевини. Са армирачима на солитерима, јер кад је требало по узаној металној греди прећи на другу страну грађевине, изнад понора и од по неколико десетина метара, шеф би увек слао њега јер га понор под собом није могао збунити. Стизао би са осмехом, и, на другој страни, спојницама увезивао арматуру – гвожђе за неки елемент од армираног бетона. Али чудно, за добро и лако обављен посао, увек би се пожалио шефу да левом руком не може лако, клештима и жицом, везивати спојницу од најтањег гвожђа *шестице* за главну арматуру. Као да га та рука не служи најбоље, као да и није његова. Имао је утисак да има две леве руке. *Сметала* му је.

Бригадир, шеф Цане, који је обожавао послове на великим висинама, имао је и једну пасију више: ишчитавао је све до чега би стигао о Леонарду да Винчију, равнајући се с њим као са колегом, који је подигао на велику висину гвоздени крст чувене цркве *Санта Марије* у Фиренци. Честа жаљења од стране Сотонија у погледу његове леве руке, и претња да ће напустити посао због те сметње, изискивали су неко решење... И шеф га је нашао. Наиме, како је добро *познавао* Леонарда, знао је и многе његове *максиме*. Једна од њих је гласила: *Кад си у мукама, питај оног ко је патио*. Шеф Цане је ово превео на своје тумачење и предложио опседнутом магу за висину, Илићу, да пита магационера градилишта, који је то патио.

Кад је Сотоније видео магационера без леве руке, јер је имао тешку повреду на раду, никада више није рекао да му лева рука смета у раду, и никада више није напустио градилиште. Чак је поверовао да има две десне.

МОЈЕ ИМЕ

Зовем се. Живим. Рођена сам. Имам хоби који се тиче. Нисам удата. Цео мој живот стао је у један редак. Да ли је заиста битно моје име, одакле потичем и чиме се бавим? И да кажем, прескочили бисте га погледом чекајући да се у овој причи деси нешто интересно. Хоће ли? И ја се питам, јер деси ли се овде, десиће се и у мом животу. С тога, ја немам пуно да вам понудим. До испразних прича, неколико романтичних догађаја, већ безброј пута и неописиво бољих виђених у популарној романтичној комедији. Искуством створених животних парола, тканих и кројених хиљадама ситних неуспеха и постигнућа, које ми се чине тако дубоке као да их до сада нико није изрекао. И идеја. Ах, колико само идеја имам. И жеља и снова и амбиција. Али они нису битни. Битно је моје небитно име. И сетан осећај у души док ово пишем, мисли које непрекидно навиру не казујући ништа велико, гонећи ме да се радујем себи и својих двадесет пет година. Ма колико значајне биле, оне то нису, јер није ни моје име. И стога вам га нећу рећи. Јер није ни битно.

ЛИСТ

Слушао је ветар. Гране смокве додиривале су окно. Стабло је било близу прозора. И без лишћа. Гране су већ неко време биле без друштва листова. Слушао је додиривање.

Киша. Јака. Крупна. Хладна. Наранџасти лист залепљен за стакло. Крупне капи кише стајале су на окну. Нису се померале. Пркосиле су законима физике. Посматрао је лист. Окрете се ка радном столу. Седе. У десну руку узео оловку. На леву ослони чело. Врх оловке ослони на дволисницу. Пређе цео минут. Врх оловке се није померао. Одложи оловку. Она се откотрља. Паде на тепих. Насмеја се. Хладно. И уздахну. Осети хладан ваздух у грудима. Устаде. Почео шетати. Од зида до зида. Неколико пута. Застаде. Као да се нечега сетио. Лаганим кораком дође до прозора. Лист је и даље био ту. И капи. Као да су биле веће. Стави руке на леђа. Окрете се ка полици са књигама. Пређе погледом књиге. Као да је бирао коју да прочита. Поново. Као да се надао. Гледао је књиге. Погледом пређе по други пут. Поглед му се заустави. Корица на којој су биле две боје. Сива и жута. Антони де Мело – *Дамари*. Почео да је листа. И отвори књигу. Из средине извади фотографију. Женске особе. Кратка коса. Тексас јакна. Осмех на лицу. Снимљено у парку. Надао се. Али није био у праву. Волео је да је није нашао. Уздахну. Још хладнији ваздух му испуни плућа. Седе за сто. Поглед није склањао. Одложи фотографију испред дволиснице. Подиже оловку. Стави врх на папир. Поново. И опет га није могао померити. И покушавао је неколико пута. И неколико мину-

та. И опет исто. И уздахну. Поново у себе унесе хладан ваздух. Остави оловку. На дволисницу. И поцепа слику. На четири дела. Учинио је то хладнокрвно. И брзо. Без кајања... И све је било хладно у соби тог поподнева.

ПОНЕКАД

Понекад волим да стојим у угловима које ваше око никад не хвата. Клошарим међу потоњима. Држим руке као трубу испред лица, нос ми епицентар, гротло у које хватам туђе мирисе.

Крмељ, лој, зној, лук са шљивовицом, пред пут натегнуто и изгутано, мира сузних очију после свађе, деца што воњају по зашећерену млеку, мајке их нису пустиле да пођу пре но што искапе шољу, чиновници са крвавим шуљевима, курве још топле од туђег семена и непране постељине, мрзовољни швалери са лошим лосионима на прочекињавелом образу.

Хватајући све те мирисе, понекад, кад доспем својој соби, уточишту, погледам лице у огледалу, питајући се ко је тај човек.

Капут мирише по туђим душама.

Неко је други удахнуо моју.

ПРОВИНЦИЈАЛСКА

Гледам торбу коју ми је мајка спаковала кришом, док ме тата запричавао у хладном ходнику породичне куће, бацајући поглед, одмеравајући да ли је потрпала све што олакшава живот у великом граду – тегле зимнице, пите слатке и слане, поврће, воће из наше баште, непрскано, к'о мед. Приглавци са стране, због хладног паркета. Залуд се буним да не могу понети све, да сваки пут након посете родном месту имам упале мишића због тегљења, да то могу купити и у мегамаркету на шта обоје фркну – 'То вештачко немој ни случајно узимати а и што ми радимо ако не због тебе?!'

Схватих још давно да ту расправе нема, да је њима мало колико год да спакују, бринући колико ће да ми потраје, и зашто, побогу, долазим тако ретко кући?! Следи извињавање што на послу не могу да тражим че-шће слободне дане како бих са њима провела који трен да ме се 'нагледају'. Да чују новости из престонице, да окол-наоколо питају има ли неких прилика за, рецимо удају – мада су, наравно, поносни што сам факултет завршила на време, брзо нашла посао, али, ето, још и то да се 'заврши' па да мирно дочекују шта већ бити мора – стресем се. Помислих: лепо ми је сада овако, коначно самостална, независна. Али њима тако не могу рећи – бринули

би.

Воле и кад добију разгледницу из неке европске метрополе од ћере која воли да путује, 'ма нема где није била', метну је у дневну собу да примете комшије кад на кафу дођу – и опет брину да ли ће јој се нешто, не дај Боже, десити, ето и ти авиони, мало-мало, па нешто от-

каже... Потом, чекање да јавим да стигох у стан (никад не кажу кући, јер кућа је где ми је дом, са њима, мада сам га напустила пре 10 година!) и закључах за собом – тек онда одахну.

А сада, шкљоцнувши вратима, одахнух и ја. Од њихове бриге.

3 АСПЕКТА

Човек би помислио како није тешко водити позориште од свега 3 глумца...

Истина је била да је Ида, главна глумица, представљала онај неукроћени део страсти и луцидности који се ретко проналази међу људима у данашњем, цивилизованом свету. Насупрот њој је био Суп Ерего, главни глумац, перфекциониста модернистичког света, одраз углађеног стила и течне глуме... Можда је управо контраст између ово двоје чинио ту малу групу непредвидивом, занимљивом и живом...

А опет, ништа не би било могуће без њега, Ега, тихог и повученог инспицијента, костимографа и сценографа, текстописца, режисера и ко зна шта све није био... Био је и мост између двоје главних глумаца, спона која спаја два различита света...

Као и сваки мост преко кога пређе безброј тона терета, и Его се пресавио и напукао, а та је пукотина готово извесно говорила о неизбежном стању ствари... Его је седео на излизаним даскама позорнице, врховима прстију је масирао слепоочнице као да ће му то дати снаге да објави својим глумцима да се позориште распада.

У првом реду, мало испод њега, седео је Суп Ерего, уредно ишчешљан, прекрштених ногу. Два места од њега, изваљена преко неколико столица, лешкарила је Ида, неуредне жар-црвене косе и немирних очију.

Тихо, сасвим тихо, Его прочисти грло и започе:

– Дакле, вероватно знате зашто смо овде, а, овај, можда и не... У сваком случају, значи, имам једну вр-

ло... Лошу вест... Па, наше позориште више не постоји, ето, укратко... Нема људи који би погледали коју представу, самим тим нема новца, а искрено, нема ни идеја... Жао ми је...

Ида је још на пола реченице умала и уз гласно негодовање нестала, а Суп се повукао без коментара у своје одаје.

Его је и даље седео на излизаним даскама позорнице, сам, чекајући нешто, можда крај.

Негде на површини, у свету милијарди ида, ега и супер-ега, у свету људи, на ивици зграде стоји човек у сивом оделу, разбарушене риђе косе, са цепним часовником у руци и чека.

Одоздо га дозива Ида, Суп Ерего је уздржан, а Его ћути.

Корак напред или корак назад?

Јелена Стојковић Мирић

ПОРУКА

Нихиле, у твојој канти за смеће одвише је тесно.
Ускочићу у већу, пространију и неко ће ме већ изручи-
ти тамо где треба, по свим прописима. Самлеће ме сме-
тларски камион.

Док успеш размрсити брзоплету вијугавост ове
оловке, не знам где ћу бити.

Свеједно! Не тражи ме, Нихиле.

ДАТУМИ

Посебни датуми.

Посебни људи и њихови датуми.

А онда, посебни људи постану они посебни људи који се носе у тамном делу срца.

И даље им се памте датуми. Не у тамном делу мозга.

Збиља им од срца желиш све најбоље. И имаш потребу да им то и кажеш. Сад и одмах. У поноћ, као некад.

Али, не... то време је можда резервисано за неке друге људе.

Чекаш пристојно време, бираш пристојни начин и бираш пристојне, одмерене речи.

Хмм...

Не волиш одмеравања?

Да, полулажна су.

Можда боље не огласити се?

КАРАКТЕРИ

У економској школи, на часовима дактилографије, четири године учили смо „слепо“ куцање. Пре куцања по диктату, или прекуцавања заданог текста, обавезно смо заузимали правилан, усправан седећи положај, исправљених лопатица и рамена, наслоњач школске столице је помагао, правилно смо постављали прсте на тастатуру, палчеви су били слободни – и прво бисмо разгибали прсте и зглобове шака, увек истом вежбом.

А то је куцање речи:

раза, резе, ризи, розо, рузу;

раза, резе, ризи, розо, рузу;

раза, резе, ризи, розо, рузу.

У тастатуру нисмо смели гледати, први ред сваког новог пасуса морао је бити увучен за десет словних места, коректори нису постојали, гумица је била забрањена – и ето, „слепа“ сам преко четрдесет година.

У међувремену, „слепо“ куцајући своје текстове, научила сам и шта је шлајфна.

Основна мера за дужину текста.

Лист хартије формата А-4, са тридесет откуцаних редова.

Писаћом машином, наравно.

Шлајфну сам одмах прихватила.

Без разгибавања.

Без: раза, резе, ризи, розо, рузу; раза, резе, ризи, розо, рузу; раза, резе, ризи, розо, рузу.

Да ли се и данас учи „слепо“ куцање, немам појма, а још мање имам појма када је основна мера за дужину текста постао – карактер.

Сваки знак чвркнут у белину компјутерске „хартије“.

Са карактерном цаком плус.

Рачунају се и белине између знакова.

Ова прича не сме имати више од хиљаду и осамсто карактера, потпуно јој је свеједно да ли куцкам слепо или са два прста; какав ми је карактер; потпуно јој је свеједно што ни дан данас никога нисам питала да ли оно – раза, резе, ризи, розо, рузу – јесте или није реч; има ли у мојим мислима белина; ко ме је, када и како, научио да виркам у „tools“ и проверавам број карактера јер учила сам руски, не енглески...

И, ето мени хиљаду и осамсто.

Карактера.

У ПРОЛАЗУ

Свако јутро му је било исто. Устајао је рано, облачио радно одијело и журио на посао. Враћао се касно, уморан, облачио пиџаму и одлазио у кревет. Тако сваког дана, све године. А године су пролазиле, и више остављале трага на њему него он на њима. Једино би успут, на путу до посла, покушавао да осјети живот, да са свог бицикла удахне свјеж ваздух, да затекне неке чудне облаке, да се диви птицама, поздрави комшију, подигне неки листић. И тако све у пролазу, на брзину.

Када је отишао у пензију, имао је више времена да осјети живот, али га више није осјећао. Није било посла између, а и сад је имао више времена па је нестало оне жари коју је имао у том пролазу. А другачије није ни знао.

Сада неки други живе и уживају у том и таквом животу.

Иван Филиповић

SINEAD O'CONNOR – JUST LIKE U SAID IT
WOULD B

НЕ треба да је слушаш када се тако осећаш каже
ми сестра.

то слушај само када хоћеш да креснеш неку емо
тинејџерку.

а данас у некој серији видим неки баја прича о то-
ме како се рибе пале на депресивне типове и да је такве
рибе најлакше смувати, само се правиш да си депреси-
ван.

но, што се претварат?

а о металцима смо данас причали, о кст сорти.

и једној лепој девојци коврцаве црвенкасте косе у
кожном мантилу

не знамо како јој није било вруће

не знамо да ли је она права металка пошто јој је
лице било позитивно, озарено а не надркано као што је
то случај са већином металки

већина воли dominatrix-look–leather-use-me-abuse-
me style итд.

не питај како знам

ЗОВЕМ СЕ ЛАЖ!

Ко зна како почне. Постанеш свјестан кад све измакне контроли и кад прозор замагли сваки пут кад проговориш нешто.

Истина. Некако је увијек кварила све.

А онда ми је једног дана моја драга пријатељица рекла, лажи, само лажи... И моја сестра то ради... Да, и њена сестра...

Кажем моја то не ради... Шутила је, а ја сам тада већ знала да ће моја сестра имати сестру која то ради.

И ево, већ дуго времена ја тражим неког чија сестра то не ради, ако ништа, да ми бар слаже то.

СВЕ ВИШЕ ЈЕ ПАСА

Сутра је вјерски празник једног народа (не нације), лампиони красе дрвеће и широке улице, еуфорија пршти по граду, јер и Остали неће радити, иако неће ни празновати. Ноћас је старац, на повратку из џамије, добио мождани удар, пао на клизаву, мокру земљу и сломио кук. Једва је нашао мобител да зове сусједу, једини број који зна и на који увијек може тражити помоћ, али већ неколико дана нема кредита. Покушао је да викне, но глас га је издао. Махао је ријетким пролазницима, дуго и без успјеха, пошто грађани у широком кругу заобилазе оне који су пали. Сјетио се да преко ријеке постоји стовариште, некад угледна производна фирма. Пузао је скоро два сата ослањајући се на изгребане дланове. Кад је најзад стигао и видио да нема чувара, пустио је сузу и из оног другог, вјештачког ока.

Старцу је одједном из таме пришао искусни пас луталица и почео завијати продорно и на све стране. Пробудио је бијесне грађане, а они су са својих балкона псовали њега, кантоналну владу и беспослене шинторе. Стигла је полиција и одмах тражила појачање због сумње на кривично дјело у покушају. Убрзо затим су ротације санитета освијетлиле мрачну околину, док су службена лица ћутке пренијела старца у за то намијењена транспортна кола.

Пас луталица је стајао на лицу мјеста још неко извјесно вријеме и гледао траг густог аутомобилског дима. У тек започетој зори хрвао се са својим мислима: *Овдје постаје гужва и мораћу ускоро тражити ново боравиште! На моје завијање сваки пут се одазива много већи број паса!*

ИСТИНСКА СРЕЋА

У школи су му прорицали блиставу будућност, на факултету је био студент генерације. Запослио се у јакој фирми, зарађивао одлично, напредовао у каријери, био цењен и поштован. Оженио се, добио синове и кћери. Извео их на пут. Онај исти на који су и мене. А памтим да сам једном давно, у детињству, док још нисам био на том путу, био истински срећан.

ГОЛУБИЦА

Те је ноћи још једном, кришом, прешао праг њене собе.

Лежала је на кревету наузнак, непокретна, без даха, коначно савладана.

Ништа анђеоског није било на том лицу док се претварала да спава. Пред њим се белесало тело, без сна, без душе, као разбарушени пупољак руже на силу откинут са танке, зелене стабљике. Нешто се од боје са њених образа било изгубило у белини чаршава на пространом кревету. Затворених очију, укочена, у неком другом свету претворила се у жену, девојчица, која је до недавно спавала у мајчином крилу.

Одлетела је и побегла као голубица према непознатим даљинама, не знајући колико ће је далеко носити тек израсла крила.

А он је, не схватајући, посматрао тај чудесни преображај безбрижне девојчице у горко разочарану жену.

ПОРТРЕТ

Пости.
Пегла, пере, пече пецива, плете.
Пише, прича пошалице.
Поуздан пријатељ.
Потпуна перфекција?
Потпуна превара!
Псује.
Пије пуно.
Плаче прилично.
Прави погрешне потезе.
Пуца по порубима.

САЊАТИ НА НОГАМА

Улазиш у туш-кабину да са себе спереш лош укус живота. Јуче је био тако добар, нешто између чоколадних куглица и домаћег пекмеза. Диван, омиљен. Када удишеш музику, тонови се претварају у молекуле и плућа ти се пуне мелодичним ваздухом и шире се новом, незамисливом запремином.

Поглед у десно – твој анђео чувар. Незамерљив осећај сигурности. Најбољи осећај свих времена. Данас је само гадан. Одвратан, тера те да повраћаш. Данас је Богу досадно па испробава рецепте на теби. Кичма ти је гумена, лако савитљива и носи на себи превише лажи и упитника.

Зашто се лоше ствари дешавају добрим људима?

Верујеш из страха. Ово овде не може бити све. Мора бити нечег вишег. Мора постојати разлог. Немогуће да су сви конци у твојим рукама. Превелика је то одговорност.

Ко је побркао дане? Како ћу да се смејем ако слушам скептике?

Зашто се лоше ствари дешавају добрим људима?

Нестало је топле воде. Кожа ти се болно најежила, испрепадно си удахнуо сав ваздух.

И хладан туш је понекад добра ствар.

Марек Чуку

ПЛАГИЈАТ

Док пишем песму, често имам утисак да пишем плагијат; да то, што управо пишем, већ сам негде, некад читао. Дешава се тако, нарочито тад, док – након много проба – успевам извући максимум садржаја из минимума речи.

Најтеже муке проживљавам док пишем *свет* или *Бог*.

*Превод с пољског: Весна Денчић,
Олга Лалић-Кровицка*

НА ЛИНИЈИ

Изрована земља пукла је пред нама као презрео шипурак: Људи, укочени од страха, плавим прстима стежу комад жељеза као молитвеник и заштитник од зла: Тек понеки лист залеђен, ни мржњом ни смрћу, већ обичним мразем укочено пропадне на земљу коју ће крвљу умазане чизме прегазити: У даљини туп звук, као кад комшија Асим цијепа мокра дрва, и псовка масна да ти пљувачка крене на уста: На линији немамо ни воде, ни хране, тек чамимо у кућама земљаним зарасле браде и ноктију спремних за орање – зовемо се исто, а животињи наликујемо: Кроз снајпера окулар утврдисмо да овај је крај густо мртвацима насељен – и нашим и њиним, да простиш, леже бестидно показујући свијету рупе од гелера, и да простиш, леже и смрде: А гледали смо ближе, на два метра од нас, како другови наши нестају, како је Адема спуцало оно и распрело га у јато крвавих птица – остадоше му тек ребра за Хаве, нове: Умиру овдје људи, не изговоривши све што за живота хтједоше рећи, док неке судбина богаљом назове па данима послије људи од њих главе закрећу: Ратом се нико нарамијао није, већ кад се, и ако, са линије врати, схвати да згаснула му је жеђ за друштвом и да би најрадије друговао са цвијетом штоно му у вази увехнут трухне – и жао му што га, ако ништа, сузом није залијевао својом, раније: На линији људи, укочени од страха, оком једним буље у овај, а другим у онај свијет, са двије вреће на два рамена чекајући посљедњи знак судбе – не знајући који би им дражи био...

Драган Цигурски

ИСПРИЧАЈМО СЕ

Остави ми неколико тренутака да се „испричам
ћутећи“ сам, са собом.

Иди од мене... или не... буди крај мене, и не мичи
уснама...

Седи и причај, и ти са мном – не говорећи ништа,
све док се не испричамо, до миле воље.

АПАТИЈА У ЂАКУЗИЈУ

Требало би да буде савршен дан, али не осећам се тако.

Нисам ни за шта... Гледам у даљину до које нећу стићи лако.

Худини ми се не јавља, узео ме на зуб.

Све рекламе света, у мени не виде циљну групу...
док намигујем сунцу,

смисао не налазим у савршеном дану.

Не воли ме и нисам у плану.

Лежим у стану,

избегавам галаму.

Коцкам се с дамом,

ствари сам одавно изгубио, ал' мира јој не дам,
да не останем сам.

Прсте к себи... Наћули уши,

одлази брод...

предиван пут у феноменалан дан,

одлази ка сунцу,

без капетана,

још овај пут.

ЧЕТИРИ

1.

Застаје неодлучно, затим чини први корак. Друго стопало креће за првим и кораци се нижу. Његове очи примају раскош Града. Будале нису никад схватиле.

Све је ново, па ипак древно. Белина га удара и жели да осети снег под стопалима. Скреће са очишћене стазе. Лепо их је Јован упозорио.

Не припада овамо. Упркос томе његова појава не изазива уобичајени презир према странцима. Неодредљиви осећај држи гомилу подаље од скромно одевеног човека. Познају његов белег – иако тога нису свесни.

2.

Хода. Затим се осврће. Траг што оставља оштро је уцртан. Нестаће са првим сунцем, или са вејавицом. Па ипак, хаотичношћу квари несносну симетрију града. Чуда су одувек била могућа.

Некада јахао је белца покрај брата три. На глави носио је венац, а у руци лук. Похлепа га је опет призивала.

Пијавица преждерана каматама и маржама ломи се о њега као море о хридине и он неометено наставља. Слатке речи и велика обећања доноси.

Пребогати градови бајковитих излога, сламови презрених, рајска насеља – свуда ће оберучке бити дочекан.

Он је заводник.

За њим долазе и остали. Први ће јахач са риђана
замахнути мачем. Вранац ће донети вагара да одмери.

3.

Не обазире се на размицање људи претоварених
новогодишњим расположењем. Јован их је на знак зве-
ри у стиховима откровења упозоравао. Будале нису ни-
кад схватиле.

Празник светине не занима га. Зна да долази ње-
гов празник. Свечаност што му еонима измиче.

4.

Последња ће на бледуњавом зеленку стићи олуја
што ће збрисати овај похлепни свет.

Једини именовани брат. Четврти јахач.

КУДА ПЛОВИ БРОД „СТРАДИЈА“

Ама, какав цунами! Доста нам лома и без бродо-лома – привреде. Брод инвестиција одуван је с курса. Капетан није предвидео буру. Како да се не навучемо на суво кад изгубисмо море!?

– Куд плови овај брод? – упита (ев)ропска џиновска неман и повуче на дно једини преостали бродић српске речне морнарице.

– Тата, татице, ја не могу више!

– Пливај, сине, пливај, далеко је обала – (Ев)ропске Уније.

Шта ћеш, такав смо народ! Волимо да ватру ватром гасимо – кад изгубисмо море. Никада (ев)ропска кошава није развијала балканска једра. Брод нам одавно скренуо с курса. Наша Земља није предвиђена за поморски саобраћај. Не помаже ту ни балкански инат, познат под крилатицом: „Нећу ни како ’оћу!“

Тешко земљи у којој капетани командују на насуканим бродовима. Панонско море је одавно усахнуло. Наш капетан брода то још не примећује. Капетана који не зна управљати бродом треба, уз почасти, сахранити у мору. Ајкулу ајкулама. Бродом без компаса, Србија може бити само насукана на *Робинсоново острво*.

Отићи ће *Страдија*, на правди бога, за тепсију рибе. Риболовац је (Ев)ропска Унија. Усидрисмо се одавно на сувом. Још од повлачења Панонског мора. Некад се знало ко весла, ко кормилари, а ко је „бродски мали“. Данас нам остаде само – мој мали.

Појас за спасавање доћи ће нам главе. Угушиће нас пре него што допливамо до обале, на којој нас чека

– једнооки европски Киклоп. Таласи инфлације увлаче нас у вртлог пропасти. Немамо правог јахача на државној дасци да их укроти. Одавно постадосмо храна ајкулама – из београдског пашалука!

Снимамо већ годинама наш дугометражни и дугорочни цунами. Зове се – „бела куга“.

ИЗДАЈА

Моја мама се заљубила. Како си ми то могла учинити, мамице? Хеј, мамице! Зар мене, своју малу дјевојчицу, тако да издаш? А тако смо лијепо живјеле саме. Тако се вољеле. Чак ни тата ми није фалио. И нека је отишао. Није нам ни требао. И баш сам била сретна што ми ниси родила ни брацу ни секу. Хтјела сам и хоћу бити твоја маза, твоја јединица.

Зашто си морала отићи на ту глупу операцију слијепог цријева? Проклињем дан кад си добила тај напад. Јер да ниси отишла, не би срела њега, који је оперисао жуч истог дана. Издајнице! Јудо! Вратила си се тако свјежа, тако румена, а људи би из болнице требали доћи блиједи и жељни кћеркине његе. 'Ма, супер сам', рекла си запрепаштеној, забринутој мени. Пет дана после је отишла си фризерки, козметичарки и на масажу. А онда си зацвркулала да ће нас посјетити један господин. Часна мајко, зар си могла и помислити да нећу схватити одмах. Тај перверзни сјај у вашим очима. Па, нећете ваљда и... Јао, ужаса. Он је према мени тако љубазан, тако гњецаво ми каже да му је драго што ће имати кћер. Кћер? Је ли он луд? И ти сада, мамице, шеташ са њим као што си некад шетала са мном. Руку под руку. И пјеваш под тушем. Он ти дарује руже. А ја, мамице, а ја...?

Сутра је мој рођендан. Питам се хоћеш ли га се уопће сјетити. Некада си својој дјевојчици куповала поклоне, правила сахер-торту, љубила је. Сад се бојим да ћеш заборавити. Или још горе, да ћеш довести и љигавца да слави с нама.

Мој рођендан. Мој педесети рођендан. Стиди се, мама!

ИШАО ЈЕДНОМ ЈЕДАН

За боја, до боја, по боју, град, граду, Добоју, ишао једном један дрвосјеча, рубом ноћи, онкрај дана, у освит дана... Добојом, од Добоја... из Добоја... ишао исти тај дрвосјеча, горама... Увијек истим путем, истим кораком, исто одјеვენ, одмарајући се увијек на истоме мјесту... Попивши увијек у исто вријеме, исту количину воде, из исте боце, почешавши увијек исти дио главе, испод још увијек исте капе... И тако исто из дана у дан... на зиду иза клатна, старога зиднога сата, пратећи га данима, од клаћења данима, направила се велика, глуха, и далека рупа... Толико је то трајало... Једни говоре да и сада иде, у исто вријеме, истим путем, праћен оним истим клатном, старога зиднога сата, с глухом и далеком рупом од клаћења, од времена, од годишњих доба, од стољећа... једни вјерују у све горе написано, говорећи да су га чак и видјели... други не вјерују нити у једно једино горе написано слово... Али нису сигурни, ни једни, ни други...

Е БАШ НЕЋУ!

- Сви ме лажу!
- Ма ко те то лаже, синко? Ко сме да лаже?
- Сви, деда! Сви!!!
- Деда не лаже. Деда те никад није слагао.
- Јеси! И ти си ме лагао! И ти лажеш!
- Кад? Кад те деда слагао?
- Кад ме шаљеш по пивце за живце! Ето кад!
- А шта је ту лаж?
- Кажеш: „Хајде, паметни мој, хајде, купи деди пивце за живце.“
- Па јесте, паметни мој. Ти то можеш сам. И не само то.
- Е нећу! Нећу да будем паметан! Нећу!
- Али зашто, мајка му стара? То је лепо. Лепо је кад си паметан.
- Није! Није лепо! Тешко је!
- Како то? То чујем први пут у животу, а деда је веома дуго живео.
- Лепо. Кад сам био мали, све је било лако. Ништа нисам радио. Само сам се играо. А онда, једног дана, мами није било добро а мени се ишло напоље, па сам изнео ђубре. Вратим се кад се изиграм а мама: „Паметно мамино, дођи да мама љуби.“ Од тада, сваки дан носим ђубре. И намештам кревет. И усисавам собу. Сад хоће и да идем у продавницу. Каже: „Ти си паметан. Умеш да избројиш кусур.“ Јака ствар. Само ме лажете да ја радим уместо вас. Е нећу! Нећу да будем паметан!

– Није то лагање, синко. Порастао си. Треба више да помажеш. Тако се стичу вештине које се у школи не уче. Тако постајеш паметнији.

– Е нећу! Тако и учитељица. „Он је паметан. Може он много више. Само га треба подстицати.“ Па мени најтеже задатке. Е нећу! Нећу да будем паметан! Што сам паметнији, то ми је теже. Што сам паметнији, све више радим. Нећу! Нећу! И нећу!

– Ха... Ха... Ха... Дођи да деда љуби паметну главицу... Ха... Ха... Мени то никада није пало на памет, а мислио сам да сам јако паметан. Мислио сам да сам паметан, а цео живот сам рмбао као коњ... Ха... Ха... Ха....

НЕВЕРНИЦА

Није могао да сакрије бес.

„Опет је нема!“, процедио је, најпре тихо, скоро нечујно, а онда почео да богоради, да треска књигама о сто, премештајући их с једне стране стола на другу, без икакве потребе. Знао је да ће тиме опет пробудити и узнемирити стару мајку. Ни минут касније брава је тихо шкљоцнула и она је, седа, слабашна, са вуненим шалом око рамена која су се видно тресла, провирила у собу.

Опет, сине? Опет је нема... Отишла..?

Због мајке, само због болешљиве мајке обуздавао се да не вришти, да не урла и бесни. Мајка, као да је то знала, увек би му, на први знак његовог узнемирења, улазила у собу и тешила га, умиривала.

Не брини, сине, вратиће се... Знаш да хоће, увек се врати... Смири се...

Цептео би бесом у себи, али бар више не би праскао и галамио. Љут је бивао и даље. Питао се, како то мајка није на њу љута, како јој опрашта све те хирове, изненадне одласке без најаве и то онда кад му највише треба. А она је одлазила, чинила је то често, изневерила га је милион пута досад, доводила га до инфаркта да се клео, сваки пут се клео да више неће, неће...

Мати му донесе врео чај од нане, спусти шољицу на крај стола, па лагано покупи расуте папире са стола и склони их некуд.

Сине, гледај на то овако: да те је Бог њоме наградио, а не на њу осудио.

Онда ће ти бити лакше, сваки пут кад те напусти – рече му, уздахнувши.

Топлина умирујуће супстанце менте почела је да га греје лагано као и мајчине мудре речи и он осети како запада у благу обамрлост и у сан. Старица га покри вуненим ћебетом и тихо изиђе. Кроз прозор дневне собе виде да ће скоро свитање. Уморна, свали се на софу да још бар мало одспава.

Јако сунце и знани драги звук из синовљеве собе је пробудише. Ритмично, ујединачено куцкање измами осмех на старачком лицу.

„Добро је... вратила се... Моме сину, писцу, вратила се инспирација која га је била напустила! Он опет пише...“, задовољно је пошла према кухињи да му постави кафу.

ЖАБЉА ПЕРСПЕКТИВА

Он ме је волео чак и када сам личила на жабу крастачу. Био је у стању да о тој жаби брине, вероватно у нади да ће она једног дана мутирати у логичан продукт сваке бајковите јунакиње. Ипак, ништа се није догодило.

У понору свести и даље ме је болела најодвратнија од свих истина, а то је да напуштање са сигурношћу никада не доноси заборав напуштеног, ма колико живели у уверењу да свест о промишљености одлуке елиминише њене последице. И зато сви љубимо жабе крастаче, по духовитом нахођењу живота, обично и највише времена проведемо са оном најгнуснијом и најперфиднијом. Нема у томе ничег трагичног, свако од нас (је) има(о) своју жабу.

Одувек сам се питала зашто Васко Попа тако очајнички жели да му се врате крпице? Еее, мој Васко, па данас крпе и живе људе, састављају их из делова, а ти ниси знао да зашијеш покоји милиметар тог твог лепог срца. Са тобом може да се сроди само онај чије су прње покрадене, поцепане, растргнуте између оног што се пати и оне што му изиграва Целата. Таквих је, неким чудом, много више. Сад сви лепо по иглу и конач у руке, па да видимо ко ће вештије да закрпи рез, ко ће слађе да се смеје.

Рече ми да сам најлепше Адамово ребро. Жена је једино онолико лепа и онолико жена колико је мушкарац таквом начини. А он није ни слутио да између Лилит и Еве, увек бирам ову прву. Можда се пробуди једног дана и види да су му сва ребра на броју. Моја тајна

је што никада нисам волела број два, а камоли у редном облику.

Данас жапцу који није имао крпице дајемо четрдесет дана.

ПРСТИ МАЈСТОРА

Наш отац мајстор Данило беше посвећен занату, уредан и тачан, упоран и вешт. Припремајући се за рад, редовно је маказама секао нокте. Најпре десном по левој руци, а потом обрнуто. Онда би их сакупио, избројао до десет и, проверивши још једном, бацио у пећ да изгоре.

– Не дај боже да се један затури, помеша са храном и доспе у уста! То је горе него што зрно песка може да учини зидару, ивер столару или опиљак стругару! Комадић коже обућару, отпала длака берберину, зрнце стакла стаклоресцу! И хирурзи, мајстори најважнијег заната на свету, редовно секу нокте!

Ћутали смо гледајући како тата сече нокте и слушали увек исте реченице. Понављао је наглашавајући како морамо да разумемо, осетимо и упамтимо. Нисмо успели. Мој млађи брат и ја. Беше остарио и престао да се бави занатима. Учини нам се да губи знање и вештину као што је губио моћ покрета, мисли и говора, не губећи вољу, никада. Сумњали смо, стрепели, и нисмо били сигурни. Мој млађи брат и ја.

Једнога дана сео је и почео да сече нокте. Завршивши, остави маказе и поче да броји. Од један до осам! Два су негде запала! Освртао се око себе, гледао испод стола, променио наочаре и проверио још једном гунђајући како то није могуће. Дешава се да падну, одскоче, али не предалеко. Увек их пронађе. Ово се никада није догодило. Изброја још једном, а онда настави да броји прсте на рукама, мислећи да ту неки недостаје! Губи, све, осим воље, знања и вештине које га не напу-

стише јер га је то чинило слободним и великим! Ћутали смо гледајући како тата броји прсте на рукама и слушали исте реченице.

– Нико на свету није јачи од човека који зна; и драгом је камену потребна вешта рука Мајстора!

Разумели смо, упамтили, и били смо сигурни. Мој млађи брат и ја.

АКАБСКА НОЋ

Испијамо коктел од афричког биља и светлуцавих прскалица у Петра кафеу. Звездано небо нас зове и мами, јер још ноћас крећемо пут Јордана. Дуга звездана ноћ која се памти по лудом и несвакидашњем таксирању. Нас осморо и возач таксија. Нисмо испред нашег хотела, промашили смо хотел. Вожња непознатим... Ноћ која се памти по сваком делићу неба. Напокон стижемо испред хотела и ту креће наша прича даље. Жеки, Сале и Ди Саш крећу пут Јордана. Кратка возња бусом у току бескрајно сјајне ноћи и пута који је обасут кристалним небом. Лука и пристаниште изгледају као бисерна прашина. Укрцавамо се на јахту и крећемо да истражујемо Акабски залив. У даљини се виде обриси сјајног Израела, Јордана и Саудијске Арабије. На јахти почиње незаборавна ноћ са хиљаду и једном звездом. На палубу долећу галебови, а морска пена шушти и исписује нову причу на пучини мора.

Море таласе ваља, лагана музика употпуњује наша чула да се још више загледамо у најдивнију ноћ која се стапа у целокупан амбијент. Весела насмејана и раздрагана Арапкиња започиње своју игру. На њеном извајаном телу звецкају бисери који као да су део њене животне приче. Она игра тачно по такту музике и омамљује све на јахти. Њена игра је нешто најмоћније што зна и уме да покаже. Лагано прави покрете телом, затим убрзава, а онда настаје тотална сатисфакција и сви остају без даха. Са њеном игром долази и праскозорје. На палуби брода чекамо излазак сунца. Ужарена наранџаста лопта излази из плаветног мора и сви који су гледа-

ли у до малопре дивну девојку која је плесала, сада су у екстази јер све боје Акабског залива треба доживети. Пурпурна, љубичаста, црвенонанџаста, кармин, плава и зелена су само општи утисак. Акабски залив добија нову димензију...

Адамовић Драган (1991, Шабач), пише кратке приче.

Арсеновић Душан (1994, Београд), гимназијалац; пише кратке приче; објављује у часописима и зборницима прича; живи у Обреновцу.

Арсид Вукомановић Соња (1978, Београд), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче; заступљена у зборницима.

Драган Бабић (1987, Карловац), студент; пише поезију и кратке приче; награђиван; живи у Сомбору.

Бабић Ладислав (1950, Чаковец), пише кратке приче, поезију, афоризме; објавио две збирке песама „Пјесме (за ишчезле кријеснице)“ (2010) и „Одлазак“ (2012); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Чаковцу.

Баздуљ Салих (1948, Травник), оториноларинголог; пише кратке приче и радио-драме; објавио је збирку прича „Унутарњи космос“ (2007) и роман „Обитељски обрт“ (2011); сарађује са часописима; награђиван, живи у Травнику.

Бајчета Ирена (1991), студент Факултета визуелних умјетности; пише кратке приче; живи у Пљевљима.

Бакрач Мирослав Мишо (1940, Горанско, општина Плужине); до сада објавио књиге: „Казивања дједа Анта“ (романизована хроника), „Десило ми се кобајаги“ (збирка хумористичких текстова), „Моји војнички дани“ (сећања), „Родослов братства Бакрача“, „Пјесма призвана кишом“ (збирка пјесама), „Пивске приче“ (приче из роднер Пиве), „Часто-

слов” (записи и сјећања); главни и одговорни уредник билтена – часописа „Сретања”; председник Удружења писаца „Чегар”, Ниш; сарадник у зборницима и часописима.

Башановић Жељка (1973, Београд), пише кратке приче; заступљена у зборницима прича; живи у Београду.

Бене Викторија (1984, Београд), завршила мастер на филозофском факултету; пише кратке приче; заступљена у зборницима прича.

Благојевић Миланка (1982, Бањалука), дипломирани филолог (српски језик и књижевност); пише кратке приче, краће драмске текстове, поезију и прозу; заступљена у зборницима.

Блажић-Главарданов Марија (1990, Нови Сад), студент српске књижевности и економије; пише кратке приче, романе и есеје; објавила књигу „Лудице моја што желиш одговоре” (2011); живи у Бечеју.

Богна Серафињска Јурата пише песме, пасторале, приче, романе, есеје, приказе, фељтоне и бајке за децу; до сада је објавила: „Królowa nosy”, „Pełnia lata”, „Aż znajdę”, (поезија, 2005), „Głód” (приче, 2006), „Poemat o don Dogu i pięknej Kotce” (2006), „Uczony Kot i psia parada” (2007), „Orbita światła” (роман, 2007), „Behemoty” (2008), „Orbita światła” (роман, 2009), „Furie” (песме, 2010), „Gorzki smak czekolady/Горак укус чоколаде“, (двојезично; пољски, српски, 2010), „Између сна и јаве“ (2011); заступљена у зборницима; сарађује са бројним часописима; члан Пољског удружења књижевника и Друштва пољских аутора; живи у Варшави (Бјелане).

Божичковић Радуловић Данијела (1968, Вршац), дипломирани педагог; пише кратке приче; објавила књигу „Звездана приче” (2009) и роман „Имате ли чудне снове” (2010); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Петровцу на Млави.

Болтрес Мирослав Мишел (1966, Смедерево), пише кратке приче, песме, хаику; објавио збирку хаику поезије „365 хаику песама за добар дан и лаку ноћ” (2011); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван.

Букарић Енсар (1968), дипломирани инжењер машинства; сарађује са часописима; заступљен у зборницима прича; живи у Горњем Вакуфу.

Валентина Николић-Радивоје (1980, Бабушница), академски сликар; пише кратке приче и поезију; заступљена у зборницима; живи у Бабушници.

Васиљевић Данијела (1976, Голобок), новинар; пише кратке приче; објавила књигу кратких прича „Изнад падине изломљених кровова“ (2011); заступљена у зборницима; живи у Смедеревској Паланци.

Вемић Сузана (1971, Иланца), дипломирани психолог; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Вршцу.

Вигњевеић Драгана (1981), преводилац за кинески језик; пише кратке приче; живи у Ослу.

Влајковић Милан (1949, Појате – Ћићевац), социјални радник; објавио књиге: „Балкански вигвам”, „Не, зовем се Павле” и „Позоришне игре”; сарађује са часописима; живи у Параћину.

Вујић Ршумовић Весна (1981, Јајце), дипломирани филолог (српска књижевност и језик); пише кратке приче, поезију и прозу; објавила збирку поезије „Бијела јутра” (2006) и збирку песама у прози „Ретроградња” (2008); награђивана; члан Удружења књижевника Србије.

Вукушић Лука (1981, Ријека), класични филолог, архивист; пише кратке приче; живи у Загребу.

Вучевић Данијела (1969, Никшић), доктор медицинских наука; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Београду.

Вучковић Сања правник; пише кратке приче, поезију, романе и драме; живи у Загребу.

Вушовић-Марковић Ана (1984, Београд), дипломирани антрополог и етнолог, новинар; пише кратке приче; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Београду.

Гавран Љубинка (1960, Велики Зденци), дипломирани филолог (општа књижевност са теоријом књижевности); пише кратке приче и сатиру; сарађује са часописима; живи у Београду.

Гавриловић Живко, пише кратке приче; живи у Румској.

Гвозденовић Санда (1986, Београд), студент биолошког факултета; пише кратке приче; живи у Београду.

Гледовић Бобан (1988, Пљевља), пише кратке приче; живи у Подгорици.

Глибо Рајко (1940, Доња Васта крај Прозора), доктор филолошких наука; песник, приповедач, драмски писац, есејиста; белетристичке књиге: „Ромкиње“ (1988), „Промицање“ (песме, 1989), „Биоградски лирскокази“ (песме, 1995), „Спутнице и супатнице“ (песме, 1995), „Рамске легенде“ (1997), „Учитељско иверје“ (новеле, 1997), „Слутње с Ракитја“ (песме, 1997), „Дозивке“ (песме, 2000), „Снени пропламсаји“ (песме, 2003), „Мој Мегидо“ (приповетке, 2003), „Прозорке“ (приповетке, 2004), „Зрнца рамског Сунца“ (духовна монографија, 2004), „Очитовања“ (песме, 2007), „Застајкуше“ (приповетке, 2008), „Моје оде“ (песме, 2009), „Случајке“ (песме, 2010); објавио више монографија и универзитетских уџбеника; добитник петнаестак књижевних награда.

Гор Сава (1971, Београд), студент; пише кратке приче и поезију; издао збирку поезије „Пољубац жене змаја” (2007).

Грам Ана (1968, Београд), дипломирани електротехничар; пише кратке приче, поезију и прозу; награђивана.

Гузина Ранко (1939, Сопјанска Грета), карикатуриста, новинар; књиге карикатура и афоризама: „То су они“ (1984), „Књига утисака“ (1990), „(С)личности“ (1999), „Балканска крчма“ (2005) и „Афоризми : избор“ (2011); награђиван; живи у Београду.

Дамњановић Ђорђе (1975, Шабац), струковни васпитач спец. за сценски израз; пише кратке приче и поезију; живи у Шапцу.

Дан Цвета (1973, Београд), историчар уметности; пише кратке приче.

Даниловић Мајо (1955, Г. Лупљаница), дипломирани политиколог; заступљен у многим зборницима; награђиван; књиге песама: „Док светом газим расуте пољупце“ (2010) и „Макар то била слутња само; живи у Београду.

Дворжак Росана (1967, Љубљана), педагог; пише кратке приче, поезију, прозу, романе и књижевне критике; објавила хаику збирку „Мириси и гласови” ; сарађује са часописима; заступљена у антологијама кратких прича и хаикуа; живи у Стапару.

Делић Нермин, пише кратке приче.

Денчић Весна (1963, Београд), дипломирани политиколог; књиге афоризама: „У друштву се не шапуће” (1987), „Свет не може пропасти без нас” (1996), „Пут до пакла” (2001) и „Страдање у циклусима“ (2007), збирка кратких прича „ИНверзије” (2003), кратка проза „Хоризонти (двојезично, 2006), збирка песама „Подијум / Podium (2008), „Плави поглед“ (хаику, 2008); приредила више зборника

сатиричних прича; сарађивала је с бројним часописима и листовима; награђивана; заступљена у многим зборницима и антологијама кратких прича и афоризама; превођена на полски, руски, бугарски, македонски, енглески, француски, румунски и немачки; главни уредник електронског сатиричника „Етна”; живи у Београду.

Живојин Денчић (1939, Бела Паланка), пише афоризме и кратке приче; заступљен у зборницима; сарађује с многим часописима и листовима; књиге афоризама: „Капи за главу“ (1997), „Прасак за главу“ (2003); приредио књигу „Фројдове досетке“ (2005); награђиван за афоризме; живи у Зајечару.

Деспотовић Петар (1942, Београд), пензионер; пише кратке приче; објавио роман „Партија канасте”; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Дмитровић Милица Мима (Чачак), пише кратке приче и поезију; објавила књиге поезије: „Жеља, кише и клацкалице”, „На странпутици душе”, „Мима III”, „Бих ли то снена”, „Нова ћутања”, „Чуло љубави”, књигу кратких прича „Амајлија” и два романа – „Тео” и „Мер”; члан Удружења књижевника Србије; живи у Чачку.

Додеровић Зоран (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику; књига хаикуа „Заструпљена река” (2000); уређивао часопис „Хаику момент”; награђиван; живи у Новом Саду.

Думичић Доната (1971, Зеница), дипломирани правник; прозна књига „Рејхана која то није“ (2007); заступљена у зборницима; живи на Рабу.

Ђапо Мирјана (1950, Смедерево), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче, поезију, прозу, романе; објавила је „У бунилу” (поезија, два издања), „Клупа за тиху рају” (приповетке), „Тумарање по егу” (поезија),

„Jelysion” (роман); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Брчком.

Ђокић Томислав (1948, Скорица, општина Ражањ), професор српског језика; пише кратке приче, поезију, прозу и есеје; објављене књиге: „Биберово зрно“ (песме за децу), „Дуга над маслачком“ (песме за децу), „Прве трешње“ (приче за децу), „Пепелиште“ (песме), „Ехо с онога свијета“ (уметнички епитафи), „Драгичка“ (песме за децу), „Мапа за-вичајна“ (епиграми), „Злокоб“ (приче), „Демо(скрати)ја“ (афоризми), „Хајдучка трава“ (песме), „Вито перо жерово“ (народне умотворине), „Магарећи реп“ (песме за децу) и „Мечки на рупу“ (анегдоте); сарађује с бројним часописима; заступљен у зборницима; добитник четрдесетак награда; превођен на македонски, бугарски, јерменски, грчки, русински и румунски језик; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Параћину.

Ђорђевић Душан (1955, Врање), новинар; објављене књиге: „Драме” (драме, 1999), „Кила до колена” (афоризми, 2003), „Школа за патриоте” (роман, 2004), „Поштена курва” (афоризми, 2006), „Сточни вагон” (роман, 2008), „Магарећи ујед” (афоризми, 2009), „Да пукнеш” (афоризми, 2011, у коауторству), „Жива у гроб несам могла” (новела, 2011); живи и ради у Врању.

Ђукић Боровој (1953, Нови Сад), издавач; пише кратке приче; објавио је књигу прича „У сну сан” (1998) и књиге за децу: „Тајнованка”, „Кратка књига настајања”, „Спеловање”, „Чудна шума”; живи у Новом Саду.

Ђурковић Тошић Драгана (1962, Нови Пазар), пише кратке приче; објавила књигу истинитих савремених прича „Очи боје септембра“ (2008); сарађује с бројним часописима; заступљена у зборницима; добитник бројних награда; живи у Чачку.

Ераковић Драгиша (1951, Ниш), пише кратке приче, песме и афоризме; објавио је књиге песама „Задужбине”,

„Перивој љувезни (Врт љубави)“ и „Пијана времена“, као и заједничку књигу „На путу бескраја“; заступљен у зборницима и антологијама; живи у Нишу.

Живановић Маријана (1973, Београд), дипломирала на факултету безбедности; пише кратке приче.

Живановић Милош (1980, Љубовија), апсолвент филолошког факултета; пише кратке приче и песме; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; награђиван; живи у Купинову.

Живковић Љиљана (1978, Грац), магистар немачког језика; пише приче, песме и романе на српском и немачком језику; објавила је романе „Артемије тврди да...“ (2009) и „Ако је веровати Артемију“ (2011); заступљена у више од 20 антологија на немачком и српском језику; награђивана у Србији и у Немачкој; живи и ради у Београду.

Живковић Ненад (1963, Велико Градиште), слободни уметник; пише кратке приче, поезију, прозу и драме; објавио је два романа „Холограм“ и „Гроф Безљудов“, збирку песама „Фатаморгана“, збирку кратких прича „Тотално безвезне приче“; заступљен у зборницима и антологијама кратких прича; сарађује с књижевним часописима; главни уредник књижевног сајта „Творац града“; песме су му превођене на енглески, пољски и италијански; живи и ради у Београду.

Завадовски Тадеуш (1956, Лођ), дипломирани економиста; пише кратке приче и песме; издао је збирке песама: „Fotoplastikon“ (1987), „Witraże“ (1991), „Demony“ (1992), „Przedrośla“ (1994), „Listy z domu wariatów“ (1995), „O Elizabeth, Berenice i jeszcze innych kobietach“ (1997), „Krajobraz z kropłą w tle“ (1997), „Lustra strachu“ (2000), „Ścieżka obok raju“ (2005), „Między horyzontami“ (2006); члан је Удружења пољских књижевника; песме и књижевнокритичке текстове објавио је у око сто педесет књижевних антологија.

Зеленовић Недељко (1958, Брђани), дипломирао на филозофском факултету на одсеку за славистику; објавио следеће књиге песама: „Сецирање душе” (1996), „Свако има неког кога нема” (1998), „Моје срчане мане” (2000), „За кандило никад доста уља” (2004), „Прво пјевање о љубави” (2005), „Пјесме за вршњаке” (2006, поезија за децу), „Чувар куће и раскућеници” (2007), „Капела на Кукавића брду” (2009), књигу прича „Очеви посљедњи дани” (2001.), књижевну критику „Писци су лажљивци који говоре истину” (2011), монографију „10 година фудбалског савеза сарајевско-романијског” (коаутор са Гораном Иванковићем 2004); аутор монодрама „Слушај овамо” и „Све своје носим са собом”, позоришне представе за децу „Козлићи, јарићи”; награђиван; члан Удружења књижевника Српске; живи у Републици Српској.

Зенг Бранка (1955, Панчево), кројачки радник у пензији; објавила две збирке поезије „Сунцокрет” (2010) и „Михолско лето” (2011); сарађује с књижевним часописима; заступљена у зборницима поезије, прозе и прича; награђивана; живи у Панчеву.

Зирдум Анто (1956, жупа Плехан, општина Дервента), педагог; објавио је књиге: „Јахачи свјетлости” (1996), „Брончани мач” (1996), „Medico laureato” (1997), „Бијели пут црна зима” (1998), „Чувари достојанства” (1999), „Бистуанска кроника” (2000), „Не можеш из своје коже” (2001), „Обескровљени оток” (2002), „Сага о два мача” (2003), „Робиња и мартолоси” (2005), „Зачудност у цик зоре” (2007), „Radman’s syndrome” (2007), „Изгубљене звијезде – пригодна стопјесмица босанскохерцеговачких пјесника од 1908. до 2008” (2008), „Елкастрандин комплекс” (2008), „Царски рез” (2009), „Бискуп Андрија и његова дружица” (2011), „Прве друге и остале пјесме” (2011); написао једну монодраму и три драме; заступљен с есејима, пјесмама и причама у дванаест зборника; заступљен у четири антологије, приче и пјесме преведене на енглески, њемачки, пољски,

македонски, словеначки, мађарски; живи у Витезу а ради у Травнику.

Ивановић Јосип (1978, Томиславград), пише кратке приче; заступљен у зборницима; награђиван.

Илић Нада (1981, Лозница), професор српског језика; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи и ради у Београду.

Јанков Соња (1985, Нови Сад); дипломирани филолог (компаративна књижевност); пише кратке приче, поезију, есејистику, књижевну критику; сарађује са часописима; живи у Новом Саду.

Јанковић Милан (1961, Пожаревац), пише кратке приче и поезију; објавио романе „Псалми хулитељства” (1984), „Аврамов жртвеник” (1988), „Ђаво у цик зоре” (2001) и „Детињство вечности” (2009, на сајту издавача), „Срп над Еверестом” (2011); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Пожаревцу.

Јањић Дејан (1972, Врање), професор српске књижевности и језика; пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Моштаници.

Јелић Вера (1948, Крагујевац), просветни радник; пише кратке приче и поезију; награђивана; живи у Крагујевцу.

Јелић Кремански Жељко (1974, Стразбург), академски сликар, магистар графике; пише кратке приче, поезију, есеје; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Кремни.

Јерговић Дражен (1980, Загреб), дипломирани електротехничар; пише кратке приче, хумореске, песме, есеје, афоризме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Загребу.

Јозић Светолик, пише кратке приче

Калабић Ненад (1988), студент психологије; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Баричу.

Катић Срђан (1978, Осијек), пише кратке приче, афоризме, прозу, поезију и колумне; објавио збирку поезије „Ја дођем са словима а одем као књига“; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Даљу.

Кирићански Жељко (1965, Зрењанин), пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Зрењанину.

Кљаић Јагода (1950, Глина), дипломирани политиколог; пише кратке приче, есеје и поезију; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Глини.

Кљајић Горан (1955) пише афоризме и кратке приче; оснивач сатиричника „Носорог“; објавио десетак књига; приредио више зборника сатире; живи у Бањалуци

Кнежевић Милица (1979, Београд), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче и прозу; заступљена у зборницима; живи у Обреновцу.

Косановић Ђуро (1978, Београд), дипломирани молекуларни биолог и физиолог; пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Обреновцу.

Костић Миливој Коле (1971, Ваљево), академски сликар; пише кратке приче и хаику; заступљен у зборницима прича; сарађује са часописима; живи у Новом Саду.

Крстановић Зорица (1985, Пријепоље), дипломирани новинар; пише кратке приче; објавила збирку кратких прича „Три тачке“ (2010); заступљена у зборницима; живи и ради у Београду.

Крстић Љ. Жељко, пише кратке приче.

Кујунџић Јелена (1958, Бастав), завршила педагошку академију и вишу економску школу; пише кратке приче, прозу и поезију; објавила књиге: „Кроз сузе смех“, „Крпеж и

трпеж”; сарађује с књижевним часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Мајуру.

Кушец Ксенија (1965, Загреб), пише приче и романе; заступљена у зборницима прича; збирка прича „Приче из Сунчева сустава“ (2010); живи у Загребу.

Лагунцин Немања (1987, Кикинда), дипломирани правник; пише кратке приче и поезију; објавио збирку поезије „Вешала сунцокрета”.

Лађевац Вељко (1978, Пожега), дипломирао на филозофском факултету; пише кратке приче и песме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи и ради у Пожеги.

Лазаревић Миодраг (1954, Пожаревац), васпитач; пише кратке приче, афоризме, хумор и сатиру; објавио је девет књига афоризама и кратких прича, неке од њих су „Биће боље и друге приче” (афоризми), „Лумперајка од пролетаријата” (приче), „Сјај у глави” (афоризми), „Приче из торбе од скаја” (кратке приче), „Назад у боље сутра” (афоризми); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Пожаревцу.

Lancrat Томановић Катарина, дефектолог, пише кратке приче.

Лаудановић Весна (1957, Београд), дипломирани економиста; пише приче; заступљена у зборницима; живи у Крагујевцу.

Љубичић Чедомир (1969, Београд), пише кратке приче, поезију, прозу и књижевну критику; објавио је збирке поезије: „Бензинска драперија“ (1994), „Идеолог светлости“ (1997), „Неронове шибице“ (2003), „Поноћни извештаји“ (2006), „Прасак малих мисли“ (2009), романе: „Пошаст у гостинској соби“ (2002), „Игуанополис“ (2005), „Дијалог са хоризонтом“ (2008) и књигу прича: „Крвни притисак и танга

гаћице“ (2007); сарађује са бројним часописима; живи и ради у Београду.

Максимовић Лука (2002, Ниш), пише кратке приче и песме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван.

Мали Славко (1957, Пећ), пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Прокупљу.

Мандић М. Зоран (1950, Владичин Хан), дипломирани правник; пише кратке приче, песме, поезију, микро-есеје, књижевну критику; објавио је следеће књиге песама: „Кораци сумње“ (1971), „Путник и његова невоља“ (1976), „Опекотина“ (1980), „Упутство за опстанак“ (1982), „Каринска тројства“ (1987), „Читаоница“ (1989), „Нишан“ (1990), „Крај сезоне“ (1991), „Бизарна математика“ (1991), „Цитати“ (1992), „Радови на путу“ (1993), „Наспрам чуда“ (1994), „Крај сезоне и друге песме“ (1995), „Цитати и друге песме“ (изабране песме, приредио Саша Радојчић) (1996), „Нисам никада написао песму коју сам могао да напишем“ (1997), „Апатин и песме од пре“ (1998), „Усеклине, прозора“ (2000), „Нестварни штафелај“ (2005) и „Мали (п)огледи“ (2006, 2008), „Бог у продавници огледала“ (2010) и „Оквир“ (2011), књигу микро-есеја „Мали наслови“ (2003, 2008); објављени су му избори из поезије на италијанском, „Господово писмо“ (1994) и на македонском „Не бринем за наду“ (2004); сарађује са часописима; заступљен у антологијама поезије у земљи и иностранству; превођен на италијански, македонски, немачки, пољски; награђиван; живи и ради у Апатину и Сомбору.

Манић Ђоле, ученик филолошке гимназије; пише кратке приче, поезију, романе, драмске текстове; објавио збирку тинејџерске поезије под називом „Ружа туге“ (2008).

Маринковић Мирјана – пише кратке приче.

Марковић Оливера (1975, Крагујевац), електротехничар; пише кратке приче, поезију и прозу; награђивана; живи и ради у Крагујевцу.

Мартиновић Павле (1954, Аранђеловац), предузетник; пише кратке приче, песме и приповетке; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; награђиван; живи у Аранђеловцу.

Матић Ратко (Задар), пише кратке приче; објавио књигу „Пречица”; живи у Београду.

Матовић Јован (1985, Београд), пише кратке приче, поезију и прозу; објавио збирке поезије „Између светова” и „Суицидни бицикл” као и збирку кратке прозе „Shit overdose”; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; награђиван.

Миленковић Дејан, пише кратке приче; заступљен у зборницима, живи у Београду.

Милетић Љиља (1963), трговац; пише кратке приче, поезију и прозу; објавила збирку песама (2001); живи у Београду.

Милић Александра (1987, Подгорица), туризмолог; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Милојевић Бојан — апсолвент графичког дизајна; пише кратке приче и полемичке квази-есеје.

Милојевић Мирослав (1989, Дебар, Македонија), студент филозофије; пише кратке приче; живи у Вршцу.

Милосављевић Љиљана (1952, Београд), архитектонски техничар; пише кратке приче и поезију; објавила књигу љубавне поезије „Постојбина срца” (2007); заступљена у зборницима; превођена на енглески, француски, бугарски и пољски; живи у Смедеревској Паланци.

Милошевић Илина (1976, Београд), пише кратке приче.

Милошевић Јелена (1980, Београд), драматург; пише кратке приче, романе и драме; објавила кратак роман „Мрачна страна ума” (2000); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Милуновић Јелена (1985, Чачак), мастер политикологије; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи и ради у Београду.

Мирић Татјана (1967, Шабац), професор француског језика и књижевности; заступљена у зборницима; живи и ради у Шапцу.

Мићановић Марија (1983, Лозница), дипломирани историчар уметности; пише кратке приче; живи и ради у Лисабону.

Младеновић Горан (1977, Јагодина), лекар; пише кратке приче, поезију, приповетке и афоризме; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Јагодини.

Младеновић Сара (1991, Београд), студент екологије; пише кратке приче; заступљена у зборницима.

Морено Фернандо Анхел (Moreno Fernando Anhel) (1971, Мадрид), професор теорије и структуре књижевног језика; објавио књигу „Теорија научно-фантастичне књижевности: поетика и реторика перспективе”; сарађује са часописима.

Мразовац Сања (1976, Сисак), професор физике; пише кратке приче и поезију; заступљена у зборницима; живи у Темерину.

Мунижаба Сара (1995, Београд), ученица; пише кратке приче; живи у Сремским Карловцима.

Ненадић Вида (1964, Ужице), дипломирани агроном; пише на српском и енглеском; сарађује с многим часописима.

ма; заступљена у зборницима и антологијама; награђивана; објавила збирке песама „Прашина од заборава“ (2007), „У измаглици сећања“ (2007), „Копча (2009)“, „Ако сам само мисао – If I am just a thought“ (2010) и роман „Zoo Called London“ (2008); превођена на бугарски, македонски и немачки; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Лондону.

Никачевић Јагода (1951, Шибеник), дипломирани технолог; пише кратке приче и поезију; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Београду.

Николић Јелена (1972, Београд), пише кратке приче.

Николић Милан пише кратке приче, живи и Зрењанину.

Охаши Драгица пише приче и песме, заступљена у зборницима; награђивана; живи у Јапану.

Палибрк Ивана (Београд, 1987), мастер науке о књижевности; пише кратке приче.

Пантелић Немања, пише кратке приче; живи и ради у Београду.

Пауновић Радојка (1949, Заовине), пише поезију и кратке приче; заступљена у зборницима; награђивана.

Перић Гордана, пише кратке приче.

Перић Драгослав (1993), пише кратке приче.

Пећић Песа Савко (1949, Појезна), пише кратке приче, прозу и поезију; објавио је две збирке песама, књигу прозе и поезије „Живот и сјећања“, „Дервентске каскаде“, „Животок“ и хронолошку монографију о манастиру у Доњој Бишњи; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; награђиван; члан је Удружења писаца Србије.

Печеновић Дејан (1971, Београд), дипломирани машински инжењер; пише кратке приче и афоризме; заступљен

у више зборника кратких прича и афоризама; живи у Београду.

Пешић Никола (1948, Семче, Заплање), економиста у пензији; пише кратке приче, афоризме, епиграме, песме, загонетке, хаику; сарађује са часописима; живи у Нишу.

Писаркјевич Мирослав (Mirosław Pisarkiewicz) (1963); дипломирани историчар; објавио је шест збирки песама и збирку приповедака „Chłopiec z ulicy Żydowskiej”; превођен на српски језик.

Плећевић Зоран, пише кратке приче, сарађивао са часописима; живи у Аранђеловцу.

Понграчић Андреа (1990, Загреб), апсолвент на учитељском факултету; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Загребу.

Попов Игор (1984, Београд), професор енглеског језика; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Поповић Драган (1959, Београд), дипломирани економиста; пише кратке приче; заступљен у готово тридесет зборника кратких прича; награђиван; живи у Београду.

Предраговић Огњен (1973, Загреб), преводилац; пише кратке приче, поезију и прозу; објавио књигу песама „Угриз среће“.

Прихотко Маша (1980, Београд), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче, поезију и прозу; објавила збирку поезије „Дубород” (2010); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; награђивана; живи у Панчеву.

Пудар Огњен (1946, Београд), пензионер; пише кратке приче и романе у цртицама; објавио роман у цртицама „Одрастање једног Пудара“ (2010); заступљен у зборницима; награђиван; живи у Осечини.

Радаковић Бранко (1982, Параћин), професор ликовне културе; пише кратке приче и песме; објавио збирку песама „Траг који остаје” (2006); сарађује са часописима; живи и ради у Бачу.

Радаковић Душан, пише кратке приче.

Радивојевић Михајло (1989), апсолвент филозофије; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Радић Владимир (1947, Нови Сад), завршио филозофију и машинство; романи: „После свих ових година“ (2010) и „Прва авенија“ (2011); заступљен у зборницима; сарађује са часописима; живи у ХанOVERу.

Радојковић Радмила (1986), апсолвент социологије; пише кратке приче; сарађује са часописима; награђивана; живи у Зрењанину.

Радосављевић Михаило (2002), ученик; пише кратке приче; живи у Београду.

Рајковић Вељко (1954, Дујева), дипломирани правник; пише кратке приче, сатиричне приче, афоризме, епиграме, и пјесме; објавио је три књиге афоризама: „У знак(у)звика” (1999), „Човјеколики људи” (2006) и „Људница” (2011); коаутор је Антологије црногорског афоризма „Ријетке честице”; награђиван више пута за афоризме, хумор и сатиру; заступљен у више антологија и лексикона афоризама; живи у Подгорици.

Рајковић Ранко (1955), дипломирани метеоролог; пише кратке приче; објавио књигу прича „Маневарска музика” (2006).

Ранковић Веселиновић Драгица (1962), пише кратке приче; живи у Смедереву.

Ранчић Горан (1960, Калуђерово); пише приче и песме; објавио књигу поезије „Златан кључ од непотребних речи” (2004); живи у Бабушници.

Раонић Зоран (1956, Ђурђевића Тара), пише поезију, прозу и сатиру, а бави се и сакупљањем народних умотворина; збирке поезије: „Вилино коло” (1995), „Четири мијене” (1996), „Диоба ватре” (1997), „Други круг ватре” (1998), „Мјесец у крилу” (2000), „Иза бране” (2001) и „Око пјесме” (2010); „Неко доба”, „Бехар у змијарнику” (2009); заступљен је у бројним зборницима, прегледима и антологијама, нашим и страним; члан редакција више листова и часописа; поезија му је превођена на енглески, немачки и бугарски језик, а хаiku и на још десетак језика; приредио је прву панораму црногорске хаiku поезије, која је објављена и на словеначком; добитник више домаћих и међународних награда и признања; члан је Удружења књижевника Црне Горе; живи у Пљевљима.

Ристић Иван (1978, Призрен), професор историје; пише кратке приче и поезију; заступљен у зборницима прича и поезије; сарађује са часописима; живи и ради у Крушевцу, повремено у Нишу.

Ристић Ирена (1970, Београд), дипломирала на факултету драмских уметности; књиге: „Соба малих страхова”, „Gamma Cas”, „Сага”, „Обдукција”, „On the way.... seeking”, „Ципеле од кенгурове коже”, „Човек је човек”, „Мишоловка”, „Квартет”, „Људи за столом”; живи у Београду.

Ристић Наташа (1975, Лозница), професор српског језика; пише кратке приче, приповетке, сатирично-хумористичке приче; сарађује са часописима; живи у Београду.

Ристић-Стојановић Санда (1974, Београд), дипломирани филозоф; пише кратке приче и поезију; објавила је следеће књиге поезије: „Ноћ је праштање своје” (2000), „Свитање је лет боје” (2007), „Ноћи наше, услуга” (2008), „Тишина разликује светлости” (2010), „Облачна птица” (2011); засту-

пљена у зборницима; сарађује са часописима; члан је Удружења књижевника Србије.

Ружић Олга (1951, Прокупље), пише кратке приче, поезију и хаику; објављене књиге – „Зелени окови” (1991), „Писмо пријатељу”, „На раскрсници” (1993), „Кад прође све” (1993), „Азбука времена” (2005), „Метафора глине” (2007), „Месечина у колиби” (1994); заступљена у многим зборницима и антологијама; сарађује са часописима, нашим и страним; награђивана за поезију и хаику; члан Удружења књижевника Србије; живи и ради у Параћину.

Рукавина Јован (1959, Шабац), економиста; пише кратке приче, афоризме, песме, кратку медитативну и сатиричну прозу, чланке и есеје; објавио је књиге: „Везови” (1989, медитативна проза и афоризми), „Победник” (1995, спортски афоризми), „Друго полувреме” (1998, спортске приче, записи, афоризми), „О томе се (не) прича” (2002, сатиричне приче), „Пољима мака” (2003, песме), „Мали Париз” (1994), „Огледало душе” (2004, песме), „Трилинг асова” (2005, спортска монографија), „Дон Кихот је укротио ветрењачу” (2007, песме), „Један живот” (2007) и „Песник Ник и песникиња Иња” (2007, песме); сарађује са часописима; награђиван; живи и ради у Шапцу.

Ршумовић Иван (1972, Ужице), професор српског језика и књижевности, библиотекар; пише кратке приче, песме, књижевне критике; објавио је седам самосталних и две коауторске књиге – збирке песама: „Кестен у Маријиним очима” (1992), „Један дан, један сан, једна песма” (1995), „Изгубљене молитве” (2000), „Serbia, Kosovo, Curriculum vitae” (2008. – објављена под пишчевим псеудонимом – Giovanni Scroppatorre), романе: „No pasaran” (1998), „Тринаест минута” (2003), „Четрнаести минут” (2006), антологију приповетке, као коаутор „Прича Карановца – од зборника ка антологији” (2005); сарађује са часописима; заступљен у антологијама песама; члан је Удружења књижевника Србије.

Савић Светозар, пише кратке приче.

Сајдл Горан, пише кратке приче.

Салопек Алиса (1973, Сомбор), правни техничар; пише кратке приче, поезију и прозу; објавила збирку поезије „Збирка мојих корака” (2006) и роман за тинејџере „Волим, не волим” (2008); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; награђивана; живи у Суботици.

Самарцић Љиљана (1985, Сомбор), наставник енглеског језика; пише кратке приче; сарађује са часописима: живи у Сомбору.

Секулић Боривоје (1963, Миросавци, Република Српска), пише кратке приче, хаику и песме; збирка песама „Капи за опустошене очи“ (2006); награђиван за хаику; живи у Лађарку.

Сепе Драгана (1971, Београд), новинар; пише кратке приче, књижевну и позоришну критику; приредила хрестоматију „Златна књига светске књижевности“ (1999); књиге кратких прича: „Укус живота“ (1999), „Нови укус живота“ (2007), „Траговима истине“ (2007); заступљена у четрдесетак зборника кратких прича; живи и ради у Новом Саду.

Симанић Јелена (1986, Сарајево), дипломирани архитекта; пише кратке приче; живи у Сарајеву.

Симић Биљана (Приштина), пише кратке приче; живи у Београду.

Симић Владимир (1975, Београд), дипломирани филолог (српски језик и књижевност); пише кратке приче и песме; збирка поезије „Понорнице“; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Обреновцу.

Симоновић Маја (1983, Требиње), дипломирани драматург; пише кратке приче; живи у Будви и Херцег-Новом.

Синдик Јошко (1965, Дубровник), магистар кинезиологије, проф. психологије; кратке приче, песме, есеје и драме

објављивао у часописима за културу и књижевност; објавио књиге „Над провалијом” (1991), „Преокрет” (1993) и „Круховање и каменовање” (1994), „Још један пут” (2008), „Лик из другог филма” (2009); циклус кратке прозе „Калеидоскопске приче о љубави и животу” објављене су и у склопу антологије „Све приче – приче непознатих аутора” (2003); награђиван; живи у Загребу.

Скалушевић Скала Саша (1981, Неготин), пише кратке приче, поезију и прозу; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Неготину.

Скокић Милош – студент факултета организационих наука; пише кратке приче и поезију; заступљен у зборницима.

Смиљанић Соња (1993, Бањалука), ученик; пише кратке приче; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Новој Тополи.

Спасојевић Зоран (1949, Крагујевац), пише кратке приче, поезију, сатиру, драме, комедије; објавио књиге поезије: „Дар празнине“ (1986) и „Глад“ (1998), књиге кратких прича: „Одело за одлазак“ (1997) и „Кратке приче без муке“ (2003, 2006), књигу драме: трилогије „Америка има рупу“ (2003), кратку драму „Резерват Србија“ (2006), документарну комедију „Гаврилов Принцип“ (2008), љубавну комедију „Волиш ли ме, Јакове“ (2008) и лагану комедију „Мој човек“ (2010), књигу сатире „Ту зека пије воду“ (2008), као и књигу и-мејл арта „Мала ноћна пошта” (2009); аутор је ЦД-РОМ-а (дигиталне графике, књиге, текстови) „Циркус“ (2006); заступљен је у преко педесет антологија и зборника поезије, кратких прича, кратких драма и сатире; члан Удружења књижевника Србије; награђиван; живи у Крагујевцу.

Средановић Мирослав (1936, Вучија, Требиња), дипломирани правник; пише афоризме, песме и кратке приче; књиге афоризама „Сто и ниједан афоризам” (2000), „Није смешно” (2001), „Записи на кожи” (2004), „Упадице“ (2007)

и „Смешна збиља“ (2010, 2011); заступљен у зборницима, енциклопедијама и антологијама прича и афоризама; поезију објављивао у књижевним часописима; живи у Београду.

Станисављевић Шаркаменац Властимир (1941), магистар архитектуре; објавио преко 20 књига: „Грачаница после хиљаду година“, „Учинила си се...“, „Тамна страна камена“, „Пањ“, „Ја Чарнојевић“, „Пето, српско јеванђеље“, „Леонардова смрт у Шаркамену“, „Кршне гране бадема“, „Моја Молитва“, „Глава“, „Вода која памти“, „Ђокондин осмех“, „Сунцокрет“, „Певање уназад“, „Узвишено почивају музе“ и др.; заступљен у више иностраних и наших антологија; сарађује с нашим и иностраним часописима; добитник бројних награда.

Стевановић Ема (1986), дипломирани етнолог-антрополог; пише кратке приче; живи у Тополи.

Стевановић Срђан (1974, Врање), професор енглеског језика; пише кратке приче; живи у Врању.

Стевановић Тихомир М. (1965), пише радио драме и приче; сарађује са многим часописима; живи у Младеновцу.

Стојановић Антонија (1983, Вуковар), професор албанског језика и књижевности; пише кратке приче; живи у Београду.

Стојановић Ђорђе (1991, Прокупље), студент англистике; пише кратке приче и поезију; заступљен у зборницима песама и прича; награђиван; живи у Нишу.

Стојковић Мирић Јелена (1972, Лозница), наставница ликовне културе; пише кратке приче, поезију, прозу; заступљена у зборницима; сарађује са књижевним часописима; живи у Београду.

Томић Душица (1974), пише кратке приче; живи у Новом Саду.

Феђвер Зденка (1950, Вуковар), економиста и стручњак за односе с јавношћу; пише песме, приче и есеје; објавила књиге песама: „У двадесетпетом часу” (1983), „Одузето време” (1989), „Време одузето” (1989) „Одраз” (2001), и збирке кратких прича „Пуфнице и јежеви” (2006) и „Ех” (2010); сарађује с многим часописима; заступљена је у зборницима и антологијама; песме су превођене на мађарски, албански, турски, бугарски и македонски језик; члан је Удружења књижевника Војводине; живи у Сомбору.

Хонић-Ферхатбеговић Цеилана (1974, Сарајево), дипломирани економиста, радио-новинар и спортиста; пише кратке приче и афоризме; заступљена у зборницима; живи у Сарајеву и Малмеу.

Филиповић Иван (1987), архитекта; пише кратке приче; живи у Београду.

Фуско Фатима (1985, Травник), дипломирани филолог одсека језик и књижевности; пише кратке приче и песме.

Хањалић Јасмина (1963, Пећ), доктор медицине; пише кратке приче, поезију, приказе и рецензије; објавила збирку поезије „Све у једном једно у свему”; објављује у електронским медијима; заступљена у зборницима; живи у Сарајеву.

Сенад Хонић (1962), дипломирани економиста, кошаркаш; пише афоризме и кратке приче; заступљен у зборницима прича и афоризама; добитник неколико награда за афоризам и карикатуру; живи у Малмеу.

Цупац Оливера Оља, пише кратке приче.

Чачић Николић Ведрана (1975, Сарајево), новинар; пише кратке приче, афоризме и хаику; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Чомић Миа (1991, Нови Сад), студент компаративне књижевности; награђивана; живи у Новом Саду.

Чуку Марек (1960, Лођ), песник, књижевни критичар, публициста, по образовању физичар, студент Филолошког факултета, на катедри за пољски језик; објавио је осам збирки поезије, последња: „Арс поетика” (2006), „Нови избор стихова” (2007); живи у Лођу.

Цанко Адмир (1986, Сарајево), дипломирани филолог (босански, хрватски, српски језик и књижевност народа БиХ); објавио је збирке молских записа „Мрежа” (2009) и „Кућа сутрашњице” (2011); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; песме су му превођене на словеначки језик; награђиван; живи у Сарајеву.

Цигурски Драган, правник; пише приче, романе и новеле; романи: „Ветар” (1999), „Кловн” (2001) и „Кавез за Феникса” (2004); сарађује са часописима; живи у Новом Бечеју.

Џодан Невен (1976, Београд), новинар; пише кратке приче; заступљен у зборницима.

Шарчевић Стеван (1962, Суботица), пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи и ради у Суботици.

Шефер Сремац Ђура (1950, Рума), професор југословенских књижевности; пише кратке приче, поезију и прозу за децу и одрасле а бави се и сатиром; збирке песама: „Звездане њиве“ (1987), „Досетљиве доситејке I, II” (1995, 2003), „У Вуковој ризници речи“ (2002), „Колевка сремског паора“ (2005), „Пикали смо лопте крпењаче“ (2007), „Паника граматика” (2009); монографија „Тамбурица, коло и песма румских Брежана“ (1994); књига афоризама и сатиричне поезије „К’о сатаром сатире ме сатира“ (2008); два сонетна венца „Титов венац сонета“ (1982) и „Лабудов пев” (2009); збирка кратких прича хумора и сатире „Сремачки Шеретлуци” (2011); заступљен у антологијама и зборницима; добитник више књижевних награда; живи у Руми.

Шечић Аида (1978, Зеница), дипломирани филолог (књижевности народа БиХ и јужнословенски језици); пише

кратке приче и поезију; објавила збирку поезије (2011); заступљена у зборницима; награђивана; живи у Сарајеву.

Шимић Тонин Никола (1962, Црквице, Зеница), објављене књиге: „Рукама зауставити вјетар“ (песме), „Краљевина у капи росе“ (песме за децу), „Селице и станарице“ (сликовница), „Било је то једном све због кише“ (песме), „Краљ Звонимир“ (поема), „Небеска дрва“ (кратка проза), „Посудионица снова“ (песме), „Натјечај за нај“ (игроказ); награђиван; живи у Книну, Ластову, Задру, Драгама и другде.

Шкиљевић Мирко, (1959, Београд), роман „Наредни ће бити бољи“ (2011); живи у Београду.

Шкоро Тодора (псеудоним) (1964, Добри Дол), новинар и писац; пише кратке приче и песме; објављена дела „Варке душе“ (збирка прича, 2009), „Неизмер“ (поезија, 2009), „Под небом Србије / „Sotto il cielo di Serbia“ (коауторска збирка песама, 2010), „Суђаја ми дала“ (поезија, 2010) и „Умирање срама“ (кратке приче, 2011); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; песме су јој превођене на италијански, немачки и хинду језик; награђивана; живи и ради у Београду.

Штурм Ника (1984), дипломирани менаџер за односе с јавношћу, апсолвент Филолошког факултета у Београду и студент постдипломских студија из комуникологије; сарађује са часописима; награђивана; живи у Подгорици.

Шуковић Милорад (1961, Српска Црња), професор математике; пише кратке приче и романе; сарађује са часописима; објавио збирку кратких прича „Поклон за Марију“ и роман „Фудбал, пућене паприке и још понешто“; живи и ради у Аранђеловцу.

Шушулић Славиша (1976, Лесковац), професор српског језика и књижевности; пише поезију и прозу; заступљен у зборницима; сарађује с књижевним часописима; живи у Власотинцу.

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2011
(Приредио Ђорђе Оташевић)
прво издање

<i>Рецензент</i>	Владимир Павловић
<i>Ликовно решење корица</i>	Милан Бештић
<i>Технички уредник</i>	Горан Оташевић
<i>Коректура</i>	Дејана Јовановић
<i>Издавач</i>	„Алма”, Београд
<i>За издавача</i>	Ђорђе Оташевић
<i>Штампа</i>	„Скрипта интернационал”, Београд
<i>Тираж</i>	300
<i>ISBN</i>	978-86-7974-266-7

www.alma.rs
www.alma.co.rs
almabg@orion.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41–36(082.2)

Најкраће приче 2011 / (приредио Ђорђе Оташевић). – 1. изд. – Београд : Алма, 2012 (Београд : Скрипта интернационал). – 299 стр. ; 21 см. – (Библиотека Савремена књижевност / [Алма, Београд] ; 124)

Тираж 300.

ISBN 978-86-7974-266-7

COBISS.SR-ID 189269004